TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

NEMESVÁMOS KÖZSÉG

„A Földet nem apáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön”

Készítette: Petrovics Zsolt
Okl. Környezet- és vízgazdálkodási szakmérnök

2023-2027

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés ***4***

1.1 A Program főbb kapcsolódási irányai, helye és szerepe **4**

1.2 Alapelvek **6**

2. Helyzetértékelés ***8***

2.1 A környezet állapotát befolyásoló főbb hajtóerők és terhelések **8**

2.1.1 A település elhelyezkedése 8
2.1.2 A település története, helyi lakónépesség mutatói 10
2.1.3 Környezeti nevelés, képzés 13
2.1.4 Szabályozás 16
2.1.5 Intézményrendszer 19
2.1.6 Gazdaság 20
2.1.7 Vízgazdálkodás 22
2.1.8 Közlekedés 30
2.1.9 Energia-, anyagfelhasználás 33
2.1.10 Hulladékgazdálkodás 38
2.1.11 Környezet morfológiája, területhasználat 41
2.1.12 Települési környezet és közterületek tisztasága 41
2.1.13 Zöldfelület-gazdálkodás 41
2.1.14 Zajterhelés 42
2.1.15 Környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatok 44

2.2 Környezetállapot változása és hatásai **45**

2.2.1 Levegő 45
2.2.2 Felszíni és felszín alatti víz 48
2.2.3 Talajadottságok 51
2.2.4 Természeti környezet 52
2.2.5 Épített környezet értékei 62

2.3 Globális trendek **64**

2.3.1 Éghajlatváltozás, klímastratégia 64
2.3.2 Környezet-egészségügy 67

2.4 SWOT analízis **70**

3. Környezeti jövőkép ***72***

4. Átfogó és stratégiai célkitűzések ***74***

5. Az előző Környezetvédelmi Programban (2017-2021) tervezett intézkedések megvalósulásának vizsgálata ***75***

6. A Program végrehajtása ***85***

6.1 Az emberi egészség és életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése **85**

6.1.1 Levegőminőség javítása 85
6.1.2 Zajterhelés csökkentése 85

6.1.3 Egészséges ivóvíz biztosítása 85
6.1.4 Szennyvízelvezetés- és tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás 86
6.1.5 Zöldfelületek védelme, zöldinfrastruktúra fejlesztése 86

6.2 Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata 90
6.2.1 A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem 90
6.2.2 Talajok védelme és fenntartható használata 90
6.2.3 Vizeink védelme és fenntartható használata 90

6.3 Az erőforrás-takarékosság és - hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése 92
6.3.1 A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése 92
6.3.2 Energiatakarékosság és hatékonyság javítása, a megújulóenergia-hasznosítás növelése 92
6.3.3Hulladékgazdálkodás 92
6.3.4 Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira 93
6.3.5 Az agrárgazdaság és erdőgazdálkodás környezeti aspektusai 94
6.3.6 Az épített környezet védelme 94
6.3.7 Közlekedés és környezet 94
6.3.8 Turizmus és környezet 94

7. A Program stratégiai eszközei 101

7.1 Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése 101

7.2 Társadalmi részvétel, környezeti információ 102

7.3 Környezetvédelmi tervezés a területpolitikában 103

7.4 Környezetvédelmi tervezés a településpolitikában 104

8. A Települési Környezetvédelmi Program finanszírozás eszközei 105

1. Bevezetés

1.1 A Program főbb kapcsolódási irányai, helye és szerepe

A Nemzeti Környezetvédelmi Program a környezet- és a természetvédelem 6 évre szóló országos stratégiai terve, amelynek melléklete a természetvédelem szakmapolitikai stratégiáját tartalmazó és fő cselekvési irányait meghatározó Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA). Az 1995. évi LIII. törvény 48/A § (2) alapján a környezetvédelmi tervezés során az alacsonyabb szintű területi terveket a magasabb szintű területi környezetvédelmi tervekkel össze kell hangolni.

Jelen felülvizsgálat egyik célja Nemesvámos Község Települési Környezetvédelmi Program (továbbiakban: Program) célkitűzéseinek összehangolása az V. Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseivel, valamint az előző ciklusban (2017-2021) készült Település Környezetvédelmi Program megvalósulásának felülvizsgálata. A Program céljáról, tartalmáról, megvalósításáról a környezet védelméről szóló 1995. évi LIII. törvény rendelkezik. A környezetvédelmi törvény előírásainak megfelelően jelen települési környezetvédelmi Programnak a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban tartalmaznia kell:

- a légszennyezettség-csökkentési intézkedési Programmal, valamint a légszennyezéssel,
- a zaj és rezgés elleni védelemmel,
- a zöldfelület-gazdálkodással,
- a települési környezet és a közterületek tisztaságával,
- az ivóvízellátással,
- a települési csapadékvíz-gazdálkodással,
- a kommunális szennyvízkezeléssel,
- a településihulladék-gazdálkodással,
- az energiagazdálkodással,
- a közlekedés- és szállításszervezéssel,
- a feltételezhető rendkívüli környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A törvény alapján a települési környezetvédelmi Program - a település adottságaival, sajátosságaival és gazdasági lehetőségeivel összhangban - tartalmazza továbbá, a települési környezet minőségének, környezetbiztonságának, környezet-egészségügyi állapotának javítása, valamint a természeti értékek védelme és fenntartható használata érdekében különösen,

- a területhasználattal,
- a földtani képződmények védelmével,
- a talaj, illetve termőföld védelmével,
- a felszíni és felszín alatti vizek, vízbázisok védelmével,
- a rekultivációval és rehabilitációval,
- a természet- és tájvédelemmel,
- az épített környezet védelmével,
- az ár- és belvízgazdálkodással,
- az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, az éghajlatváltozás várható helyi hatásaihoz való alkalmazkodással,
- a környezeti neveléssel, tájékoztatással és a társadalmi részvétellel kapcsolatos feladatokat és előírásokat.

A Program feladata, hogy a település adottságait, a lakosság hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, - valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésekből, adódó kötelezettségeket- figyelembe véve meghatározza a település környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges feladatokat és eszközöket.

A Program átfogó célkitűzése, hogy hozzájáruljon a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosításához.

Stratégiai céljai:

- Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése.
- Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata.
- Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése.
- A környezetbiztonság javítása.

Horizontális céljai a társadalom környezettudatosságának növelése, illetve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése. A Program stratégiai céljainak elérését az egyes stratégiai területeken meghatározott célok és intézkedések, illetve az átfogó intézkedési területeken megfogalmazott cselekvési irányok biztosítják.

A Program fő stratégiai kereteit az Európai Unió 2030-ig tartó időszakra szóló 8. Környezetvédelmi Cselekvési Programja és az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia jelenti. A Program egyúttal a 2022-2027 közötti időszakban rendelkezésre álló

környezetügyi célú európai uniós fejlesztési források felhasználásának szakmai megalapozását is szolgálja.

A települési környezetpolitikának feladata, hogy meghatározza a környezeti célokat és az elérésükhöz szükséges eszközöket. A környezetpolitikának a sokoldalú tervezési rendszerben elsősorban horizontális szakpolitikai szerepet kell betöltenie, ami biztosítja a környezetvédelmi szempontok érvényesülését a társadalmi-gazdasági tevékenységek során. A Program készítése során az ágazati stratégiákból, a szakterületi Programokból adódó, környezetvédelmet érintő főbb törekvések is figyelembe vételre, illetve beépítésre kerültek.

A települési környezetpolitika főbb kapcsolódási pontjai:

- EU vonatkozó szakpolitikái és szabályozási eszközei.
- V. Nemzeti Környezetvédelmi Program, Megyei KP, Nemzeti Természetvédelmi Alapterv.
- A Program a települési környezetügy átfogó középtávú Programja, mely más ágazati és szakterületi terveket és programokat is magába integrál. (Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia, Energiapolitikai Koncepció, Nemzeti Erdő Program, Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia, Országos Kármentesítési Program, Szennyvíz-elvezetési és Tisztítási Program, Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia, Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv, Nemzeti Vízstratégia, a biológiai sokféleség megőrzésének nemzeti stratégiája).
- EU 8. Környezetvédelmi Cselekvési Programja
- Nemesvámos Fenntartható település koncepciója (2012); Településfejlesztési koncepció (2017-2030)

1.2 Alapelvek

A Program megfelelő végrehajtása Nemesvámos helyi közösségének aktív részvételét igényli, melynek során a legszélesebb körű partnerség megvalósítása szükséges. Ebben az önkormányzat aktív partnerei a vállalkozások, a gazdálkodók, a tudományos, oktatási-nevelési, szakmai intézmények és civil szervezetek, valamint a lakosság. Az együttműködés fontos eleme az országos, megyei és települési szintű feladatok összehangolása is annak érdekében, hogy az adott feladatok megoldása azon a szinten valósuljon meg, ahol az a leghatékonyabban biztosítható és a megfelelő tudás és helyismeret rendelkezésre áll.

A Program helyzetértékelése a környezet állapotát befolyásoló főbb hajtóerők és terhelések elemzésére, az egyes környezeti elemek és rendszerek jelenlegi helyzetének bemutatására épül. A

helyzetértékelés főbb megállapításait a SWOT elemzés foglalja össze. Ezt követi a jövőkép és a stratégiai célok megfogalmazása. A stratégiai célokhoz stratégiai területek, illetve átfogó intézkedési területek és eszközök kapcsolódnak, amelyek részletesen ismertetik a célok eléréséhez szükséges cselekvési irányokat, eszközöket.

A célok és az intézkedések megfogalmazása Nemesvámos községre vonatkozóan– azok összhangja érdekében is – a következő alapelvek figyelembevételével történt:

Alapelvek

- A környezetvédelmi törvényben szereplő alapelvek, amelyek alapvetően a környezethasználat helyes módjára (elővigyázatosság, megelőzés, helyreállítás), a felelősség vállalására (szennyező fizet), a közérdekből fakadóan az együttműködés és átláthatóság fontosságára hívják fel a figyelmet (tájékoztatás, nyilvánosság);
- a környezeti problémák, jelenségek, folyamatok összetettségéből eredően mind nagyobb teret kell kapnia a holisztikus, interdiszciplinális megközelítésnek (összefüggések vizsgálata, hatásfolyamatok feltárása), az integráció elvének, valamint a rövid, közép és hosszú távú szempontok egyidejű figyelembevételének;
- a környezeti problémák megelőzése az egész társadalom támogatását igényli, ezért különösen fontos a tervezés és a megvalósítás során a partnerség és a szubszidiaritás elve;
- a területiség elvének érvényesítése, a fenntartható térhasználat, a kedvező területi hatások elősegítése és területi szinergia megvalósítása, a környezeti, társadalmi és gazdasági adottságokhoz illeszkedő, területileg differenciált beavatkozások kialakításának elve;
- az Alaptörvény értelmében „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez”, ezért kiemelt figyelmet kell fordítani az esélyegyenlőség, a társadalmi igazságosság, valamint a nemzedéken belüli és nemzedékek közötti szolidaritás elvekre; melyek egyúttal kapcsolódnak a helyi erőforrások fenntartható hasznosításának elvéhez, miszerint törekedni kell a közösségek szükségleteinek helyi szinten, helyi erőforrásokból történő kielégítésére, de egyben a helyi sajátosságok, sokszínűség, készletek védelmére is.

2. Helyzetértékelés

Nemesvámos község Program célrendszerének megalapozásához a helyzetértékelés ismerteti és elemzi a környezet állapotát befolyásoló főbb társadalmi, gazdasági folyamatokat (hajtóerők), terheléseket.

A helyzetértékelés adatai a tendenciák bemutatása érdekében több évre visszamenő időszakra vonatkoznak. A társadalom és a gazdaság működése – azaz az emberi tevékenységek – hajtóerőkként a környezetet érő terhelések révén, együttesen befolyásolják a környezeti elemek állapotát.

A terhelések alapvetően háromfélék lehetnek:

- természeti erőforrás igénybevétel,
- terület- és térhasználat,
- valamint a környezetbe történő kibocsátások.

A hajtóerőkön belül a Program helyzetértékelésében három szintet különböztetünk meg: a társadalom működése; szabályozási és intézményrendszer (jogi és gazdasági szabályozók, oktatás stb.); illetve a strukturális szint (gazdaság, infrastruktúra, stb.).

2.1 A környezet állapotát befolyásoló főbb hajtóerők és terhelések

2.1.1 A település elhelyezkedése

Nemesvámos a Balaton-felvidéken, Veszprém szomszédságában, tengerszint felett mintegy 300–400 m-es magasságban, a Balatontól 12 km-re fekvő község. Veszprémtől D-Ny-i irányban 6 kilométerre található, a 77-es főút mentén. Főutcája a 7302-es út, amely a 77-esből ágazik ki, annak kevéssel a 3. kilométere előtt, majd a falut elhagyva továbbhalad dél felé, Veszprémfajsz és a 73-as főút irányába.

A település elhelyezkedését az **1. térkép** szemlélteti.

1. térkép: Nemesvámos község elhelyezkedése (forrás: Google Earth)

2.1.2 A település története, helyi lakónépesség mutatói

A település határában az őskortól kezdve megtelepült az ember, akit vonzottak a kedvező természeti feltételek: az erdők bőséges élelmet, építőanyagot, a patakok és erek tiszta ivóvizet biztosítottak az itt élőknek. A falu északi határát átszelő, a geológiai törésvonalban kialakult Veszprém–Tapolca főútvonal, illetve dél felől a Balaton felé vezető útvonal stratégiai jelentőségűvé tették a községet.

A község legértékesebb történeti emléke a magyar honfoglalás (895–900) előtti korszakokból a Balácán fennmaradt hatalmas kiterjedésű római kori (1–4. századi) villagazdaság, amelyet elsőként Rhé Gyula veszprémi régész tárt fel 1906–1912 között. A feltárást azóta kisebb-nagyobb megszakításokkal (1926, 1976–1989) folytatták s ma is folytatják.

A település a középkorban a Vámos nevet viselte, ami azt jelentette, hogy a lakosok vámszedési jogokkal bírtak. Történetét 1207-től kezdve oklevelek segítségével kísérhetjük nyomon. A magyar uralkodók korában, az úgynevezett Árpád-korban (1000–1301) a település a király és királyné szolgálatában álló szabadok lakóhelye volt, akik a 14–15. században a nemesi osztály tagjaivá váltak. Királyi adót nem fizettek, de háború esetén – ha külső támadás érte az országot – saját költségükön kellett katonáskodniuk. Gazdaságilag kezdettől fogva Veszprém vonzáskörzetébe tartoztak. Veszprém I. István uralkodását (1000–1038) kezdve a vármegye és a püspökség központja, vásártartó és várral bíró erősség volt, amely háborúk esetén a vámosiaknak is menedéket nyújtott.

A magyar középkor végén a kisbirtokos nemesek mellett nagyobb birtokosok is megjelentek: 1488-ban többek közt a Fajszi Ányos famíliának, a veszprémi püspöknek és a veszprémi káptalannak is jelentős birtokai voltak Vámoson. Az egyházi birtokosok 1848-ig meghatározták a falu sorsát. A község 1552 után, Veszprém elfoglalását követően a Magyarország középső részét elfoglaló török birodalom határvidékévé vált, s a 15–17. században egyaránt adózott a magyar és török földesuraknak. A török katonai közigazgatás vallásilag türelmes volt a keresztényekkel, s ezzel szabad utat engedett a reformáció terjedésének. A 17. század folyamán Vámos tiszta református faluvá vált: az egyház fenntartásáról a nemesek gondoskodtak, fennmaradását is ők biztosították az ellenreformáció idején. A református lelkészek nevét 1612-től kezdve ismerjük.

Buda visszafoglalása (1686) és Magyarország felszabadítása után a falu megőrizte nemesi szabadságát. Az itt élő családok nagy része igazolta nemesi származását és ezáltal 1848-ig, a jobbágyfelszabadításig fenntartotta kiváltságait.

A községi önkormányzatot is a közbirtokosságba tömörült nemesek irányították. A nagybirtokosok közül a XVIII. században veszprémi káptalan is újjászervezte gazdaságát. A katolikusok az ő támogatásával szervezték meg plébániájukat 1773-ban. Ettől kezdve mindkét felekezet tartott fenn iskolát, amelyeket 1948-ban államosítottak. 1848-ban a polgári forradalom eltörölte a feudális viszonyokat, bevezette a polgári jogintézményeket. A volt nemesek a szabad parasztság részévé váltak.

Az egykori földesúri, közbirtokossági és jobbágyi birtokok különválasztása az 1856–1876 között lezajlott földbirtokrendezés (tagosítás) során történt meg.

1848 után a község földműveléssel, állattenyésztéssel (szarvasmarha, sertés, juh), erdőgazdálkodással és a balatoni hegyhátakon szőlőműveléssel foglalkozó agrártelepüléssé vált.

A lakosságnak 1910-ben közel 90%-a, 1941-ben 86%-a őstermelésből élt. 1941-ben a 619 mezőgazdasági kereső 18%-a cseléd és napszámos, 72%-a birtokos volt. A birtokosok közül a 20–100 kh közötti birtokkategóriába 56, 100 kh hold felettibe 2 személy tartozott. 1945-ig a gazdagabb parasztok irányították a község, s a református egyház életét. A kisebbséget a szegény réteghez tartozó, főként jobbágy származású katolikusok tették ki. A két felekezet mellett a 20. században a kisegyházak is gyökeret vertek.

A polgári korszak birtokviszonyait az 1945-ös földosztás, társadalmi rendjét az 1949–1989 között kiépülő szocialista rendszer gyökeresen átalakította. A parasztokat erőszakkal termelőszövetkezetbe kényszeríttették, s olyan feltételeket teremtettek, hogy a lakosság jelentős része az iparban helyezkedett el. Helyben a termelőszövetkezet, majd az 1975 után megszerveződött nagyüzem, a Balatonfüred–Csopak Tája Mezőgazdasági Termelőszövetkezet teremtett munkaalkalmat, míg a munkások java része a veszprémi üzemekben kaptak munkát.

A lakónépesség számának alakulása kedvező képet mutat a településen, 1990-ben 2 186 fő, 2021-ben 3 045 fő volt. A lakónépesség számának alakulását az 1. diagram szemlélteti.

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

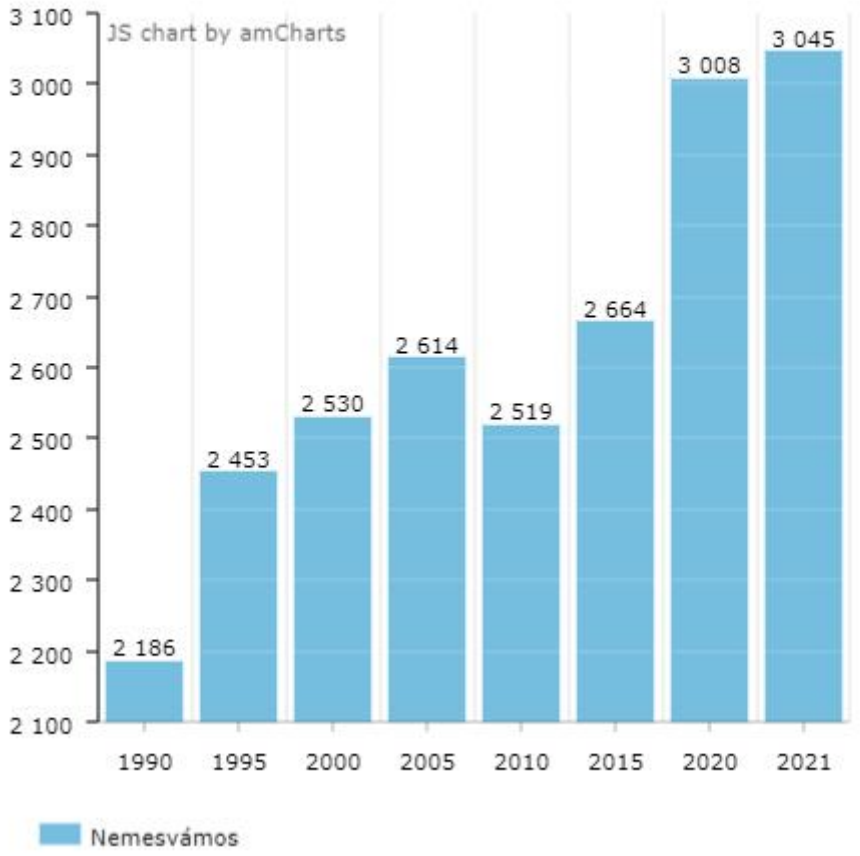

1. diagram: lakónépesség számának alakulása (forrás: KSH)

Az aktív korú népesség (15-64 esek száma) aránya növekvő tendenciát mutat (2015-ben 1 901 fő, 2021-ben 2 018 fő). Meg kell említeni a 0-14 éves korú lakosság arányának kedvező alakulását is, mely szintén növekvő tendenciájú (2015-ben 399 fő, 2021-ben 557 fő).

A település mivel „karnyújtásnyi" távolságra van Veszprémtől és csendes, családiházas lehetőséget kínál, népszerű a fiatalabb korosztály körében is. Részben ennek köszönhető, hogy az öregedési index vizsgálata során kimutatható, hogy a településen arányait tekintve kevés idős személy él, túlsúlyban van a fiatalok létszáma, mely tendencia fokozódni látszik.

A lakásállomány alakulása (2. diagram) folyamatosan növekvő képet mutat (2. diagram).

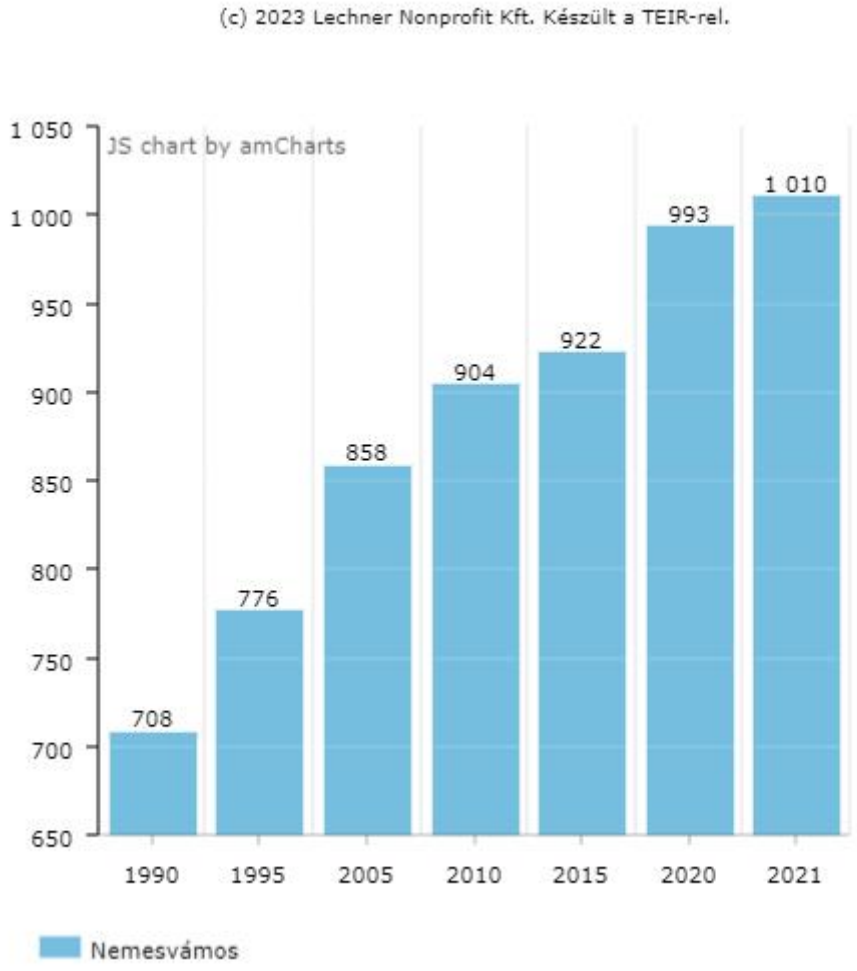

2. diagram: lakásállomány alakulása (forrás: KSH)

2.1.3 Környezeti nevelés, képzés

Az egyén és a közösségek környezethez, természethez való viszonyának alapvető tényezői az értékek, a szokások, a tudás, a szemlélet, a viselkedés.

A község fejlesztésének egyik stratégiai ágazata az oktatás. Nemesvámos Község Önkormányzata köznevelési intézményeit a mindenkori jogszabályi előírásoknak és a helyi társadalmi elvárásoknak megfelelően kívánja működtetni. Olyan átlátható intézményeket kíván fenntartani, amelyeket pedagógiai, szakmai és pénzügyi hatékonyság jellemez. A törvényben szabályozott ellátási kötelezettségének megfelelően, lehetősége szerint folyamatosan gondoskodni kíván a nevelés-oktatás feltételeinek minőségi fejlesztéséről.

Kiemelt cél a zökkenőmentes feladatellátás szakképzett pedagógusok irányításával, a pedagógiai programokban meghatározott feladatokhoz a megfelelő tárgyi feltételek biztosításával.

Oktatási, nevelési intézmények:

Nemesvámosi Csillagvirág Óvoda és Bölcsőde (8248 Nemesvámos, Patak u. 1.)

Intézményünk mindkét épülete családi házas környezetben, Nemesvámos központjához közel található. A 2018-ban épített, modern, tágas óvodaépület a kiszolgáló helyiségek mellet, 4 csoportszobát, tornaszobát, fejlesztő- és logopédiai szobát, só-szobát, csoportonként egy-egy mosdót foglal magába, amely maximálisan kiszolgálja az óvodás gyermekek igényeit.

Óvodaépületünkben főzőkonyha is működik, amelynek segítségével biztosítjuk az egészséges táplálkozás feltételeit óvodásaink, bölcsődéseink, dolgozóink számára, emellett ellátjuk az iskolai és a szociális étkeztetési feladatokat is.

A régi óvodaépületben került kialakításra bölcsődei tagintézményünk, amely teljeskörű átépítést és felújítást követően 2019 novemberében nyitotta meg kapuit. Három csoporttal, 36 fő befogadására alkalmas az épület, amelyben szeretettel várjuk 20 hetes kortól 3 éves korig a gyermekeket. Az ízlésesen berendezett csoportszobák minden bölcsődés korú gyermek igényeit kielégítő játékokkal, eszközökkel felszereltek. Az intézmény színvonalas működéséhez szükséges megfelelő tárgyi feltételeket a fenntartó önkormányzat folyamatosan biztosítja.

Nevelőmunka, személyzet

Nevelőmunkánkban a játéknak, mesének kitüntetett szerepe van, mind az óvodában, mind a bölcsődében. Az óvodában, emellett kiemelt figyelmet fordítunk az egészséges életmód és a környezettudatos szemléletmód alakítására is, ennek köszönhetően intézményünk elnyerte az Örökös zöld óvoda címet.

Óvodánk vegyes életkorú csoportjaiban 8 óvodapedagógus, 4 dajka és 2 pedagógiai asszisztens dolgozik.

Bölcsődénk feladatainak ellátását 6 kisgyermeknevelő, 2 bölcsődei dajka, 1 részmunkaidős konyhai dolgozó biztosítja, akik munkáját bölcsődevezetőnk koordinálja.

Logopédus segíti – heti 1 alkalommal - az akadályozott beszédfejlődésű, egyéni fejlesztést igénylő gyermekek fejlődését az óvodában.

Óvodai élet

Nevelési szemléletünk alapja, az elfogadó szereteten alapuló magatartás.

Óvodai nevelésünk sajátossága, hogy a kisgyermekkorhoz méltó, tartalmas elfoglaltságokat, játék - és meseélményeket nyújtson, jó alapot adva a következő érési fok, az iskoláskor eléréséhez. Csoportjaink életrendjét a játék folyamatossága, az évszakok adta játék -élmény-, és tevékenység lehetőségek kihasználása jellemzi.

Vegyes életkorú csoportjainkban a szociális tanulásra gazdag lehetőség kínálkozik, a nagyobbak utánzása, modellkövetése, a kisebbekhez való alkalmazkodás során. Ez a szervezési forma jó hatással van az önállóság fejlődésére, az empátiás képesség alakulására. E családias forma, lehetőséget ad a testvérek, rokonok, ismerősök együttnevelésére.

Csoportjaink: Maci, Csicsergő, Csiga-biga, Katica.

Óvodai életünk legnagyobb részét a játék tölti ki. Sokat tartózkodunk a szabad levegőn. A gyermekek mozgásvágyának kielégítését - mint fejlődésük alapfeltételét - kiemelt gonddal biztosítjuk és szervezzük.

A településen tett sétáink, megfigyeléseink során arra törekszünk, hogy a lakóhely nyújtotta élményeket, szépséget, kulturális örökségeinket a gyermekekkel megláttassuk.

Bölcsődei élet

Bölcsődei nevelésünk alapköve a kisgyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez, igényeihez igazodó nevelés és gondozás biztosítása, amely során tiszteletben tartjuk a családi nevelés elsődlegességét.

Bölcsődénkben is kiemelt szerepe van a játéknak, mesének, szabad levegőn való tartózkodás, mozgás biztosításának.

„A gyermekben érlelődik a jövő…"- írta Hermann Alice, s hogyan alapozzuk meg ezt a „jövőt", az rajtunk is múlik, hiszen a gyermek olyan amilyenné a felnőtt világ alakítja. Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik, mint a szivárvány, sokszínűek, mégis egyediek, akik bátran kipróbálják a bennük szunnyadó ezernyi lehetőséget, kezdeményezőek, és kreatívak.

Kapcsolat a szülőkkel

A családokkal, óvodánkba és bölcsődénkbe járó gyermekek szüleivel a kapcsolatunk hagyományosan jónak mondható. Mindenkor arra törekszünk, hogy őket is tevékeny, aktív részeseivé tegyük intézményi életünknek.

Közös fórumaink: szülők közössége SZM, Érdekképviseleti Fórum, Alapítványi kuratórium, szülői értekezlet, fogadóóra, közös rendezvények programok.

Petőfi Sándor Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola (8248 Nemesvámos, Kossuth L. u. 22.)

Az iskola a szülők igényeinek megfelelően első osztálytól kezdve heti öt órában tanítja játékos formában a német nyelvet. Az első négy osztályban ugyanaz a tanító neveli a gyermekeket. Felső tagozatban emelt óraszámban oktatják az informatikát, s a tanévet mindig egy hét erdei iskolával kezdik. Felvállalják a diszlexiával, diszkalkuliával, diszgráfiával küzdő gyermekek nevelését-oktatását, fejlesztését integrációs formában.

Erősségük a sport tevékenység, folyamatosan fejlesztik az ének-zenei nevelést, a néptánc oktatást. Rajz és angol szakkört is működtetnek. A felső tagozaton heti négy alkalommal tanulószobai foglalkozás segíti a tanulók felkészülését. Ideális osztálylétszámmal, szeretettel várják a gyermekeket.

Az elmúlt időszak fejlesztései révén az iskolában olyan szintű, minőségű oktatási tevékenység folyik, mint bármelyik veszprémi iskolában. Mindehhez a feltételeket az iskola és az önkormányzat közösen teremtette meg. Vonatkozik ez az épületre, pl. 2015-ben egy energetikai korszerűsítés révén megtörtént a hőszigetelés, a nyílászárók cseréje, a fűtési rendszer korszerűsítése. Vonatkozik a belső fejlesztésekre, a korszerű segédeszközökkel való ellátásra, 2010-ben új nyelvi labort kapott az iskola az Alcoa cég támogatásaként.

Mindezek következtében, s persze a jól felkészült tanári kar munkájaként is, rendkívül sikeres és eredményes az oktatás. A diákoknak lehetőségük van nemzetközi számítógép-kezelői (ECDL) vizsgára is felkészülni.

A 2018/2019-es nevelési év óta a német nyelv mellett, angol nyelv oktatási is folyik, 4. osztálytól. A 2019/2020-as nevelési évtől egy évfolyamban két osztály indult, felmenő rendszerben.

Fehérlófia Waldorf Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola (8248 Nemesvámos, Kossuth L. u. 24.)

2003-ban nyitotta meg a kapuit Nemesvámoson, azóta markánsan van jelen a település életében. Pedagógia céljukról ezt olvasni: „Iskolánk alapfokú művészetoktatási intézmény, ahol a művészetek ápolása által a gyermekek személyisége kiteljesedik, kiegyensúlyozott felnőttekké válnak. Pedagógiánk a Waldorf-szemléletre épül, ahol figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat, egymásra figyelő közösségekben alakítjuk ki a pozitív, tudatos életszemléletet, a természettel való együttélést.”

Általános iskolának indult, 2011-ben már elérték a gimnáziumi szintet, 2016-ban leérettségizett az első gimnáziumi osztály. Az óvoda is ebben az évben nyitotta meg kapuit. Igen nagy a térségi hatásuk, szinte az egész Dunántúlról érkeznek növendékek, mindig többen jelentkeznek, mint ahány férőhely van.

2016-ban még egy fontos esemény történt: elnyerték az Örökös ÖKO iskola címet. 2015-ben uniós támogatást nyertek munkaszervezési projektre, de általában is sikeresen szerepelnek a különböző pályázatokon, miként a különböző versenyeken is, a keszthelyi Helikontól kezdve a Pannon Unifeszt-ig. Waldorf olimpiát rendeznek országos kitekintéssel. Műsoraikat – zenében és színjátszásban egészen kimagaslóak – gyakran élvezhetik a nemesvámosiak a falu különböző eseményein.

Időközben létrehozták a Pajta szállót, ahol szünidei táborokat szerveznek. Nyári táboraik nagyon népszerűek és különböző témákhoz kötődnek: sakk, zenei, informatikai, kézműves, zeneterápiás, kerékpáros stb. A Huszárok útjai iskola tantermekkel és közösségi terekkel bővült.

Az oktatási intézmények hosszú távú pedagógiai céljai között javasolt, hogy szerepeljen:

- Az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- Az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- Rendszerszemléletre nevelés
- Holisztikus szemléletmód kialakítása
- Fenntarthatóságra nevelés
- A környezetetika hatékony fejlesztése
- Érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- Tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- Tolerancia kialakítása
- Környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- Az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- Az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- Az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- Ismeretek és jártasságok kialakítása, amelyek segítségével képesek lesznek megelőzni az egészségügyi problémákat, illetve csökkenteni azok súlyosságát
- Helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképesség
- Globális összefüggések megértése
- Létminőség választásához szükséges értékek, viselkedési normák kialakítása
- Családi életre nevelés fejlesztése
- Az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése

2.1.4 Szabályozás

Nemesvámos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 1/2017. (I. 20.) önkormányzati rendelete a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról

A rendelet hatálya Nemesvámos község közigazgatási területén lévő ingatlanok tulajdonosára, kezelőjére, használójára (a továbbiakban együttesen: ingatlanhasználó) és a közszolgáltatás teljesítésére jogosult közszolgáltatóra, valamint a közszolgáltatási feladat ellátásában közreműködőre terjed ki. A rendelet tárgyi hatálya a települési szilárd hulladékra terjed ki.

A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás az alábbi települési hulladékok átvételére, gyűjtésére, elszállítására, kezelésre történő átadására terjed ki:

a) vegyes hulladék,

b) lom hulladék és

c) a rendeletben meghatározott elkülönítetten gyűjtött hulladék.

A házhoz menő szelektív hulladékgyűjtés során gyűjthető hulladékok körét a rendelet 1. melléklete tartalmazza.

Nemesvámos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 19/2017. (VII. 14.) önkormányzati rendelete a közterületek és ingatlanok tisztántartásáról

A rendelet hatálya Nemesvámos község közigazgatási területén a természetes személyekre, jogi személyekre, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, valamint a község területén elhelyezkedő ingatlanokra, közterületekre terjed ki.

A rendelet célja, hogy a magatartási szabályok megállapításával elősegítse a köztisztaság fenntartását és rendezett, esztétikus településkép kialakítását.

Az egyes ingatlanok és azok környezetének rendszeres tisztántartásáról az ingatlan tulajdonosa kezelője, használója, bérlője (a továbbiakban: ingatlanhasználó) köteles gondoskodni.

A közterületek tisztántartásáról, a zöldfelületek gondozásáról, az önkormányzat, valamint az érintett ingatlanhasználók a rendeletben foglaltak szerint kötelesek gondoskodni.

A közterületek tisztántartása, gondozása során az önkormányzat gondoskodik:

a) a közterületeken elhelyezett hulladékgyűjtő edények ürítéséről,

b) a zöldfelületek gondozásáról, fűnyírásáról, gyommentesítéséről,

c) a növényzet pótlásáról, időszakos cseréjéről,

d) a közterületen elhelyezett virágtartó ládákban lévő növények gondozásáról,

e) a Séd-patak melletti sétaút tisztántartásáról, az elhelyezett padok karbantartásáról,

f) a játszótér, a sportpálya üzemképes állapotban tartásáról,

g) a burkolt területek, önkormányzati utak, járdák síkosság-mentesítéséről, hóeltakarításáról, valamint

h) a zárt csapadékvíz-elvezető csatornák karbantartásáról.

Nemesvámos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 10/2016. (VI. 10.) önkormányzati rendelete a közterületek használatáról (egységes szerkezetben a 19/2016. (XI. 18.), a 12/2018. (VI. 18.) és a 25/2020. (XI. 27.) önkormányzati rendeletekkel)

A rendelet hatálya a közterületek rendeltetéstől eltérő használata tekintetében kiterjed minden olyan önkormányzati tulajdonban álló földterületre, amelyet az ingatlan-nyilvántartás közterületként tart nyilván, valamint az olyan belterületi földrészletek és építmények közhasználatra vagy gyalogos forgalom részére átadott területére, amely az ingatlan-nyilvántartás szerint nem közterület, ideértve a közutak rendeltetéstől eltérő használatát is. A rendelet szabályait kell alkalmazni a nem önkormányzati tulajdonú ingatlanoknak - külön megállapodás alapján - a közhasználat céljára átadott területrészére is.

A közterületeket, azok építményeit, berendezéseit, felszereléseit – állaguk sérelme nélkül, az általános magatartási szabályok betartásával, mások használatának korlátozása vagy kizárása nélkül – bárki ingyenesen használhatja.

A közterület rendeltetéstől eltérő – mások használatát korlátozó vagy kizáró módon történő – használatára, - egyes a rendeletben meghatározott kivélteket eltekintve- közterület-használat kivételével, közterület-használati engedély alapján kerülhet sor.

A rendelet többek között kitér a közterületen való tárolás, bontás, helyreállítás szabályaira.

Nemesvámos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 18/2015. (VII. 17.) önkormányzati rendelete a talajterhelési díjra vonatkozó eljárási és adatszolgáltatási szabályokról

A rendelet hatálya Nemesvámos Község Önkormányzata közigazgatási területén a helyi vízgazdálkodási hatósági engedélyezés hatálya alá tartozó szennyvízelhelyezést, ideértve az egyedi zárt szennyvíztárolót alkalmazókra terjed ki, akik a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem kötöttek rá.

A rendelet tartalmazza a talajterhelési díj alapját, az adatszolgáltatási és eljárási, a díjkedvezményi – mentességi, bevallási és díjfizetési szabályokat.

Nemesvámos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 20/2015. (VIII. 28.) önkormányzati rendelete Nemesvámos Község Környezetvédelmi Alapjáról

A Környezetvédelmi Alap létrehozásának célja, hogy hatékonyan segítse az önkormányzat környezetvédelmi feladatainak ellátását

- a szükséges környezetvédelmi intézkedések végrehajtása,
- a környezeti károk mérséklése,
- a környezeti ártalmak megelőzése,
- a természeti értékek megóvása, továbbá
- a környezetvédelmi oktatás, nevelés

területén.

A Környezetvédelmi Alap felhasználásáról a képviselő-testület évente a költségvetési rendelet és a zárszámadási rendelet elfogadásával egyidejűleg rendelkezik.

Nemesvámos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 23/2017. (VIII. 25.) önkormányzati rendelete a zajvédelem helyi szabályozásáról

A rendelet hatálya Nemesvámos község belterületén a magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységére terjed ki.

Az ingatlanon zajhatással járó kertművelési, kertépítési, valamint kertfenntartási tevékenység, különösen fűnyírás, elektromos fűkasza, kapálógép, motorfűrész használata, kerti traktor üzemeltetése vasárnap és munkaszüneti napon nem végezhető.

Az ingatlanon zajjal járó karbantartási, javítási, szerelési, építési munka, hobbi tevékenység (pl. anyagvágás, köszörülés, csiszolás, fúrás, vésés, kalapálás, fűrészgép, betonkeverő használata stb.) vasárnap és munkaszüneti napon nem végezhető.

Korlátozás alól kivételt képez az azonnali beavatkozást igénylő hibaelhárítás vagy veszélyelhárítás céljából történő munkavégzés.

2.1.5 Intézményrendszer

A település infrastruktúrája, közösségi szolgáltató terei (pl.: általános iskola, óvoda, bölcsőde, önkormányzat épülete, egészségház) korszerű, az igényeknek megfelelő állapotban vannak. Emellett évi rendszerességgel, de a rendelkezésre álló saját források figyelembevételével, átlagban egy köz, míg kétévente egy-egy utca megújítására kerül sor.

A település fejlett oktatási intézményrendszerrel működik. Az óvodai, általánosiskolai és gimnáziumi képzés keretén belül látja el a közoktatási feladatokat.

Közművelődés intézményei a településen

- Könyvtár
- Közösségi Ház
- Művelődési Ház
- Helytörténeti gyűjtemény

A településen posta, állatorvosi rendelő, benzinkút és élelmiszerboltok találhatók. A községben körzeti megbízott, polgárőrség, gyepmester működik.

Nemesvámoson Egészségház működik, mely egy épületben ad otthont az orvosi rendelőnek, a védőnőnek és egy fiókgyógyszertárnak is. A településen védőnői, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat is működik. Orvosi ügyelet Veszprémben van.

A szabadidő hasznos eltöltésére, sportolásra számos lehetőség adódik.

Nemesvámos község jelentős átalakulásokon ment keresztül. Egyrészről a demográfiai viszonyokban is igen kedvező változások következtek be, másrészről településre beköltözők száma is megnövekedett. Ezt a település szerkezetének változása is követte: új utcák létesültek, a község

belterülete megnövekedett, a korábbi faluközpont dél-nyugati irányba, a Fészek utca – Patak utca környékére tolódott. Itt egy nagyméretű sík terület helyezkedik el, melyet egy patak szel ketté. A hatalmas, kezdetben csak egyszerű füves terület, rohamos fejlődésnek indult. Az egykori csak füves terület mára egy sétánnyal tagolt, különböző szabadtéri sportolási és kikapcsolódási lehetőségeknek helyet adó szabadidőparkká alakult át. Nem hivatalos elnevezése Patak-park lett.

2012-ben egy ligetet alapítottak ki, a Tündérkertet. A vámosi újszülöttek szülei itt egy fát elültetnek gyermekük érkezése feletti örömükre.

A település életét színesítik a helyi civil szervezetek, egyesületek, klubok, baráti körök működése.

2.1.6 Gazdaság

Nemesvámoson egészen a XX. század közepéig túlnyomórészt mezőgazdasági munkát végeztek, elenyésző volt az ipar jelenléte, mely manapság viszont egyértelműen a település erőssége. Ennek egyértelmű oka az, hogy a Balaton felvidéken, azaz fennsíkon a Balaton és a Bakony közötti termékeny területen valóban a gabonatermesztésnek voltak a legjobb lehetőségei, s persze az állattenyésztésnek is.

Az 1991. évben kiadott statisztikai adatok szerint az iparban keresők létszáma már meghaladta a - hagyományosan - mezőgazdaságban keresők létszámát: aktív kereső volt a községben: 977 fő, s ebből az iparban dolgozott 288 fő, a mezőgazdaságból pedig már csak 219 fő. (Inaktív kereső volt 431 fő, ebből 354 fő nyugdíjas volt.). Az iparban dolgozóknak csak egy része dolgozott helyben (1992: 187 fő), zömük a környék – elsősorban Veszprém – ipartelepein tevékenykedett.

Közvetlenül a rendszerváltás politikai fordulatát követően – 1991. március 1-jén – Nemesvámoson 320 magángazdaság volt, melynek összes földterülete mindössze 69 hektár volt! Ebből 8 hektár volt szántóföld, 16 hektár kert, 2 hektár gyümölcsös, és 21 hektár szőlő.

A települést a rendszerváltozás már egy megváltozott gazdasági szerkezetben érte, mely a későbbiek során még jelentősebb fordulatot vett: a mezőgazdaság mellett az ipar (ipari létesítmények, üzemek) jelentek meg az 1991-es évtől mind nagyobb számban.

Az 1990-ben megkezdett folyamat következtében alakult ki a falu és a tapolcai út közötti részen mára Nemesvámos ipari negyede, melybe az alábbi jelentős vállalkozások (cégek) települtek:

- HARIBO Hungária Kft. – élelmiszeripar (Egykori Flórián Kft. alapjain alakult ki)
- Knapp Hungary Kft.- kertészeti eszközök gyártása
- Csatári Plast Kft. – fémmegmunkálás. regranulálás, hőre lágyuló műanyagok sajtolása, fröccsöntése
- Arconic Kft. (korábbi nevén: Alcoa-Köfém Kft.) - fémmegmunkálás
- Vámos-Vill Kft. - villanyszerelés
- Vitaflóra Kft. - növényi tápoldatok
- Vesz-Mont 2000 Kft. - célgép-gyártás, ipari automatizálás, szereléstechnika

- GNSZ Kft. - szerszámtervezés és szerszámgyártás
- Peiba Kft. – tökmagolajgyártás
- Zömbik Kft. -fém- és műanyagfeldolgozás

A település fekvése (Veszprém és a főbb közlekedési /77. és 8. sz./ főutak melletti elhelyezkedése) jelentős számú nagyobb vállalkozás megtelepedését (telephely-alapítását) eredményezte.

Az önkormányzat meggondolt fejlesztési, ipartelepítési, ipartámogatási politikájának eredményeként a veszprémi út mentén látványos ipartelep képe bontakozott ki, a környezetvédelmi előírásokat betartva.

Gazdasági jellegű pályázatokban elsősorban a hagyományos gazdálkodási értékek megtartására, megújítására törekszik a település önkormányzata, a fenntarthatóság lett a nagyon fontos jelszó. A helyi termék piacra jutását segítő agrárlogisztikai tevékenységhez kapcsolódóan két pályázat valósult meg: egy agrárlogisztikai gyűjtőbázis és egy hűtőházzal ellátott vásártér létesítése. Az együttműködés a Pannon Egyetemmel a háztáji gazdálkodás működését elősegítő partnerségi kapcsolatra, a vidéki gazdaságok fejlesztésére koncentrálódik.

A településen a regisztrált vállalkozások és gazdasági szervezetek száma folyamatosan növekvő tendenciát mutat (3. diagram). A nyilvántartott álláskeresők száma 2000-ben 53 fő. 2021-ben 42 fő volt.

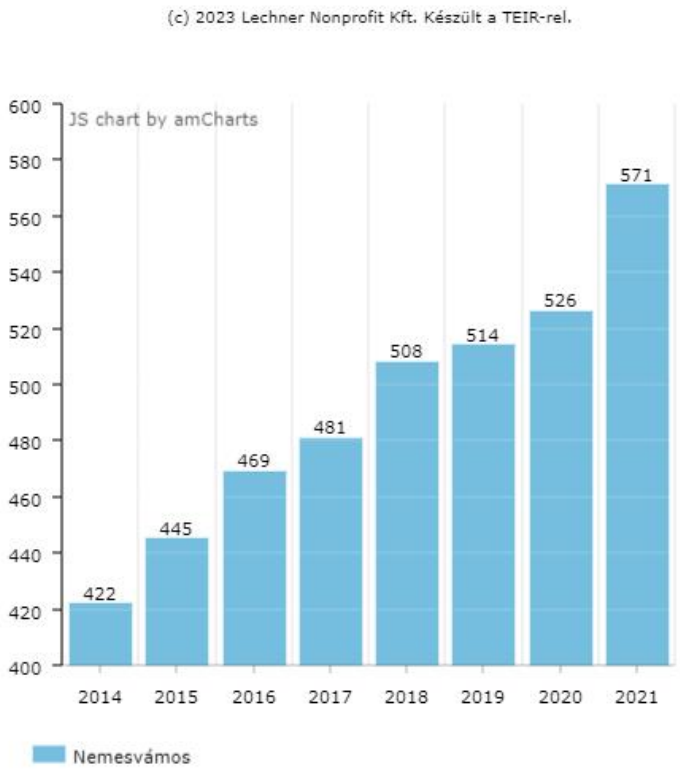

3. diagram: Regisztrált vállalkozások száma (forrás: KSH)

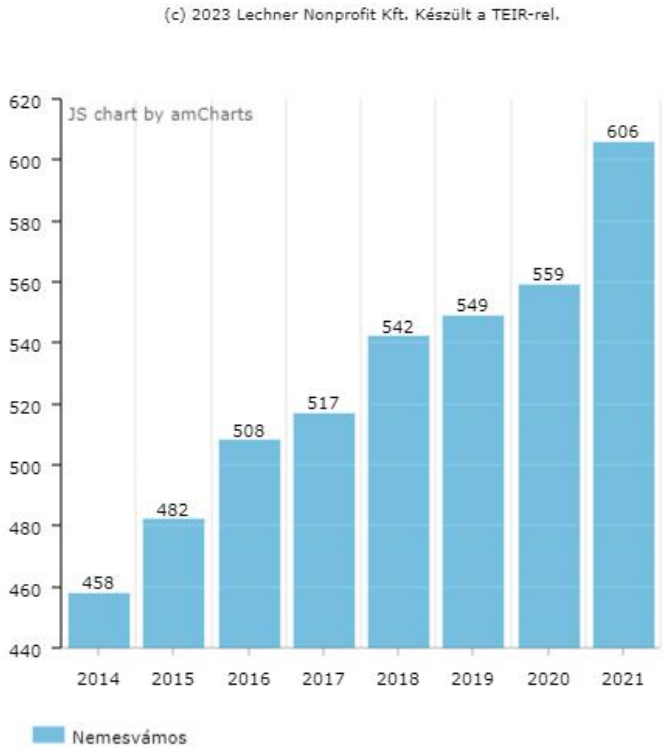

4. diagram: Regisztrált gazdasági szervezetek száma (forrás: KSH)

2.1.7 Vízgazdálkodás

2.1.7.1 Ivóvízellátás

Az ivóvízellátás - mint közszolgáltatás - környezetvédelmi szempontból általában nem vizsgálandó tényező, de egy település életében, és az ott élők életminőségében meghatározó fontosságú elem. Egyrészt infrastrukturális fejlettségi mutató, hogy a lakásokba hogyan jut el a vezetett ivóvíz. Másrészt környezet-egészségügyi szempontból lényeges, hogy a lakosság milyen minőségű vizet fogyaszt, ezért, mint kritikus faktort, az egészséges ivóvízzel való ellátást is meg kell vizsgálni.

A vízbázis védelembe-helyezésével és a megfelelő víztisztítási technológia üzemeltetésével sem garantált ugyanis teljes mértékben az, hogy a lakossághoz kifogástalan víz jut el, hiszen a vízelosztás és a vízvezetés során is szennyeződhet az ivóvíz. Ennek az ún. másodlagos vízszennyezésnek a megelőzése, felderítése, a bekövetkezett minőségromlás emberi egészséget veszélyeztető hatásának kivédése üzemeltetési és környezet-egészségügyi feladat. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza 1990-ben 17 km, 2020-ban 20,6 km volt.

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

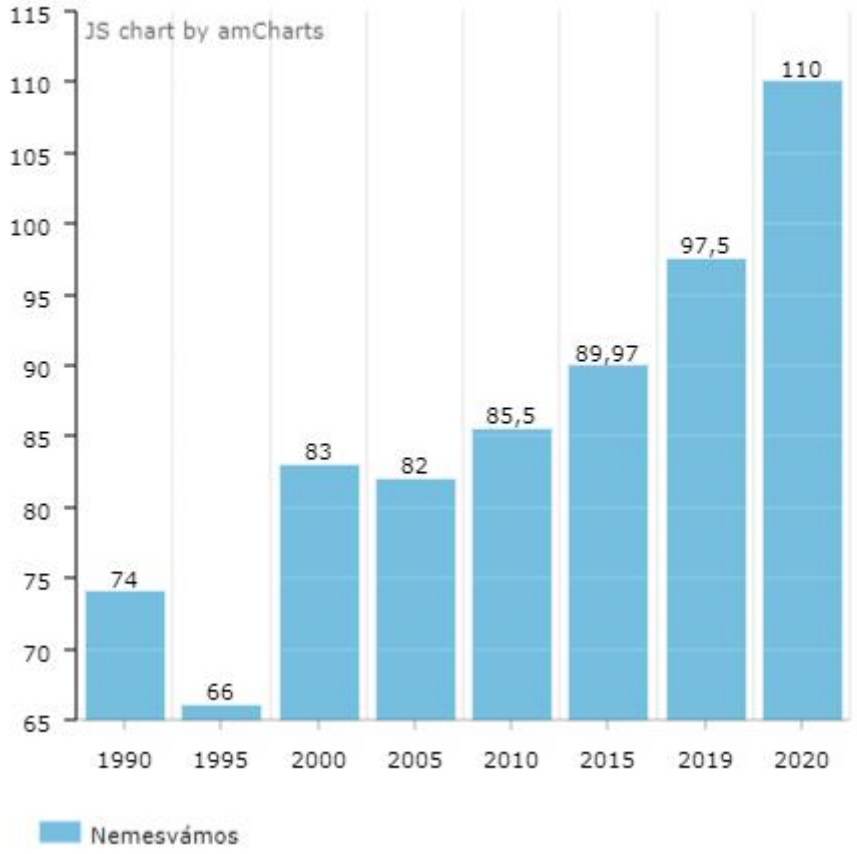

5. diagram: Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (em^3/év; forrás: KSH)

A háztartásoknak szolgáltatott ivóvíz mennyisége folyamatosan növekvő képet mutat az elmúlt időszakban (5. diagram). A háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége 2000-ben 83 (1000m^3), 2020-ban 110 (1000m^3) volt.

A vízművet a BAKONYKARSZT Zrt. (8200 Veszprém, Pápai út 41.) üzemelteti.
Vízmű helye, címe: Veszprém Sédvölgyi-vízbázis, Veszprém Zrínyi utcai átemelő, Nemesvámos-vízellátó rendszer.

Sédvölgyi-vízbázis (csak bekötött kutak):

- maximális kapacitása 12.000 m^3/d
- mértékadó kapacitása 6.900 m^3/d
- kihasználtsága 74 %
- a termelt víz mennyisége átlag 5.100 m^3/d

Nemesvámosnak átadott víz

- átadott víz mennyisége átlag 1.008 m^3/d

Az ivóvíznyerő kutak adatait az 1/1.-táblázatban ismertetjük.

1/1. táblázat: ivóvíznyerő kutak adatai (forrás: BAKONYKARSZT Zrt.)

Kút azonosító	Kat. szám	Építés/felújítás ideje	Talpmélysége	Vízhozam
átadott víz a veszprémi vízbázisokról (főként a Sédvölgyi-vízbázisról)				
Lőtér vízműkút	K-10	1968	155,0 m	1.800 m^3/d
Laczkó-karsztakna	-	1957	26,6 m	2.500 m^3/d
Sédvölgy 1.	K-26	1979	150,0 m	7.400 m^3/d
Sédvölgy 2.	K-27	1978	150,0 m	4.100 m^3/d

Az összes vezetékes ivóvízfogyasztás váltakozóan, de növekvő tendenciát mutatott az elmúlt időszakban 1990-tól 2020-ig (6. diagram).

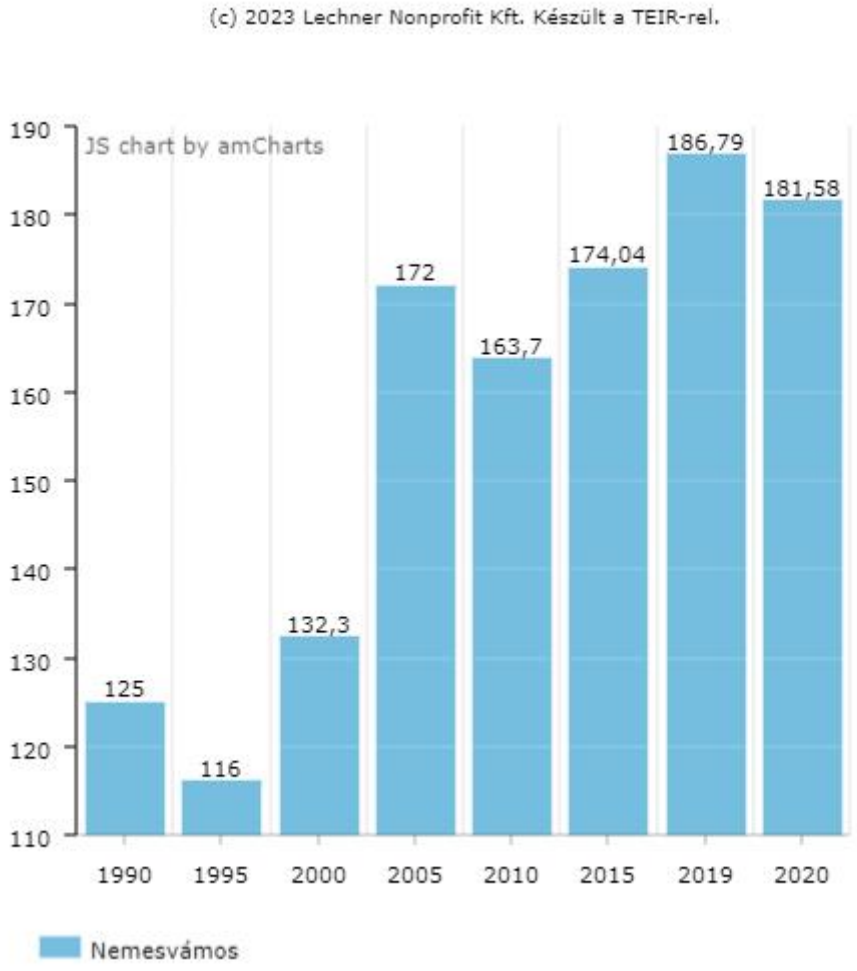

6. diagram: Összesen szolgáltatott ivóvíz mennyisége (em^3/év; forrás: KSH)

1/2. táblázat: Közüzemi ivóvízellátás (Forrás: KSH)

Év	Közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakás (db)	Összes szolgáltatott víz mennyisége 1000m^3	Háztartásoknak szolgáltatott víz 1000m^3
2010	904	163,7	85,5
2015	922	174	90
2020	974	181,6	110

A közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma szintén folyamatosan nő a településen (7. diagram). Mindezek a növekedést mutató tendenciák alapvetően, a településre beköltöző lakónépesség számának a gyarapodásával magyarázható.

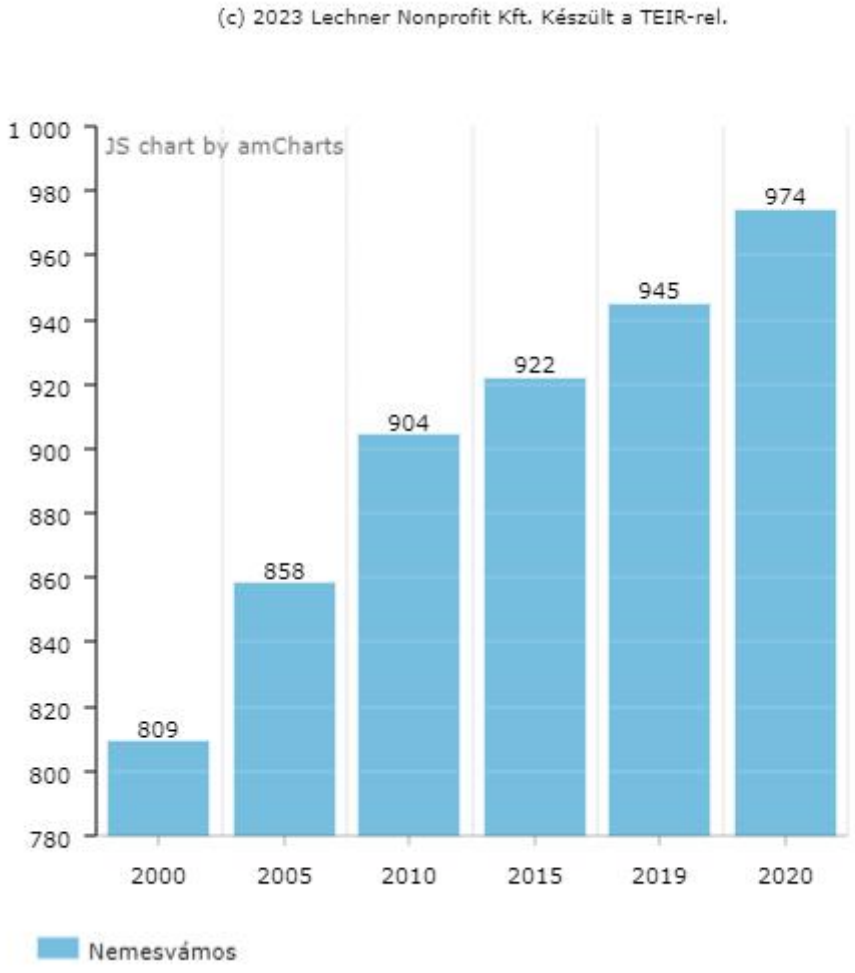

7. diagram: Közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma (forrás: KSH)

A Kormány 201/2001 (X. 25.) Korm. rendelete az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről előírja a vízellátó vállalatoknak a nyersvíz részletesebb, a mikroszennyezőket is magában foglaló elemzését. A közüzemi vízművek termelőkút adatait a vízügyi igazgatóságoknak küldik meg. Ivóvíz minőségi problémát a településen egyetlen paraméter sem okoz. Az ivóvíz vizsgálata havi

rendszerességgel zajlik a településen. Nemesvámos település vízminőségi adatait az alábbi táblázat tartalmazza.

1/3. táblázat: ivóvíz minőségi adatok Nemesvámoson 2021-ben (forrás: BAKONYKARSZT Zrt.)

Vízminőségi hidraulikai paraméter	Nyersvíz	Határérték	Kimenő tisztított víz
Arzén (µg/l)	<1	10	<1
Bór (mg/l)	<0,05	1,5	<0,05
Nitrát (mg/l)	21	50	21
Nitrit (mg/l)	<0,01	0,5	<0,01
Ammónium (mg/l)	<0,02	0,5	<0,02
Klorid (mg/l)	7	250	7
Vezetőképesség (µS/cm)	607	2500	607
pH	7,65	9,5	7,65
Vas (µg/l)	<0,03	0,2	<0,03
Mangán (µg/l)	<0,02	0,05	<0,02
KOIps (mg/l)	0,48	5,0	0,48
Szulfát (mg/l)	10	250	10
Nátrium (mg/l)	4,5	200	4,5
Telepszám 22 ^{0}C-on	1	nincs szokatlan változás	1
Keménység (mg/l CaO)	214	350	214

A vízminőség minden paramétert tekintetében megfelelő.

Nemesvámos település vízellátó hálózata közepesnél jobb, inkább jó állapotúnak nevezhető. Köszönhető ez a település vezetésének pozitív hozzáállásának, melynek köszönhetően, immár 10-15 éve szisztematikus ivóvíz vezeték felújítások valósultak meg, jelentős részben önkormányzati forrásból. A kisebb közökben továbbra is fellelhető még korszerűtlennek mondható azbesztcement anyagú vezeték, de ezek meghibásodás esetén jól szakaszolhatók, így a település nagyobb területét érintő, vízhiánnyal járó meghibásodások száma csekély.

2.1.7.2 Szennyvízkezelés

A tisztítótelep 18 000 m^3/nap kapacitású. A telep működése megfelel az uniós elvárásoknak, előírásoknak, hiszen velük összhangban kerültek kialakításra a műtárgyak és technológiai elemek. A szennyvíz- hálózat, és telep üzemeltetése a BAKONYKARSZT Zrt., mint szolgáltatón keresztül történik.

A Veszprémi szennyvíztisztító telep (ahová a nemesvámosi szennyvíz is beérkezik) tisztítási technológiája mechanikai tisztítás, és eleveniszapos biológia. Az iszap anaerob stabilizáláson és szárításon esik át.

A tisztítótelep kapacitása: Q_d= 18 000 m^3/d (csatornán érkező)
Q_d= 300 m^3/d (nem közcsatornahálózaton keresztül begyűjtött települési folyékony hulladék)

A közcsatornára elvezetett összes szennyvíz mennyisége jelentős növekedést mutatott 2000 és 2020 között. (8. diagram). A 2000. évben 71,5 (em^3), a 2020. évben 166,15 (em^3) szennyvíz került közcsatornán elvezetve és megtisztítva.

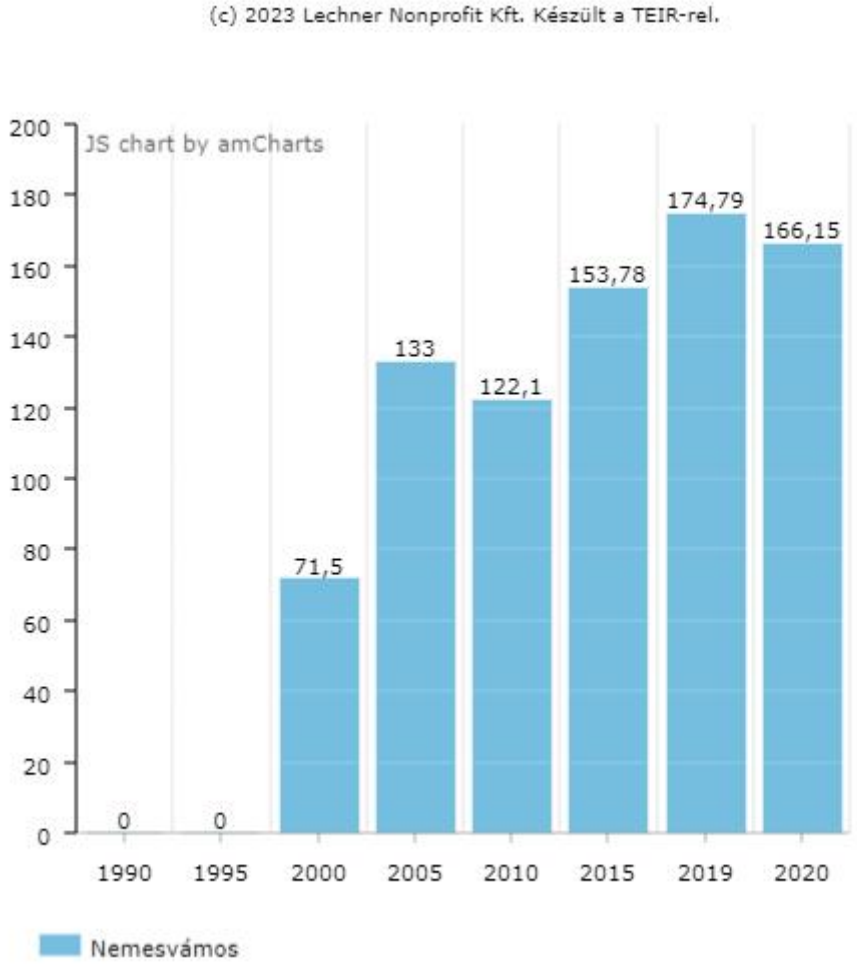

8. diagram: Közcsatornába elvezetett összes szennyvíz mennyisége (forrás: KSH)

Az alábbi táblázat a település jellemzőbb adatait szemlélteti a szennyvízkezeléssel kapcsolatban A közcsatorna hálózat hossza 132,3 km volt 2000-ben, hossza 2020-ra 181,6 km-re nőtt. A háztartásokból közcsatornán elvezetett és megtisztított szennyvíz mennyisége folyamatosan nőtt 2000 óta, párhuzamosan a csatornahálózatra bekapcsolt lakások számával. Az ivóvízvezeték hálózatba bekapcsolt lakások 83%-a volt a közcsatorna hálózatba is bekapcsolva 2020-ban.

1/4. táblázat: közüzemi adatok - keletkezett szennyvizek (Forrás: KSH)

Év	Közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások száma	Tisztított összes szennyvíz mennyisége (1000 m^3)	Háztartásokból közcsatornán elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m^3)
2000	813	71,5	67,1
2010	903	122,1	80,6
2015	922	153,8	84,8
2020	804	166,2	101,1

A szennyvíztisztító telep megfelelő tisztítási hatásfokkal rendelkezik, határérték túllépés nem történt, az elmúlt években bírságot nem szabtak ki a telepre. A közeljövőben technológiai fejlesztés illetve módosítás nem várható a nemesvámosi szennyvízelvezető rendszeren.

A Veszprémi szennyvíztisztító telepen a 2023-as évben terveznek egy kőfogó műtárgy építését, a telepi végátemelő elé. A tisztított szennyvíz minőségi paraméterei határérték alattiak (1/5. táblázat).

1/5. táblázat: szennyvíz minőségi paraméterek – mg/liter (forrás: Vízmű Zrt.)

Paraméterek	Nyers szennyvíz (mg/l)	Tisztított szennyvíz (mg/l)	Határérték (időszakos vízfolyás befogadó mg/l)
BOI_5	592,83	6,04	25
KOI-dikromátos	1000,67	30	75
SZOE (olajok, zsírok)	24,39	<2	6
Ammónia-ammónium-N	77,54	0,14	10
Összes N	83,13	7,4	20
Összes P	20,73	2,37	4
Szulfidok	nincs adat	nincs adat	-
Összes lebegő anyag	439,08	9,71	35
pH	7,34	7,79	6,5-9

Nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizet Nemesvámosról a veszprémi tisztító 2 847 köbmétert fogadott és tisztított meg 2022-ben.

9597 tonna elszállított 25- 35 % sza. tartalmú iszap keletkezett 2022. évben a Veszprémi szennyvíztisztító telepen. (Ennek természetesen csak egy töredéke a Nemesvámos településről beérkező szennyvízből származó szennyvíziszap.)

Az iszap, megfelelő engedélyek és szerződések birtokában, külső vállalkozáshoz kerül, további komposztálás és rekultivációs célokra történő felhasználásra.

2.1.7.3 Települési csapadékvíz-gazdálkodás, ár- és belvíz védelem

A települési vízrendezés feladata a települést fenyegető vízkárok megelőzése és elhárítása. A település domborzati viszonyait és meteorológiai adottságát tekintve a rövid összegyülekezési idő, valamint a csapadékintenzitás miatt a lehetséges vízkárok közül kiemelten kezelendő a felszínen lefolyó csapadékvíz biztonságos elvezetése.

A csapadékvíz megfelelő elvezetése a beépített területekről a közúthálózat, közterületek használhatóságának jelentős minőségváltozását eredményezi, az épített környezet műszaki állapotának megőrzésében játszik szerepet.

Nemesvámos adottságai és elhelyezkedése vízrendezés szempontjából nem túlságosan kedvező, dombvidéki település, melynek belterületén a magassági szintek 293,00 - 373,00 mBf-i magasságok között jellemezhetők. A település központi részén a Kossuth utca egy Dél- Kelet - Észak-nyugati tájolású völgyben, az itt eredő Tekeres-patak völgyében húzódik. Ennek megfelelően a település magasabb pontjai a község dél-keleti, déli és dél-nyugati szélén találhatóak, míg a legalacsonyabb terület a község Észak-nyugati határa közelében, a 77-es út melletti Vámosi Csárda közelében található. Általánosságban megállapítható, hogy a terep a község teljes területén a Kossuth utcával párhuzamosan haladó Tekeres-patak völgye felé lejt, ezért nagymennyiségű csapadék esetében, a magasabb területekről lezúduló vizek jelentős károkat okozhatnak a völgy alján sűrűn elhelyezkedő ingatlanokban.
A település területén összegyűlő csapadékvíz közvetlen befogadója a község középvonalában futó, önkormányzati kezelésben lévő Tekeres-patak, a távolabbi élővíz befogadói a veszprémi Séd, a Nádor-csatorna, a Sárvíz, a Sió és végül a Duna.
A Tekeres-patak legnagyobb része közepes mértékű csapadék vízelvezetésére alkalmas, de nagyobb záporok esetén a kiáradás veszélye nagy valószínűséggel fennáll.

Nemesvámos belterületi csapadékvíz elvezetésének megoldására 2013 évben elkezdődött a beruházás, melynek első ütemében a déli és keleti településrész ingatlanainak vízkár mentesítését végezték el. A település Déli részén lévő mezőgazdasági területekről lezúduló csapadékvízzel szemben keleti településrész ingatlanainak védelme érdekében övárok épült.

A KSH adatai szerint a községben a felszín alatti zárt csapadékcsatorna hossza 2000-ben 67,1 km, 2020-ban 101,1 km volt.

A csapadék víz elvezető árkok és rendszerek megépítése, fejlesztése. 2011-ben az első ütemre az Európai Unió támogatásával és az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával 151 millió forintos támogatást nyert el a település. (Pályázati kódszáma: KDOP-4.1.1/E-11-2011-0025) Hat

kilométernyi csatornarendszert, 61 darab víznyelő aknát, 12 darab hordalékfogót építettünk 2014-ig, a projekt befejezéséig. A második ütem még nem valósult meg.

A település déli és keleti oldalán, valamint az Észak-keleti iparterületen kialakított csapadékvíz-elvezetés a részben fedett csapadék elvezető műtárgyak beépítésével nagyon jónak minősíthető. Az e területen lefolyó csapadékvizek zavartalan lefolyása az árkok, vízfolyásmedrek, hordalékfogók megfelelő karbantartásával biztosítható. Azonban a völgy nyugati településrészének csapadékvíz elvezetése és a patakmeder megfelelő szabályozása feltétlenül szükséges.

Nemesvámos község területe nincs besorolva a 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM. számú együttes rendelet "A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról" alapján.

2.1.8 Közlekedés

Nemesvámos Veszprém megye középső részén, a megyeszékhelytől kedvező távolságban helyezkedik el, így a Veszprém és Nemesvámos település közötti közúti közlekedés adottságai általánosságban jónak mondhatók. Veszprém megye fő közlekedési útvonalai – 8. sz. főközlekedési út és a Budapest-Veszprém-Ajka-Celldömölk-Szombathely vasútvonal - a község területéről könnyen megközelíthetők.

A község Veszprémtől 7 km, a Balatontól 10 km távolságban - fekszik. A jelentős idegenforgalmat bonyolító megyeszékhely, valamint a Balaton közelsége a település közlekedésében mégsem jelent leterheltséget. A települést elkerüli a Balaton irányába vezető nagyforgalmú 73. sz. főút, a 7301. sz. Veszprém-tapolcai összekötő út Nemesvámos lakott területétől mintegy 500 méterre fut. A település közlekedését a 7301. sz. Veszprém-Tapolca országos közútról leágazó és a községen áthaladó 7302. sz. Nemesvámos-Veszprémfajsz összekötő út határozza meg.

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. által kiadott „Országos közutak keresztmetszeti forgalma” című éves kiadványainak adatait felhasználva az 1/6. táblázatban ismertetjük a 7302. sz. közút átlagos napi forgalomterhelési adatait. A 7301.sz. összekötő útra nem állnak rendelkezésre frissebb forgalmi adatok a korábbi környezetvédelmi programban szerepeltetekhez viszonyítva.

A forgalmi adatok lapján megállapítható, hogy a község területén áthaladó forgalom - az előző környezetvédelmi programban rögzített időszakhoz (2009-2015) viszonyítva- növekedett. A 7302. sz. Nemesvámos-veszprémfajszi összekötő út terhelése (kapacitás kihasználás 19% a 2021. évben) közepes, az átmenő forgalom nem gyakorol jelentős hatást a környezetre.

A közúti tömegközlekedés jellemzően autóbuszon történik. Nemesvámos területén 10 ponton épült ki autóbusz megállóhely, illetve buszforduló. Az autóbuszvárók elhelyezkedése megfelelő, a rágyaloglási távolság nem nagyobb 500 m-nél.

1/6. táblázat: 7302 összekötő út forgalmi adatai (forrás: Magyar Közút Nonprofit Zrt.)

Év	2009	2012	2015	2020	2021
Jármű megnevezése	**7302. sz. Veszprém-veszprémfajszi összekötő út**	**7302. sz. Veszprém-veszprémfajszi összekötő út**	**7302. sz. Veszprém-veszprémfajszi összekötő út**	**7302. sz. Veszprém-veszprémfajszi összekötő út**	**7302. sz. Veszprém-veszprémfajszi összekötő út**
	1+000-5+749 km között	**1+000-5+749 km között**	**1+000-5+749 km között**	**1+000-5+749 km között**	**1+000-5+749 km között**
személygépkocsi	1251	1215	1442	1517	1707
kistehergépkocsi	119	115	264	278	312
autóbusz	69	65	66	66	56
közepesen nehéz tehergépkocsi	18	16	13	13	13
nehéz tehergépkocsi	70	60	8	8	8
pótkocsis tehergépkocsi	12	10	3	3	3
nyerges tehergépkocsi	4	3	4	4	4
speciális tehergépkocsi	0	0	0	0	0
motorkerékpár	8	6	33	43	45
kerékpár	21	20	64	72	76
lassú jármű	4	3	8	8	9
Kapacitás kihasználás	14%	13%	15%	17	19
ÁNF (jármű/nap)	1576 (1707 E/nap)	1513(1630E/nap)	1905 (1946 E/nap)	2002 (2027 E/nap)	2233 (2254 E/nap)

A 7301. sz. Veszprém-tapolcai összekötő út Nemesvámos lakott területét mintegy 500 méterre közelíti meg. A két forgalmi sávos út pályaszélessége 6 m, koronaszélessége 8 m, az út burkolata egyenletes, teherbírása megfelel a rajta bonyolódó forgalomnak. A 7302. sz. állami tulajdonú Nemesvámos-veszprémfajszi összekötő út belterületi szakasza – a 0+550 km és a 1+857 km szelvények között – 1307 fm. Az út átlagos burkolatszélessége belterületen 5.5 m, külterületen 6 m, koronaszélessége 8 m. A 7302. sz. közút meglévő szabályozási szélessége 8-26 m közötti, Nemesvámos belterületén áthaladó szakasza jellemzően nem balesetveszélyes terület. A településen az egyéb belterületi utak az Önkormányzat kezelésében állnak. A belterületi közutak hossza összesen 19,9 km, amelyből 3,4 km gyűjtőút, 16,5 km a kiszolgáló és lakóterületi utak hossza. A kiszolgáló utak többségében aszfaltburkolattal rendelkeznek.

A meglévő intézményeknél a működésükhöz szükséges parkolók a közterületet felhasználva kerültek kialakításra. A települést átszelő 7302. sz. összekötő út mentén kiépített parkolók létesültek.

Kerékpáros-, gyalogos közlekedés Az elmúlt 6 éves időszakban a községi kerékpáros közlekedés fejlesztéseként kettő kerékpárút is létesült. Az egyik a Nemesvámos – Veszprém között 4,1 km kerékpárút, melynek a nemesvámosi közigazgatási területhez tartozó szakasza 2,2 km. A másik, a Nemesvámos – Tótvázsony közötti 10 km kerékpárút, amelynek a község közigazgatási területéhez tartozó szakasza 3,7 km.

Jelentős kerékpárút fejlesztések zajlottak le a településen. Először a Nemesvámos-Veszprém között épült kerékpárutat adták át 2013. augusztus 21-én (KDOP-4.2.2-11-2011-0010). Az út hossza 4,1 km, közös Uniós és állami finanszírozású projektből valósult meg, 370 millió forintba került. Veszprémből a Vámosi úton jön, átmegy egy aluljárón a 8-as főút alatt, majd belép a község területre. Jók és hasznosak a kapcsolódásai is, hiszen Veszprémben rá lehet térni a Balatonhoz vezető kerékpárútra, illetve a Tekeres völgyi turistaúthoz is: kinyílt a tapolcai medence, már könnyűszerrel elérhető a népszerű Művészetek völgye, a kapolcsi nagy nyári esemény is. Ugyanis amíg olyan sokáig tartott a veszprémi kerékpárút megépítése, oly gyorsan végeztek a Nemesvámos-Nagyvázsony közötti út megépítésével. A KÖZOP-os pályázati forrásból létesített nemesvámosi szakasznak a megépítése hasonló támogatási rendszerrel 200 millió forintból valósult meg. Vegyes forgalmú út, vagyis mezőgazdasági gépek is haladhatnak rajta, de el kell ismerni, meseszép tájon vezet. Veszprémből érkezve a Papp István utcára kell térni, majd fel a Petőfi Sándor utcára, ahonnan a jelzések könnyűszerrel ráviszik a kerékpárosokat a négy kilométeres útra. S aztán persze tovább egészen Nagyvázsonyig Barnagon és Vöröstón keresztül, de az már forgalomtechnikai kijelöléssel vezet a közúton.

A kerékpárforgalom két kerékpárút közti 1,3 km összekötése a településen belüli közúton történő forgalomtechnikai kijelöléssel zajlik.

A gyalogos közlekedésre szolgáló kiépített gyalogjárdák új aszfalt és viakolor burkolattal ellátottak. A község területén a meglévő gyalogutak és járdák összes hossza. 5,86 km.

2.1.9 Energia-, anyagfelhasználás

Gázellátás

Nemesvámos gázellátását az E.ON Közép-dunántúli Gázhálózati Zrt. biztosítja. A község teljes belterülete vezetékes gázhálózattal ellátott. A településen a közintézmények energiaigényének kielégítését alapvetően földgáztüzeléssel -a közelmúltban megvalósult fejlesztéseknek köszönhetően részben megújuló energia használatával-, oldják meg. A hálózat állapota megfelelő. Az összes gázcsőhálózat hossza 21,9 km volt 2000-ben, 2021-re 25,1 km-re nőtt.

1/7. táblázat: a település gázellátásának adatai (forrás: KSH)

Év	Háztartási gázfogyasztók száma (db)	Összes gázfogyasztók száma (db)	Háztartásoknak értékesített gázmennyiség (ezer m^3)	Értékesített gáz összesen (ezer m^3)
2000	691	727	1 069	1 476
2010	786	811	966	3 594
2015	775	829	995	3 909
2021	825	882	1 297	4 159

A település földgázellátása jónak és biztonságosnak, alkalmazása környezetvédelmi szempontból kedvezőnek minősíthető. A háztartási gázfogyasztás mindösszesen ***csak 31%-a*** volt az összes gáz felhasználásnak 2021-ben. Ez az érték nagyon alacsony, - más hasonló lélekszámú településhez viszonyítva-, ahol inkább a lakossági gázfogyasztás 70-90%-a a teljes fogyasztásnak.

Bizonyítja ez Nemesvámoson a jelentősebb infrastruktúrális kiépítettségét, és a nagy számú gazdasági szervezetek számát. A táblázat jól mutatja, hogy a gázellátás, a bekapcsolt lakások aránya megfelelő, így a fűtésből származó levegőszennyezés - a hagyományos fűtési megoldásokkal szemben - alacsonyabb mértékű a településen.

A háztartásoknak szolgáltatott gázmennyiség 2010. év óta folyamatosan emelkedett (9. diagram).

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

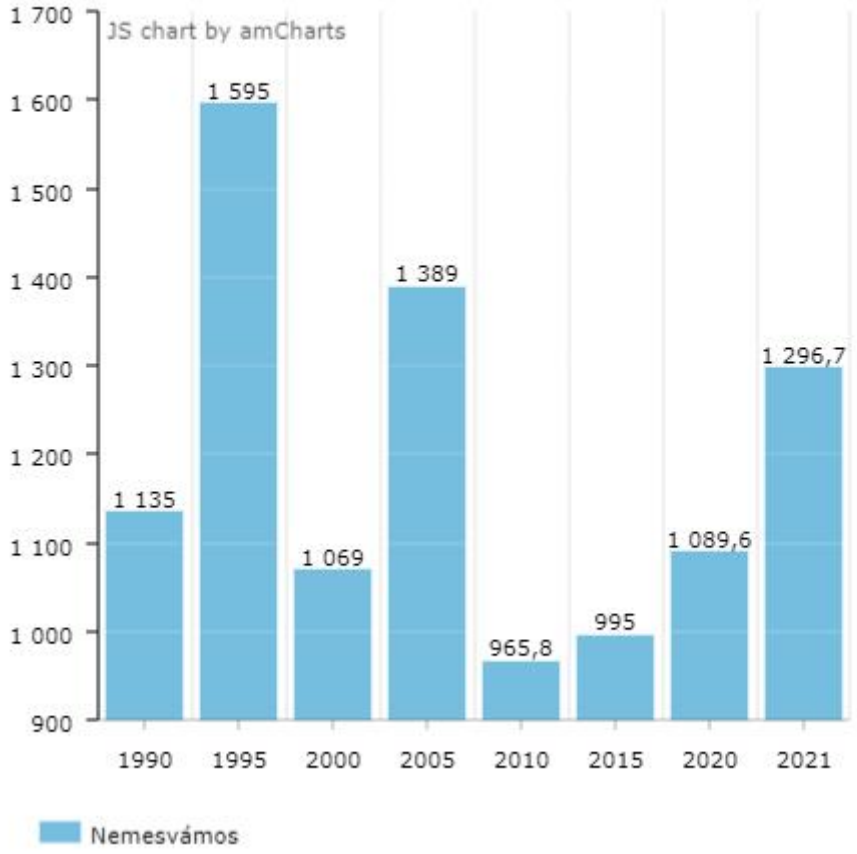

9. diagram: a háztartások részére szolgáltatott gáz mennyiségének (em^3/év) alakulása (forrás: KSH)

A földgáz ***kéntartalma*** a szén, olaj tüzelőanyagéhoz viszonyítva elhanyagolható. A fogyasztói hálózatba kapcsolt földgázhoz 5 mg/m^3 kéntartalomig szagosító anyagot adnak, amellyel együtt a földgáz kéntartalma 150-200 mg/m^3-t érhet el maximálisan. Átlagos 175 mg/m^3 értékkel számolva 2021-ben a településen a gáz felhasználásból megközelítőleg ***728 kg*** kén kibocsátás származott. A SO_2 élőlények szervezetére káros hatással van. Az állatoknál és az embereknél légzési nehézséggel járó mérgezési tüneteket okoz, a nyálkahártya gyulladásos megbetegedésének egyik okozója. Állatoknál szarvasmarha-elhullást okozhat légúti elváltozások miatt és halpusztulást a vizek elsavanyodása következtében. Az embereknél gyakran fellép melléküreg gyulladás, bronchitisz és tüdőtágulás. Savas esők hatására a talaj pH értéke 3,0 vagy még kevesebb lehet. A savanyú csapadék csökkenti az élővizek pH értékét is. A kén oxidjai és a másodlagos reakciókban képződött származékaik a kibocsátás helyétől 100 km távolságban is károsíthatják a növényzetet, szennyezhetik a talajt és a vízkészleteket. A növényzet különösen érzékeny SO_2-ra. A levelekre lecsapódó nedvesség oldja a levegő SO_2 tartalmát, amely a klorofil megbontása útján gátolja a növényzet CO_2- asszimilációját. SO_2 jelenléte az épületek tartóssága szempontjából is káros, mert az esővel, hóval odakerülő kénessav reakcióba lép az építőipari kötőanyagokkal (pl. $CaCO_3$-al).

Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyisége 2000. év óta folyamatosan emelkedett (10. diagram). 2021-ben a településen elégetett földgáz ***széndioxid*** tömege szobahőmérsékleten ***8 164 tonna*** volt (1,963 kg/m^3).

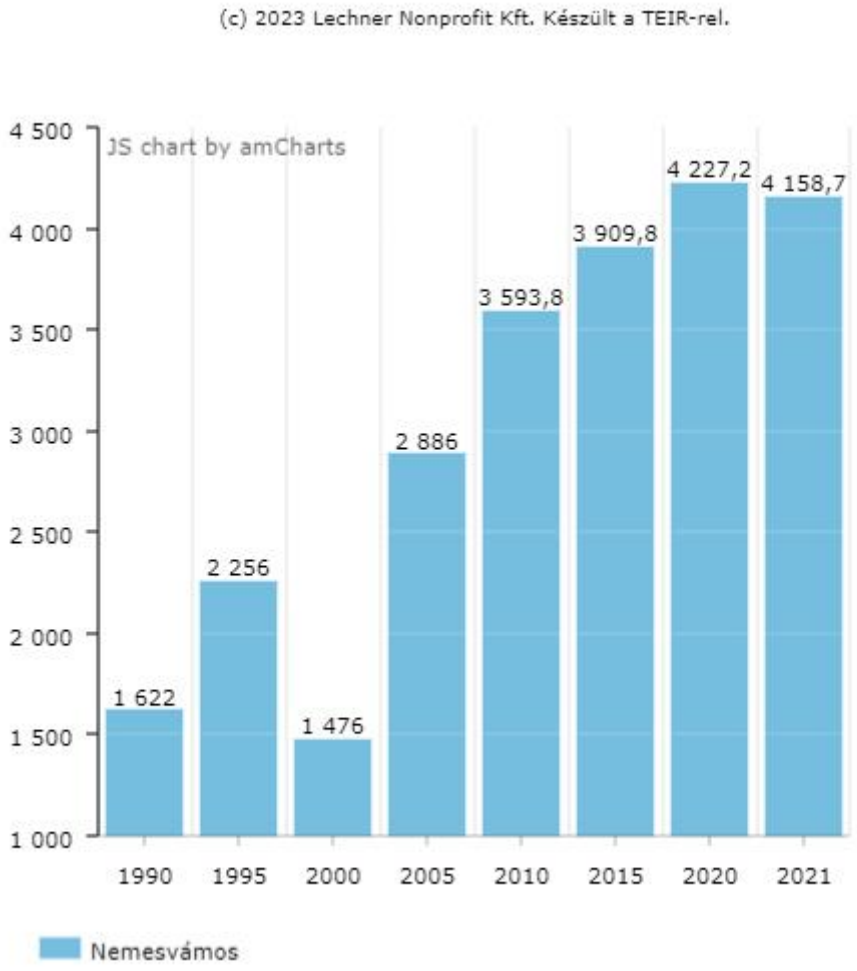

10. diagram: Az összes szolgáltatott vezetékes gáz mennyiségének (em^3/év) alakulása (forrás: KSH)

Villamosenergia ellátás

A villamosenergia ellátást az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt biztosítja. Nemesvámos villamosenergia ellátása biztosított. Közép és kisfeszültségű elsősorban szabadvezetékeken történik az ellátás.

Nemesvámos község villamosenergia ellátása az Aszófő-Pécsely-Kabhegy elnevezésű, Aszófő 120/20 kV-os alállomásból táplált 20 kV-os szabadvezeték gerinchálózatról kiépített leágazó vezetékeken keresztül biztosított. A község területén energiatakarékos közvilágítási berendezések üzemelnek, ezen túl kettő utcában a világítótestek energia ellátása sziget üzemmódú napelemekkel történik.

A település elektromos ellátottságát jellemző adatok a 1/8. táblázatban találhatók.

1/8. táblázat: elektromos energia-ellátottság (forrás: KSH)

Év	Szolgáltatott összes villamos energia mennyisége (1000 Kwh)	Háztartási áramfogyasztók száma (db)	Összes villamosenergia fogyasztók száma (db)	Háztartások részére szolgáltatott villamos energia (1000 Kwh)
2010	11 739	933	1 051	3 035
2015	20 774	973	1 087	3 042
2021	19 035	1 155	1 331	3 850

A háztartási és az összes villamosenergia fogyasztás egyaránt növekedett az elmúlt tíz évben (1/8. táblázat). 2021-ben az összes villamosenergia felhasználás 80%-a származott nem lakossági (ipari, szolgáltatói, közületi, intézményi, stb.) felhasználásból, ami igen jelentős tétel a teljes fogyasztást tekintve. A háztartási fogyasztókat leszámítva (1 331 db), ez azt jelenti, hogy a maradék 176 fogyasztó használta fel a teljes villamosenergia felhasználás 80%-át (15 185 ekWh/2021.év).

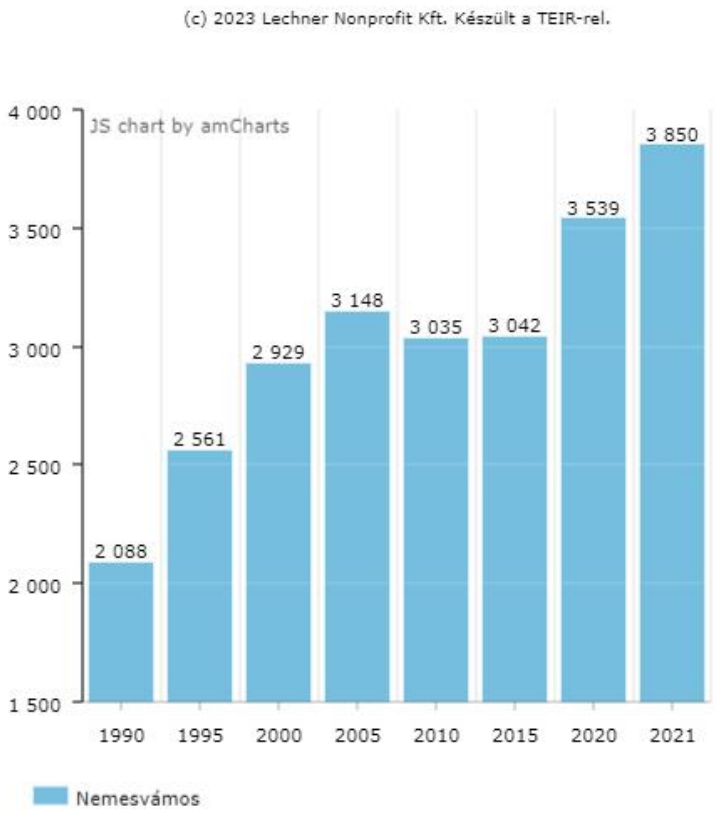

11. diagram: A háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyiségének alakulása (forrás: KSH)

Megújuló energiaforrások

A település elkötelezett a fenntartható fejlődés és a környezetvédelem iránt: a fotovoltaikus rendszerek létrehozásához kiirt pályázatból két fontos épületre nyertek a Széchenyi terv keretében 21 millió forintos támogatást, amelynek során napelemek kerültek az iskola és az önkormányzat épületére, melynek eredménye, hogy a két intézmény éves energiafelhasználásának 90 százalékát nyeri a napenergiából! Ráadásul jelentősen mérséklődik a káros anyag kibocsátás is.

Egy másik pályázat keretében (KEOP-5.5.0/B/12-2013-0222) energetikai felújítás történt az iskolában a szigeteléstől kezdve a fűtés rendszer átalakításáig, amely szintén nagy összegű működési megtakarítást eredményezett.

A település egyes utcáiban szokatlan kandeláberek tűntek fel 2012-ben: napenergiával működnek. Egy pályázat keretében vállalkoztak a kísérleti üzemmód bevezetésére. A napelem négy napra való energiát gyűjt össze, ha netán borúsra fordulna az idő, akkor se legyen gond. Próbaüzemnek szánták, de mindmáig kifogástalanul működnek.

Nemesvámos térségében a globálsugárzás átlagos évi összege országos átlag alatti, 4300-4400 MJ/m^2 körül alakul, így a napenergia hasznosítására az ország más részeihez viszonyítva átlagosnak mondhatók a feltételek. Hasznosítás lehetősége napkollektorokkal termikus célú energiaellátásra, naperőművel, napelemmel villamosenergia termelésre biztosított, de a hasznosításhoz szükséges beruházás megtérülését gyorsan nem lehet várni.

A növényi termésből, növényi, állati hulladékokból, melléktermékekből, erdőgazdasági hulladékokból, energiaültetvényekből előállítható energiahordozó a biomassza, amely közvetlen elégetésével fűtési és használati melegvíz termelési energiaigények elégíthetők ki, biogázzá alakítva hő- és villamosenergia termelésre egyaránt alkalmas, bioetanollá alakítva üzemanyagként hasznosítható. Biomassza-biogáz előállítására Nemesvámos területén is van lehetőség. Az elégetése során keletkező CO_2 miatt nem tekintik annyira környezetbarátnak.

A község szeles település, uralkodó széliránya É-ÉNy-i, átlagos sebessége 3,6 m/s.

A 200 °C-os izotermafelület mélysége megmutatja, hogy a felszíntől milyen távol található a 200 °C-os hőmérsékletű kőzetréteg. A 200 °C-os izotermafelület mélysége Nemesvámos esetében 4000 m mélységben található, mely megfelel az országos átlagnak. A földhő hasznosítására Nemesvámos területén is van lehetőség. A hőszivattyú használata telken belül realizálható, energiagazdálkodási szinten ma még nem érzékelhető hagyományos energiahordozó megtakarító hatása

Az Önkormányzat a napelemes rendszereket előnyben részesíti, így a Hivatal épületén, az Óvoda épületén és a Bölcsőde épületén is felszerelésre kerültek napelemek.

2.1.10 Hulladékgazdálkodás

Települési hulladék

A települési hulladék begyűjtését végző közszolgáltató szervezet: a „VHK” Nonprofit Kft. az „ÉBH” Nonprofit Kft. közszolgáltató közreműködőjeként.

A települési hulladékokat a korszerűen szigetelt Királyszentistváni Hulladékkezelő Központba szállítják el kezelésre.

A hulladékgyűjtő edényben nem helyezhető el inert hulladék (pl. építési, bontási törmelék, föld, sár, salak) veszélyes hulladék (pl.: festék, gyógyszer, vegyszer, állati tetem) gépjármű alkatrész, trágya, hó, fertőző, vagy robbanásveszélyes anyag, tűzveszélyes hulladék (pl.: forró salak). Illetve olyan hulladék, amely veszélyezteti a szállítással foglalkozó dolgozók testi épségét, vagy begyűjtése során a gépkocsi műszaki berendezésében rongálódást idézhet elő, és ártalmatlanítása során veszélyezteti a környezetet.

A településen 2006. év drasztikusan visszaesett, 2008-tól lassú növekedésnek indult. 2006-ban 1 307 tonna, 2021-ben 814,2 tonna volt az össze elszállított települési hulladék (12. diagram).

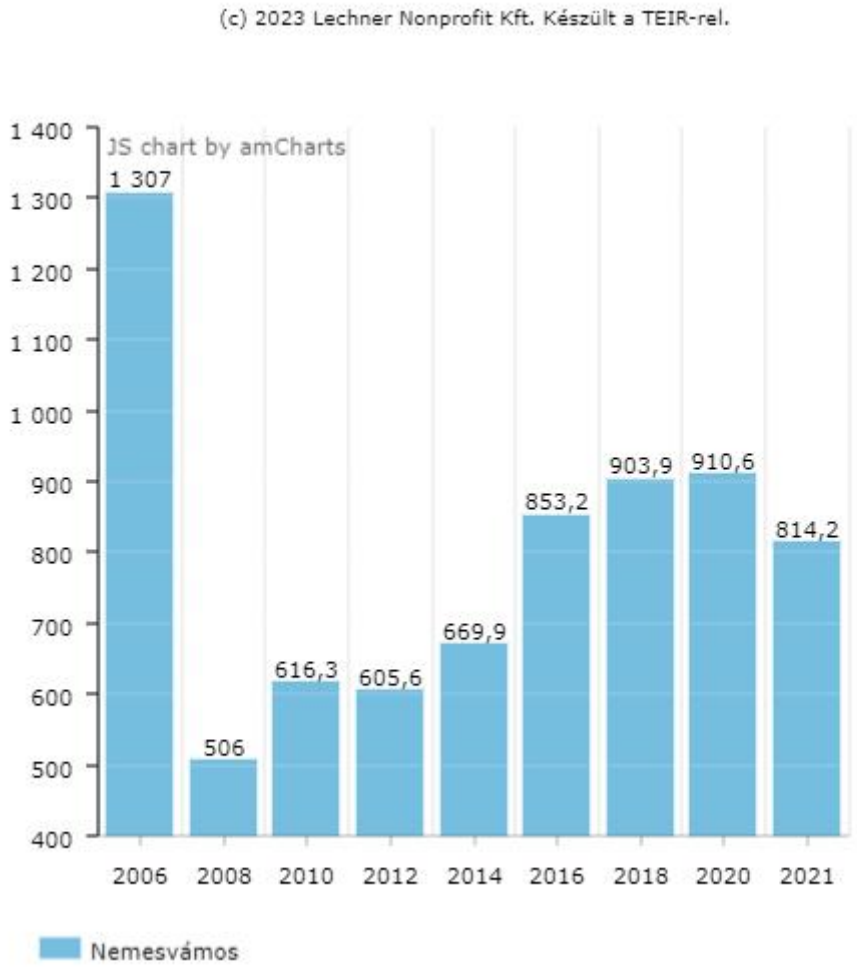

12. diagram: összes elszállított települési hulladék

Hulladék elszállítás napja a héten: a kommunális: kedd, szerda (szűk utcák kis közök), a szelektív: minden hónap 3. csütörtökén.

Csomagolási hulladék

Csomagolás alatt érthető a termék, áru befogadása, megóvása, kezelése, szállítása, értékesítése érdekében felhasznált csomagolóanyag. Csomagolási anyagféleségek: műanyag, papír, karton, fém, fa, textil, üveg, kompozitok. A településen házhoz menő szelektív gyűjtés 2016 óta indult el. A szelektív hulladék elszállítása havonta egy alkalommal történik. A településen szelektív hulladékgyűjtő szigetek már nem találhatóak.

Az alábbi hulladékok helyezehetők el az edényzetben:

papír csomagolási hulladék, ásványvizes és üdítős PET palackok és kupakjaik, műanyag csomagolási fóliák és zacskók, tisztítószeres flakonok; tejes, gyümölcsleves italos karton dobozok; alumínium italos dobozok.

A 2015. és 2022.években a településről szelektíven begyűjtött csomagolási hulladék mennyiségeket az alábbi táblázat tartalmazza.

1/9. táblázat: szelektíven begyűjtött hulladék mennyiségek (forrás: „VHK" Nonprofit Kft.)

EWC	Megnevezés	Mennyiség (kg) 2015. év	Mennyiség (kg) 2022. év
15 01 06	Csomagolási kevert hulladék	0	53 023
15 01 01	Csomagolási papír és karton	6 247	0
15 01 02	Csomagolási műanyag	7 053	0
15 01 04	Csomagolási fém	0	0
15 01 07	Csomagolási üveg	6520	0
	Egyéb	0	0
összesen:		**19 820**	**53 023**

A 2016-tól 2020-ig lakosságtól szelektív gyűjtéssel elszállított hulladék mennyiségeket a 13. diagram tartalmazza. A szelektíven begyűjtött hulladékok mennyisége folyamatosan növekvő képet mutat a településen.

A szelektív hulladék a veszprémi hulladékválogatóba kerül, ahol gépi-kézi válogatás során kerül anyagfajtánként szétválogatásra.

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

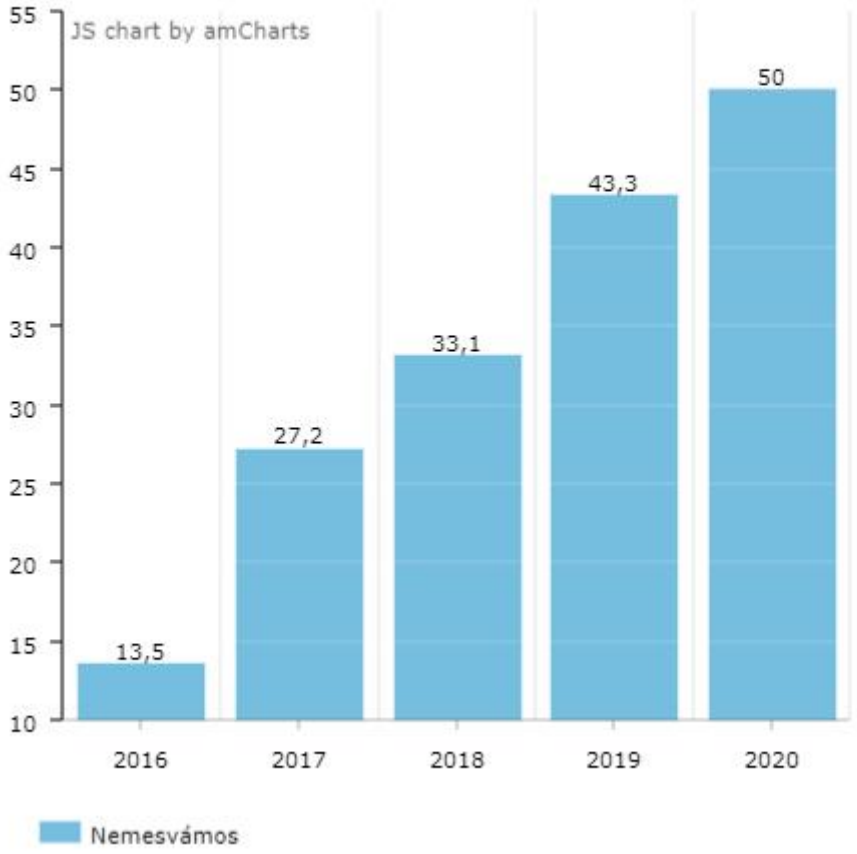

13. diagram: Lakosságtól szelektív gyűjtéssel elszállított hulladék (tonna)

Zöld hulladékok

2009-ben a környezettudatos hulladékgazdálkodás, a komposztálás népszerűsítésére, 9 millió forintos támogatást nyert az önkormányzat, amelyből a település lakosait ellátták komposztáló ládákkal.

Nincs külön házhoz menő zöldhulladék gyűjtés Nemesvámoson, a veszprémi hulladékudvar áll a lakosság rendelkezésére. 2022. évben 7 930 kg zöldhulladékot hoztak be a hulladékudvarba a nemesvámosi lakosok.

Hulladékudvar

Hulladékgyűjtő udvar Veszprémben a Kistó u. 8. szám alatti telephelyen üzemel.

Ipari eredetű hulladékok

A három legnagyobb hulladéktermelő cég hulladéktermelési adatait a 2015. és 2020. évre vonatkozóan az 1/10. táblázat tartalmazza.

1/10. táblázat: a legnagyobb hulladéktermelő cégek hulladéktermelési adatai

Megnevezés	Cím	Mennyiség (kg/2015. év)	Mennyiség (kg/2020. év)
Haribo Hungária Kft.	Szeder u. 5.	1 328 044	1 366 963
Csatári Plast Kft.	Dózsa Gy. út 1.	28 495	118 010
MTD Hungária Kft.*	Házgyári út 1.	2 658 235	2 315 630
összesen:		**4 014 774**	**3 800 603**

*Az MTD Hungária Kft. működése megszűnt, a telephelyet a Knapp Hungary Kft. vásárolta meg, tevékenységét 2022 januárjában kezdte meg.

2.1.11 Környezet morfológiája, területhasználat

A település teljes területe 40,8 km^2, melyből a külterület nagysága 38,6 km^2, a belterületé pedig 2,2 km^2.

Nemesvámos agrárgazdálkodási jellegű település. A szántóföldi növénytermesztés, azon belül főként az állattartáshoz használt haszonnövények termesztése, az állattenyésztés határozta meg a gazdaság alapját. A dolomitos talaj a kőbányászat és az erdőgazdálkodás kialakulásának is kedvezett.

Nemesvámos község határában 1622,7 ha külterület erdő található, amiből az erdőrészlet 1464,6 ha, az erdőhöz tartozó egyéb részletek, mint erdei tisztás, nyiladék területe 158,1 ha. Az erdők 59%-a – 956,3 ha – állami tulajdonú, 41%-a – 666,4 ha – magántulajdonban van. Az erdőterületek rendeltetésük szerint lehetnek gazdasági, védelmi, természetvédelmi, közjóléti és egyéb rendeltetésű erdőterületek. Az erdőterületek elsődleges rendeltetésének megoszlása szerint 67%-ban gazdasági, 16%-ban védelmi, 3%-ban természetvédelmi és erdőrezervátum, további 3%- közjóléti, 11%-ban pedig egyéb szerepet töltenek be. Veszprém megye erdőterületének bővítésére készített tervezet Nemesvámos esetében, 78,3 ha szántót, illetve 136 ha gyepet jelölt meg, mint erdősíthető területet. Az erdősítendő területek megjelölésénél fontos szerepet játszik a belterület védelme is. Mivel a település az uralkodó szél irányából, É-ÉNy felől védtelen, célszerű a belterülettől északra és nyugatra lévő területek erdősítése.

2.1.12 Települési környezet és közterületek tisztasága

2.1.13 Zöldfelület-gazdálkodás

A zöldfelületi rendszer meghatározó elemei között külön kell vizsgálni a külterületi és belterületi növényzeti viszonyokat. A külterületeken a zöldfelületi rendszer meghatározó elemei az erdőterületek, fasorok, gyepterületek, nádasok, de itt meg kell említeni a mesterséges szántóföldi növénykultúrákat is.

A belterületen a zöldfelületi rendszer elemei közé tartoznak az utcák menti fasorok, a közkertek, közparkok növényzete, az intézmények kertjei, a patakok medrei, vízállások, valamint ide sorolandó a magánkertek növényzete is.

Szép helyi mozgalom a Virágos Vámosért akció, amelyet a településen meghirdetnek évről évre. Aki már negyedszer kap díjat a kertjéért, viselheti „A királynő legszebb kertje” elnevezésű plakettet.

A települési zöldfelület tervezés természeti szempontból is fenntartható kialakítására Nemesvámos saját projekttel jelentkezett a Magyarországon 2011-ben induló Green City mozgalomhoz.

2013-ban oklevelet kapott Nemesvámos ezzel a címmel: Veszprém környezetbarát testvértelepülése.

A tervezett „zöld park” kialakítás első üteme megvalósult a településen. A szabadidő eltöltésére alkalmas és parkhoz illeszkedő építmények, mint sütőkemence, szabadtéri sakktábla, gyermek játszóeszközök, szociális épület került elhelyezésre. Továbbá az ökológiaiés tájképi értékek megőrzését figyelembe véve alakították ki a parkon átfolyó Tekeres-patak medrét és környékét.

Az önkormányzat évente több alkalommal végez közterületein olyan tevékenységet mely során ágaprító géppel hatékonyan feldolgozható melléktermék keletkezik. Tavasszal különösen sok ág, gally gyűlik összes mindez a kerékpárutak mentén különösen számottevő mennyiség. Korábban a gallyak, ágak hatékony, akár többféle kezelésére nem nyílt lehetőség, ezeket rendszerint nagyobb depókba, kisebb részüket komposztálóterekbe tudták csak elszállítani. Helyben "feldolgozni" (felaprítani) nem lehetett, mivel ehhez szükséges eszköz nem állt rendelkezésre, így csak a költségesebb és kevésbé környezetkímélő elszállítás maradt megoldásként. Azonban az „Eszközfejlesztés belterületi közterület karbantartására” (MFP-KKE/2019) projekt keretében egy nagy teljesítményű ágaprító gép lett beszerezve, mely révén lehetőség nyílik a zöldterületek nagyobb száras-fás hulladékainak feldolgozására, így megvalósult a korábban nehezen kezelt nyesedék hatékony és környezetkímélőbb kezelése.

2.1.14 Zajterhelés

Nemesvámos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 23/2017. (VIII. 25.) önkormányzati rendelete a zajvédelem helyi szabályozásáról szól. A rendelet hatálya Nemesvámos község belterületén a magánszemélyek háztartási igényeit kielégítő tevékenységére terjed ki.

A településen a legnagyobb zajterhelés a településen áthaladó 7302. sz. út forgalmából származik, melynek mértéke napszakonként és szezonálisan is változó. Szezonálisan nézve a személygépkocsik részaránya a nyári időszakban magasabb, a tehergépjármű forgalom ősszel magasabb.

A 7302 sz összekötő út adatai, az előző ciklusban készült környezetvédelmi program adataival (2004-2015) ki lettek egészítve (forrás: Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2021. évi forgalmi adatai), melynek felhasználásával meghatároztuk a közúti közlekedéstől származó zajszint nappali és éjszakai időszakra vonatkoztatott értékeit 7,5 m-es referencia távolságon. A 7301.sz útra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre frissebb forgalomszámlálási adatok.

A közúti közlekedés zajkibocsátásának számítása a hatályban lévő rendelet előírásai alapján lettek elvégezve, illetve az ÚT 2-1.302 Útügyi Műszaki előírások alapján megállapított járműkategóriák, és számítási módszer szerint történt.

A referencia egyenértékű A hangnyomásszint számítását az alábbi egyenlet ismerteti

$$L_{EX,8h} = 10 * \lg\left[\frac{1}{T}\sum_{i=1}^{n}\tau_i * 10^{0,1*L_{Aeq,i}}\right]$$

Az adott akusztikai járműkategóriára vonatkozó, az érintett útszakaszok tengelyétől számított D = 7,5 m távolságban észlelhető LAeq (7,5) referencia egyenértékű A hangnyomásszintet a következő összefüggéssel lehet kiszámítani.

LAeq (7,5) = (KT + KD)

ahol KD = 10 lg (Qn/v)-16,3

1/11. táblázat: A 7302.sz. út zajterhelési adatai

7302. sz. út	szgk	ktgk	ntgk	szerelv	busz	mkp, lassú jármű	$L_{Aeq7,5}$N	$L_{Aeq7,5}$É
	db						dB	
2004. év	898	10	36	8	43	31	**60,7**	**53,8**
2009. év	1251	119	88	16	69	33	**63,7**	**55,9**
2012. év	1215	115	76	13	65	9	**62,9**	**55,1**
2015. év	1442	264	21	7	66	41	**62,2**	**54,5**
2021. év	1707	312	21	7	56	54	**62,7**	**54,7**

A táblázatból megállapítható. hogy a járműforgalom növekedésével a 2015. évhez képest kis mértékben növekedett a zajterhelés. Mivel a forgalomnövekedés a kevésbé zajos járművek számának növekedésével járt – a nehéz tehergépkocsik és szerelvények száma nem változott- a forgalom növekedése nem befolyásolta számottevően a korábbi zajterhelés mértékét.

A közlekedéstől származó zaj terhelésihatárértékeinek értéke a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet *3. melléklete* alapján nappal (06-22 óra) 60 dB, éjjel (22-06 óra) 50 dB. A számított értékek a 7302.sz. összekötő út esetében meghaladják az előírt határértéket. A számított zajterhelési szint ugyan határérték feletti, de a túllépés nem jelentős és a közlekedési zaj miatt lakossági panaszbejelentés nem fordult elő.

A határértékekről szóló együttes rendelet 4§(4) bekezdés alapján a 3. melléklet határértékeinek új közlekedési zajforrás létesítése esetén a meglévő védendő területen kell teljesülniük. A határértékekről szóló együttes rendelet 4§(5) bekezdés szerint meglévő közlekedési útvonal vagy létesítmény (zajforrás) korszerűsítése, útkapacitás bővítése utáni állapotra:

- a 3. melléklet határértékei érvényesek, ha a változást közvetlenül megelőző állapotra vonatkozó számítások és mérések a határérték teljesülését igazolják;

- legalább a változást megelőző zajterhelést kell követelménynek tekinteni, ha a változást megelőző állapotra vonatkozó számítások vagy mérések a határérték túllépését igazolják.

Bármilyen létesítményt üzemeltetni, vagy tevékenységet folytatni csak úgy szabad, hogy a létesítmény környezetében, illetve a tevékenység hatókörében keletkező zaj ne haladja meg a veszélyes mértéket.

Veszélyes mértékűnek minősül minden olyan zajhatás, amely

a) a határértéket, illetve a környezetvédelmi hatóság által megállapított egyedi határértéket meghaladja;

b) jellegéből adódóan határértéket nem lehet előírni, de érzékszervi észleléssel megállapíthatóan az emberek nyugalmát jelentős mértékben zavarja.

Az üzemi és szabadidős létesítményekből származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területen a környezeti zaj- és rezgésvédelmi határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII.3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1.sz. melléklete tartalmazza.

2.1.15 Környezetveszélyeztetés elhárításával és a környezetkárosodás csökkentésével kapcsolatos feladatok

Az 1995. évi LIII. törvény 4. §.

- 10. pontja szerint *környezetveszélyeztetés* a környezetkárosodás bekövetkezésének közvetlen veszélye,
- 13. pontja szerint *környezetkárosodás* a környezetben, illetve valamely környezeti elemben közvetlenül vagy közvetve bekövetkező, mérhető, jelentős kedvezőtlen változás, illetve valamely környezeti elem által nyújtott szolgáltatás közvetlen vagy közvetett, mérhető, jelentős romlása.
- 14. pontja szerint *környezeti elem által nyújtott szolgáltatás*, mely a környezeti elemnek más környezeti elem vagy a társadalom (köz) érdekében ellátott funkciója.

A településen nincs tudomásunk környezetveszélyeztetéssel járó, vagy környezetkárosodást okozó tevékenységről. Nemesvámos község az épített környezetet veszélyeztető természeti és az emberi tevékenység által okozott katasztrófák bekövetkezésének valószínűsége szempontjából, a kevésbé veszélyeztetett települések sorában tartozik.

Az üzemelő cégek, vállalkozások, gazdasági szervezetek tevékenységeiket a környezetvédelmi előírások betartásával végzik. Gondoskodnak a keletkező veszélyes és nem veszélyes hulladékaik hulladékgazdálkodási szervezetekkel történő elszállításáról, a légszennyező pontforrásaik bejelentéséről és időszakos emisszió méréséről.

A települések katasztrófa védelmi besorolásáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet szerint Nemesvámos a Veszprém székhelyű katasztrófavédelmi kirendeltséghez van besorolva, a III. katasztrófavédelmi osztályba.

2.2 Környezetállapot változása és hatásai

A helyzetértékelés során bemutatott hajtóerők és terhelések különbözőképpen befolyásolták a település jelenlegi környezeti elemeinek az állapotát, és azon keresztül az emberi egészséget és életminőséget.

2.2.1 Levegő

A környezeti levegő szennyezettségét az ipari-, szolgáltatói tevékenységekből, lakossági fűtésből, valamint a közlekedésből származó légszennyező anyagok együttesen határozzák meg. A szennyező ipari tevékenységek, forgalmas közlekedési útvonalak közelében a szennyező anyagok koncentrációja lényegesen magasabb, mint a szennyező forrásoktól távol.

Az ország levegőminőségét a vonatkozó kormányrendelet alapján az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat (OLM) méri és értékeli. Az OLM automata mérőhálózatból és manuális (RIV) mérőhálózatból áll. Az automata mérőhálózat 32 településen 59 mérőállomást foglal magába. A levegő minősítésére alkalmas automata vagy manuális mérőpont nem működik Nemesvámos településen. Legközelebbi automata mérőállomás Veszprém településen található. A levegőminőség állapotának jellemzésére a bejelentés köteles légszennyező forrást üzemeltető telephelyek önbevalláson alapuló kibocsátási értékei, valamint a gázfelhasználási adatok szolgálnak alapul.

Az 5/2011 (I.14.) VM rendelettel módosított, 4/2002 (X.7.) KvVM rendelet 1. és 2. számú mellékletének figyelembe vételével Nemesvámos település, a légszennyezettségi zónába sorolás alapján, a 10. zónacsoportba tartozik.

2/1. táblázat: a 10. zónacsoport szennyező anyagok szerinti jellemző besorolása:

Légszennyező anyag megnevezése	Csoport	Zóna típus ismertetése
Kén-dioxid	F	Azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
Nitrogén-dioxid	F	Azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
Szén-monoxid	F	Azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
PM_{10}	E	Azon terület, ahol a légszennyezettség a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
Benzol	F	Azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

Levegőminőség

A településen a légszennyezés az ipari létesítmények kibocsátásából, a lakóházak, intézmények fűtéséből, valamint a gépjárművek égéstermékeiből származik. A gázfelhasználás évről-évre változó tendenciákat mutat, ezzel párhuzamosan az ebből származó légszennyező-anyag kibocsátás is.

A település elhelyezkedéséből, domborzati fekvéséből és a környező talajok tulajdonságaiból adódóan a talajszemcsékhez tapadó káros anyagok, mikroorganizmusok, növényvédő szerek szél általi szállítása okozhat levegőtisztasági problémákat. Ehhez jön még a környező földterületeken növő növények allergén virágporainak hatása. Ezek ellen hatásos védelmet a mezővédő erdősávok, zöldfolyosók biztosítják.

Mivel nem állnak rendelkezésre imissziós levegőminőségi adatok (nincs mérőállomás), ezért a település levegőminőségét mérési eredmények alapján nem tudjuk megállapítani. A nem túl jelentős iparosultság, közlekedés, a kevés emissziós forrás révén a település levegőminősége jó-kiváló állapotúnak tekinthető. A levegőminőséget rontó tényezők a lakosság téli fűtése során az egyre nagyobb arányú hagyományos energiahordozók felhasználása.

A levegőterheltségi szint csökkentése érdekében „az avar és kerti hulladék égetéséről" szóló a 17/2004. (VII. 9.) önkormányzati rendelet előírja a keletkező zöldhulladék hasznosítását és szabályozza az égetés feltételeit. Az időszakos zöldhulladék égetése szintén elhanyagolható hatású a levegőminőség alakulásában.

Közlekedés

A közúti forgalom okozta levegőterhelés nem tekinthető jelentősnek a településen. Terhelést a Veszprém-Tapolca között húzódó 7301. sz. főközlekedési út, valamint a Veszprémfajsz irányába vezető 7302. sz. közlekedési út forgalma okoz.

Ipari, intézményi, szolgáltatói eredetű kibocsátások

A kibocsátási adatok a bejelentett pontforrások adatait tartalmazzák. A jelentős kibocsátók Nemesvámos levegőjét elsősorban CO_x, NO_2 szennyeződéssel terhelik.

A legjelentősebb kibocsátók az MTD Hungária Kft. (megszűnt, a telephelyen a működést a Knapp Hungary Kft. 2022-ben kezdte meg), a Haribo Hungária Kft. és a Csatári Plast Kft.

A 2014. év óta az ipari eredetű légszennyezőanyag kibocsátás váltakozó mértékben, de folyamatosan emelkedett a településen. A kibocsátás döntő része (99,8%) a szén-dioxidból származott.

A keletkezett szennyezőanyag mennyiségek alakulását a 14. diagram szemlélteti.

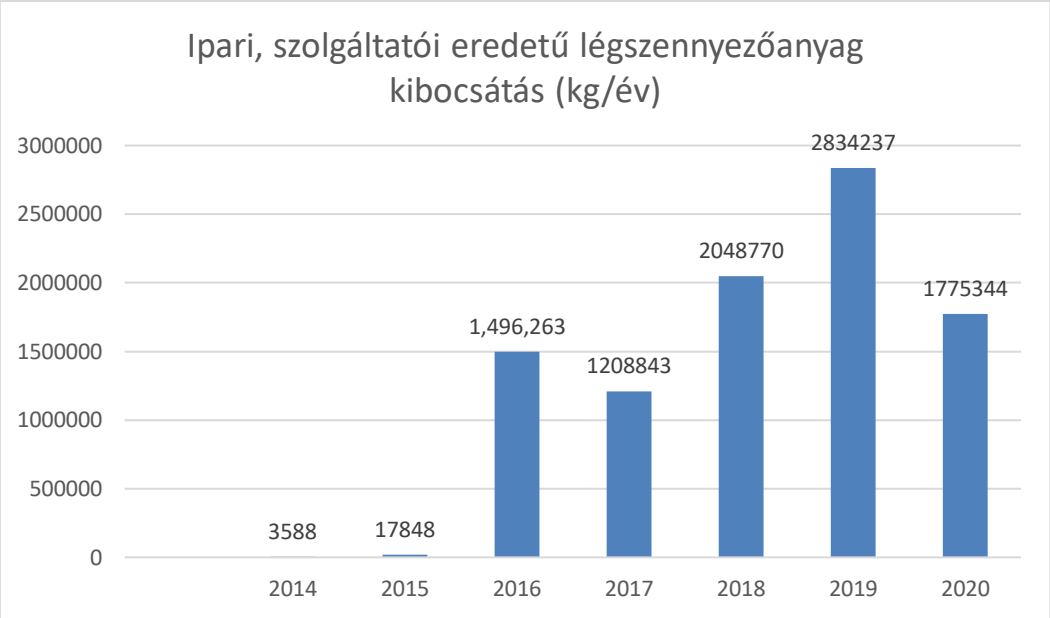

14. diagram: légszennyező-anyag kibocsátás alakulása kg/év (forrás: OKIR)

2/2. táblázat: Az ipari eredetű szennyezőanyag kibocsátás adatai a településen, 2020. tárgyév, (forrás: OKIR)

ANYAGNEV	KIBOCSATAS_EVES
Paraffin-szénhidrogének C9-től	13
Xilolok	2
Sztirol	1940
Metil-etil-keton / 2-butanon /	3
Kénsav-kénsav gőzök (SPECIFIKUS)	50
Heptán	16
Pentán	1
Toluol	655
Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	112
Etil-alkohol / etanol /	134
Metil-alkohol / metanol /	21
Szén-monoxid	3138
Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	1504
SZÉN-DIOXID	1766377
Etil-benzol	1
Benzin mint C, ásványolajból	4
Nátrium és vegyületei mint Na, kivéve a nátrium-hidroxid	1
Szilárd anyag	1270
Kén-dioxid (SPECIFIKUS)	2
Foszforsav	72
Nátrium-hidroxid	19
3B osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	4
Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	4
Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumol)	1

A legnagyobb kibocsátást a szén-dioxid adja. Az 1 melléklet a 2020. év kibocsátó telephelyeit szemlélteti a légszennyezőanyag kibocsátási adatokkal.

2.2.2 Felszíni és felszín alatti víz

Víz nélkül nincs élet. A környezetvédelem egyik legfontosabb feladata tehát a víz védelme. A vizek mennyiségi és minőségi védelmét, valamint a fenntartható vízkészlet-gazdálkodást biztosítanunk szükséges, és az esetleges károsodásokat meg kell előzni. A lakosságot tájékoztatni és ösztönözni kell a vízbázisok védelmére, a takarékos vízhasználatokra, a szennyvízgyűjtés,- elvezetés,- tisztítás fontosságára, a vízi környezet megóvására.

2.2.2.1 Felszíni vizek

A „Víz Keretirányelv" (2000/60/EK irányelve, VKI) 2000. december 22-én lépett hatályba az EU tagországaiban. Az Európai Unióhoz való csatlakozásunk óta Magyarországra nézve is kötelező az ebben előírt feladatok végrehajtása, ugyanakkor Magyarország - elhelyezkedése miatt –alapvetően érdekelt abban, hogy a Duna nemzetközi vízgyűjtő kerületben mielőbb teljesüljenek a VKI célkitűzései. A Víz Keretirányelv célja az volt, hogy a felszíni és felszín alatti víztestek „jó állapotba" kerüljenek. A keretirányelv szerint a „jó állapot" nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a megfelelő vízmennyiséget is. A 2015-ös cél sem Magyarország, sem a többi tagállam számára nem volt teljesíthető. Ezt a várható problémát felismerve a keretirányelv lehetőséget teremt arra, hogy amennyiben a természeti vagy a gazdasági lehetőségek nem teszik lehetővé a jó állapot megvalósítását 2015-ig, úgy a teljesítés határidejét ütemezni lehet a VKI által felkínált mentességek megalapozott indoklásával 2021-re, illetve 2027-re. Ezek az időpontok képezik egyben a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés második és harmadik ciklusát. Magyarország 2015. december 22-én közzétett Vízgyűjtő-gazdálkodási tervét (VGT2) a közigazgatási egyeztetést követően a Magyar Kormány 2016. március 9-én elfogadta. A terv elfogadását a Kormány a Magyar Közlöny 2016. évi 44. számában megjelent 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A VKI szerinti VGT felülvizsgálati kötelezettségnek megfelelően 2021. december 22-ig kellett elkészülnie Magyarország felülvizsgált, 2022-2027 időszakra vonatkozó, harmadik vízgyűjtő-gazdálkodási tervének (VGT3). A VGT3 célkitűzése, hogy összeegyeztesse a VKI környezeti célkitűzéseinek elérését és fenntartását biztosító intézkedéseket a mezőgazdaság, vidék- és területfejlesztés, energiatermelés, hajózás, turizmus, klímaalkalmazkodás és a fenntartható vízgazdálkodás igényeivel, és a vizek jó állapotának elérése érdekében, a szociális és gazdasági célkitűzések figyelembevételével meghatározza a legköltséghatékonyabb intézkedési programot.

A Víz Keretirányelv általános célkitűzései a következők:

- a vizekkel kapcsolatban lévő élőhelyek védelme, állapotuk javítása,
- a fenntartható vízhasználat elősegítése a hasznosítható vízkészletek hosszú távú védelmével,
- a vízminőség javítása a szennyezőanyagok kibocsátásának csökkentésével,
- a felszín alatti vizek szennyezésének fokozatos csökkentése, és további szennyezésük megakadályozása,
- az árvizek és aszályok vizek állapotára gyakorolt kedvezőtlen hatásainak mérséklése.

A VKI alapelve, hogy a víz nem csupán szokásos kereskedelmi termék, hanem alapvetően örökség is, amit ennek megfelelően kell óvni, védeni. A vízkészletek használata során hosszútávon fenntartható megoldásokra kell törekedni. Ennek megfelelően a jó állapot eléréséhez szükséges javító

beavatkozásokat össze kell hangolni a fenntartható fejlesztési igényekkel, de szigorúan a VKI elvárásainak figyelembevételével.

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítéséhez Magyarország területét - amely teljes egészében a Duna vízgyűjtőjéhez tartozik - 42 tervezési alegységre osztották fel. Nemesvámos község a ***Észak-Mezőföld és keleti-Bakony tervezési alegységhez*** tartozik.

A tervezési alegység a Séd-Nádor-Gaja vízrendszer vízgyűjtő területét foglalja magában. A tervezési alegységet északon és északnyugaton az Északi-Bakony tájegység Öreg-Bakony része, a Déli-Bakony és a Balaton-felvidék, északkeleten a Vértes- és Velencei-hegység, nyugaton a Nyugat-Mezőföld, keleten és délen a Közép-Mezőföld vízválasztó vonala, délnyugaton pedig a Tolnai – dombság nyúlványai határolják.

Az alegység területének földtani felépítése igen változatos. Az északi részen, a Keleti-Bakony területén jórészt a felszínen vagy kis mélységben találhatók a középhegységi perm-mezozoós alaphegységi képződmények, melyeken változó vastagságú fedőképződmények települtek. A mezozoós rétegösszlet kifejlődése zömében karbonátos (mészkő és dolomit rétegek), márgás betelepülésekkel. Fedőjében az eocén képződmények túlnyomórészt agyagos-márgás kifejlődésben jelentkeznek. Az oligocén rétegsort terresztrikus törmelékes összlet jeleníti meg. A miocén üledékképződés a hegyvidéki területek medencéiben és a hegység előterében is ismertek. Az alsó és középső miocént törmelékes üledékek és karbonátok képviselnek.

Az alegység délebbi részén a mezozoós aljzatot idősebb képződmények váltják fel: az ordovíciumi kvarcfillit, a szilur időszaki agyagpala, a szabadbattyáni karsztrög devon és karbon korú mészköves képződményei, és a felső karbon korú konglomerátum. A dél felé mélyülő medenceterületen egyre nagyobb vastagságban települtek neogén üledékek. Az alsó pannóniai képződmények zömében márga-homokkő-agyagmárga kifejlődésűek, a felső pannonra agyag, aleurit, homok váltakozásából álló rétegsor a jellemző. A negyedidőszakban a leggyakoribb képződmény a lösz, amely a legnagyobb vastagságot a terület déli részén éri el, helyenként meghaladja vastagsága a 70 m-t. A területen ezen kívül a negyedidőszakban jellegzetes lejtőüledékek alakultak ki a hegységperemen, s sok helyütt találunk jelentős elterjedésű folyóvízi üledéksort is.

Nemesvámos község déli határában ered a Tekeres-patak. A forrásokból létrejött patak észak felé átfolyik a településen, majd a Veszprém-tapolcai útnál elérve a Tekeres-völgyet lassan eltűnik a völgyfenéken. A Tekeres-patak kezelője – a Veszprém-tapolcai közúttól kezdve [8+280-9+040] a Vízitársulat működési területének határáig – a Balaton-felvidéki Vízitársulat. A patak belterületi szakaszának kezelője Nemesvámos Község Önkormányzata. Az időszakos vízfolyásként funkcionáló Tekeres-patak vízgyűjtő területe mintegy 30 km^2.

Nemesvámos belterületén a patakmeder vízelvezetésre alkalmas, engedélyezett vízkivétel és vízbevezetés nincs. A vízfolyás beépített, lehatárolt területrészén a gépi tisztítás nem lehetséges, így a patakmeder folyamatos állapotfelmérés és terepszemle mellett időnként kézi medertisztítás zajlik.

2.2.2.2 Felszín alatti vizek

A talajvizek minőségét a földtani közeg adottságai, a hidrometeorológiai viszonyok alakulása, és az emberi beavatkozások határozzák meg. Nemesvámos település a 27/2004. (XII.25.) KvVM, rendelet szerint felszín alatti víz szempontjából fokozottan és kiemelten érzékeny területen helyezkedik el. A 43/2007. (VI.01.) FVM rendelet, valamint a 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet szerint, nitrátérzékeny terület Nemesvámoson található, amelyek helye, kiterjedése az egyes blokkok szintjén a MePAR böngészőből elérhető. Az előzőekre tekintettel a területhasználatokat úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy a talaj, a felszíni és a felszín alatti vizek elszennyeződése kizárható legyen.

Nemesvámos települést érintő felszín alatti víztestek:

- k.1.1 (Dunántúli-középhegység-Veszprém, Várpalota, Vértes déli források vízgyűjtője
- h.1.2; sh.1.2 (Dunántúli-középhegység -Séd-Nádor-vízgyűjtő sekély hegyvidéki és hegyvidéki víztestek)

Nemesvámos területén sérülékeny üzemelő ivóvízbázis található. A diagnosztikai vizsgálatok befejeződtek, a védőterület elrendelése megtörtént. A sérülékeny ivóvízbázisokra jellemző, hogy nem rendelkeznek elegendő földtani védelemmel. Ez azt jelenti, hogy a vízkivételi helyek bizonyos környezetéből (felszíni védőterület) a felszíni, emberi eredetű szennyeződés 50 éven belül elérheti a vízkivételi helyet.

A közcélú felszín alatti vízbázisok védőterületei neve:

- Nemesvámos községi vm (karszt).
- Nemesvámos Vilma puszta MH laktanya (karszt)

A Veszprémtől a Vértes déli lábáig húzódó (k.1.1) karsztos víztest minősége, különösen annak nyílt, vagy alig fedett területein mezőgazdasági, települési és ipari eredetű szennyeződések hatását mutatja különös tekintettel a nitrát szennyezésre. A nagymértékű és területű nitrát szennyezés több, a karsztvízre települt ivóvízbázist ellehetetlenített (nemesvámosi, kádártai), amelyeket a Veszprém városi vízbázisokról igyekeznek pótolni.

Az ivóvízbázis-védelmi intézkedés célja az ivóvíz termelés céljára kiépített vízművek környezetében és a jövőbeni emberi fogyasztásra szánt vízbázisok területén a jelenlegi állapot feltárása (diagnosztikai fázis), valamint az emberi tevékenységből származó szennyezések megelőzése, a természetes, jó vízminőség hosszú távú megőrzése (biztonságba helyezése). Amennyiben a vízkivételt veszélyeztető szennyezőforrást tárnak fel, hatásuk csökkentése vagy felszámolásuk egyéb intézkedések keretében történik.

A tervezési alegység porúzus víztestjei jó állapotban vannak.

A k.1.1 karsztos víztest nitrát szennyezéssel kapcsolatos főbb okok:

- diffúz szennyezés mezőgazdasági területekről
- településről származó diffúz
- állattartó telep

A felszín alatti vizekre vonatkozó célkitűzések, a felszín alatti vizek védelmére vonatkozó 2006/118/EK101irányelvben foglaltak szerint

- a felszín alatti vizek szennyeződésének korlátozása, illetve megakadályozása;
- a víztestek állapotromlásának megakadályozása;
- a víztestek jó mennyiségi és jó kémiai állapotának elérése;
- a szennyezettség fokozatos csökkentése, a szennyezettségi koncentráció bármely szignifikáns és tartós emelkedő tendenciájának megfordítása.

Felszín alatti vizek kémiai állapotát javító intézkedések:

- csatornahálózatok rekonstrukciója, további csatorna-rákötések elősegítése és megvalósítása
- illegális hulladéklerakók felszámolása, a hulladéklerakás ellenőrzése és bírságolása
- szakszerűtlenül kiépített kutak ellenőrzése, rekonstrukciója, felszámolása (engedély nélküli kutak számbavétele)
- ivóvízbázisok védelme, védőzónák kijelölése, tevékenységek szabályozása, módosítása
- vízbázis védelmi szempontból kedvező területhasználat váltás, jó gyakorlatok ösztönzése, területhasználatókkal való megegyezése (gyep, erdő területhasználatok ösztönzése vízbázisok külső védőterületén)

Felszín alatti vizek mennyiségi állapotát javító intézkedések:

- víztakarékos megoldások alkalmazása növénytermesztésben
- technológiai és hálózati veszteségek csökkentése a közüzemi vízellátásban
- vízfenntartó megoldások az ipari vízellátásban
- csapadékgazdálkodás, táblaszintű vízvisszatartás a táblákon belül a beszivárgás növelése és a lefolyás csökkentése érdekében.

2.2.3 Talajadottságok

Nemesvámos területén barna erdőtalajok, kőzethatású talajok, váztalajok és lejtőhordalék talajok találhatók. A területen jellemző a barna erdőtalajok dominanciája, ezen belül pedig az agyagbemosódásos barna erdőtalaj terjedt el a leginkább. A hegylábak, a lankás, alacsony térszínek, a száraz talajklímájú területeken barnaföldek találhatók. A váztalajok közül a köves-sziklás és a karbonátos, földes, kopár típusú váztalajok alakultak ki a területen. A lejtőhordalék talajok közül az erdőtalaj eredetű lejtőhordalék talaj előfordulása lehetséges a település kis részén, mely a magasabban fekvő területekről lehordott talaj- és kőzetrészek egymásra halmozódása útján jött létre. Nemesvámos területének mintegy 60%-át barna erdőtalajok borítják, a kőzethatású talajok aránya 21%, a váztalajok aránya 15%, a lejtőhordalék talajok csupán 4%-ban fordulnak elő a településen. A

talajképződés folyamatait, illetve a hatásukra képződött talajok fejlődését a víz és a szél által előidézett talajpusztulás alapvetően meghatározza. A termőréteg vastagsága jellemzően sekély és közepesen mély.

2.2.4 Természeti környezet

A különböző életközösségek, geológiai, vízrajzi, tájképi értékek megóvásának leghatékonyabb eszközei a természetvédelmi területek. A védettségi kategóriákba egyrészt az élővilág táj- és természetvédelem szempontjából legértékesebb területeit jelölik, amelyek a területi érzékenységi kategória rendszerben a legérzékenyebbek. A védettség jogszabályokban, illetve védetté nyilvánítási határozatban rögzített tilalmakat, korlátozásokat jelent az adott területen, amely jelentősen befolyásolja e területek távlati terület felhasználását, hasznosítását.

A település a ***Balaton-felvidéki Nemzeti Park i***gazgatási területén belül helyezkedik el, nemzeti parki védett terület azonban nincs a településen.

Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti terület, valamint helyi jelentőségű védett természeti terület a településen nem található. Ex lege védett terület Tekeres-völgyi-sziklaodú és barlang.

Az 1997-ben megalakult Balaton-felvidéki Nemzeti Park a Balaton északi partján, 1–15 km szélességű sávban húzódik, területe (mintegy 57.000 hektár) 6 korábbi tájvédelmi körzetet foglal magába: a Kis-Balatont, a Keszthelyi-hegységet, a Tapolcai-medencét, a Káli-medencét, a Pécselyi-medencét és a Tihanyi-félszigetet. Életrehívásával megvalósult a magyar természetvédelem régi álma: a sokáig egymástól különálló védett területek összekapcsolásával létrejött a Balaton-felvidék és a Kis-Balaton összefüggő területére kiterjedő védett ökológiai rendszer.

Tájegységei közül a Kis-Balatont a vizes élőhelyek nemzetközi védelmét szolgáló Ramsari Egyezmény is óvja. A Tihanyi-félsziget - kiemelkedő geológiai értékei és a területen zajló természetvédelmi munka elismeréseként - 2003-ban Európa Diplomás területté vált.

A nemzeti parkot részben lefedő, illetve azon túlnyúló Natura 2000 területek az európai jelentőségű élőhelyek, állat- és növényfajok megőrzésének lehetőségét hivatottak biztosítani.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területe kiterjed Veszprém- és Zala megyére, Győr-Moson-Sopron megyében 5 település teljes közigazgatási területére, Somogy megyében a Balatoni Kiemelt Üdülőkörzetbe tartozó településekre (kivéve Marcali teljes közigazgatási területét.). Az Igazgatóság működési területén belül országos védelem alatt áll a nemzeti parki területeken kívül három tájvédelmi körzet (Somló TK, Magas-bakonyi TK, Mura-menti TK), továbbá 27 természetvédelmi terület.

A Bakony–Balaton Geopark - melynek területe részben a nemzeti parkban található - az itt fellelhető földtani, természeti és kultúrtörténeti értékek bemutatását, társadalmi jelentőségük tudatosítását tűzi ki célul. A geopark 2012-ben vált teljes jogú tagjává az Európai Geopark Hálózatnak és egyúttal az UNESCO által támogatott Globális Geopark Hálózatnak.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság fő tevékenységei közé tartozik a természetmegőrzés, a tájvédelem, a természetvédelmi gazdálkodás, valamint a szemléletformálás és az ökoturizmus.

Balaton-felvidéki Nemzeti Park területét, és Nemesvámoshoz közel elhelyezkedő védett természeti területeket a 2. térkép mutatja be.

Nemesvámos ökológiai-környezeti adottságait a Bakonyvidék - Déli-Bakony és a Balaton- felvidék tájegysége határozza meg. Ezen tájegységek élővilága alkotja a település flórájának és faunájának összetételét, élőhely típusait.

Nemesvámos területe növényföldrajzi értelemben a Pannon flóratartomány Dunántúli- középhegység flóravidékéhez (*Bakonyicum*) tartozik. Növényzete alapján átmeneti terület a Bakony és a Balaton-felvidék közt, így a veszprémi (*Vesprimense*), és a balatoni flórajárás (*Balatonicum*) egyaránt jellemzi.

Az egykor száraz tölgyesek uralta táj fiatal üledékekkel fedett részein ma jobbára szántóföldeket találunk. A sekélyebb talajokon, rendzinákon jellemző mohos tölgyesek és származékaik, valamint a legeltetés miatt változó állapotú sztepprétek nagyobb arányban maradtak fenn a művelésre alkalmatlan alacsony dolomit-fennsíkon, dombszerű bérceken (Szár-hegy). Reliktumokban gazdag dolomitvegetáció a Séd-völgy sziklás peremein, és a mikroklimatikus Tekeres-völgyben jellemző.

A település állatvilága a Bakonyvidéknek nevezett táj faunájával jellemezhető. A mésztartalmú kőzetek viszonylag nagy melegtároló képessége kedvező feltételeket biztosít számos melegkedvelő állat számára, a hűvös, nedves szurdokvölgyek pedig a hegyvidéki fajoknak nyújtanak ideális életteret. Legnagyobb faj- és egyedszámmal az ízeltlábúak képviselik a bakonyi állatvilágot.

2. térkép: Balaton-felvidéki Nemzeti Park területe és Nemesvámoshoz közel elhelyezkedő védett természeti területek

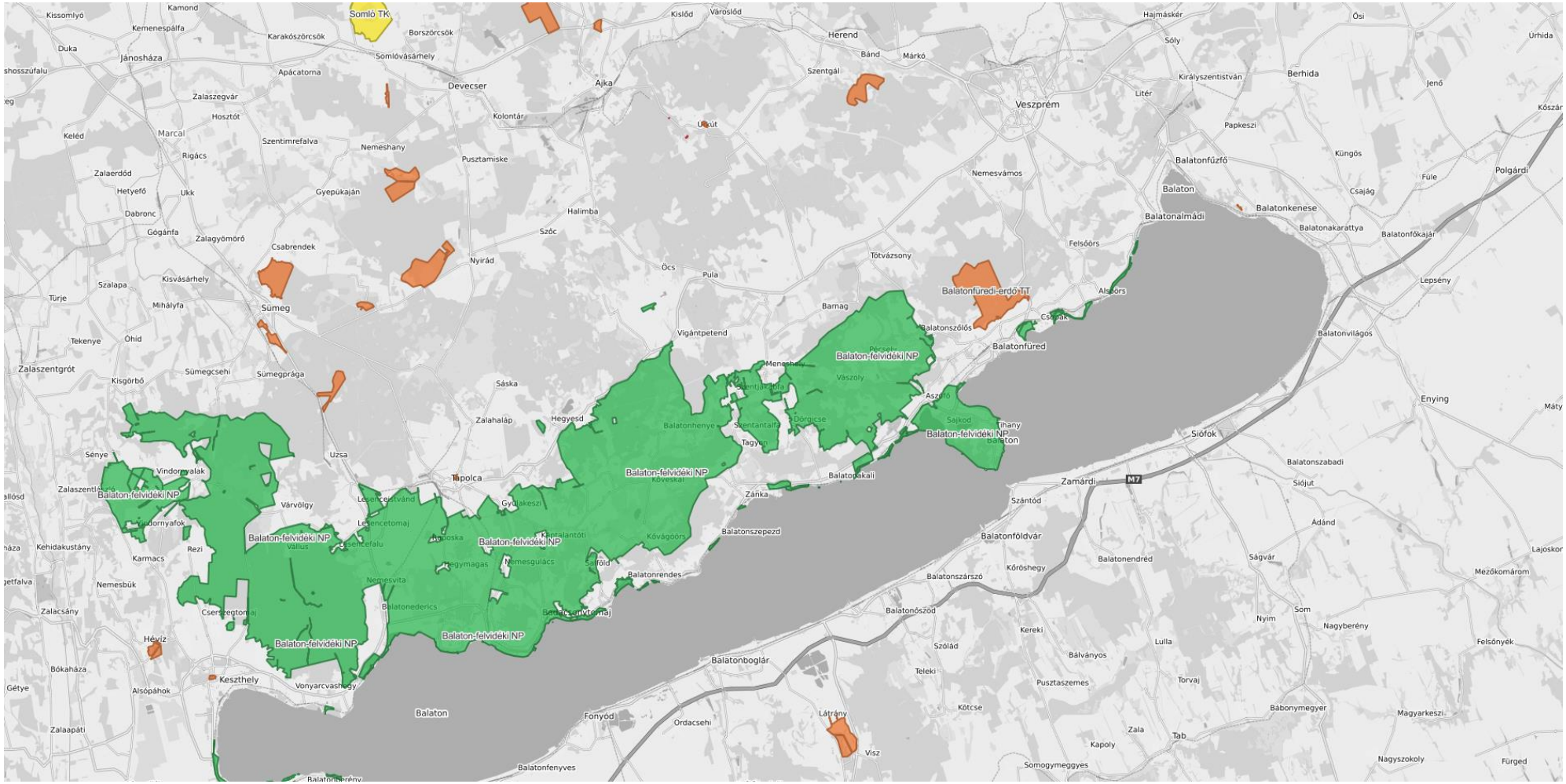
Somló TK
Balaton-felvidéki NP
Balaton
Veszprém
Balatonfüred
Balatonfüredi-erdő TT
Nemesvámos
Sümeg
Tapolca
Keszthely
Siófok
Balatonfüred
Balatonalmádi
Balatonkenese
Balatonfőkajár
Balatonfűzfő
Balatonboglár
Fonyód
Balatonfenyves
Zalaszentgrót
Nemesvita
Nemesgulács
Balatonederics
Balatonrendes
Balatonszepezd
Balatonföldvár
Balatonszárszó
Balatonőszöd
Balatonendréd
Balatonszabadi
Balatonvilágos
Balatonszőlős
Balatonhenye
Balatonakali
Zamárdi
Szántód
Tihany
Aszófő
Dörgicse
Sajkod
Tagyon
Szentantalfa
Szentjánosmajor
Vászoly
Pécsely
Meneshely
Gyulakeszi
Kővágóörs
Kapolcs
Lesencelengyel
Lesencetomaj
Lesencefalu
Vállus
Hegymagas
Csehbánya
Csopak
Felsőörs
Alsóörs
Tótvázsony
Vigántpetend
Barnag
Pula
Ócs
Halimba
Szőc
Nyirád
Sáska
Hegyesd
Zalahaláp
Uzsa
Sümegcsehi
Sümegprága
Kisvásárhely
Mihályfa
Ohid
Tekenye
Szalapa
Türje
Gógánfa
Zalagyömörő
Csabrendek
Dabronc
Hetyefő
Ukk
Gyepükaján
Zalaerdőd
Rigács
Szentimrefalva
Nemeshany
Pusztamiske
Marcal
Keléd
Hosztót
Zalaszegvár
Apácatorna
Somlóvásárhely
Borszörcsök
Karakószörcsök
Kemenespálfa
Kamond
Kissomlyó
Duka
Jánosháza
Devecser
Ajka
Kolontár
Úrkút
Herend
Márkó
Szentgál
Kislőd
Városlőd
Hajmáskér
Sóly
Ősi
Úrhida
Berhida
Jenő
Királyszentistván
Litér
Papkeszi
Küngös
Füle
Csajág
Polgárdi
Enying
Lepsény
Balatonfőkajár
Balatonkarattya
Balatonvilágos
Siójut
Ádánd
Ságvár
Mezőkomárom
Lajoskomárom
Nagyberény
Felsőnyék
Som
Nyim
Kereki
Lulla
Szőlád
Bálványos
Teleki
Pusztaszemes
Torvaj
Bábonymegyer
Magyarkeszi
Nagyszokoly
Fürged
Tab
Zala
Kapoly
Somogymeggyes
Kötcse
Látrány
Visz
Ordacsehi
Balatonhenye
Balatonrendes
Balatonederics
Balatonszepezd
Balatonszárszó
Balatonőszöd
Balatonendréd
Balatonföldvár
Balatonszabadi
Balatonvilágos
Balatonszőlős
Balatonakali
Zamárdi
Szántód
Tihany
Aszófő
Dörgicse
Sajkod
Tagyon
Szentantalfa
Szentjánosmajor
Vászoly
Pécsely
Meneshely
Gyulakeszi
Kővágóörs
Kapolcs
Lesencelengyel
Lesencetomaj
Lesencefalu
Vállus
Hegymagas
Csehbánya
Csopak
Felsőörs
Alsóörs
Tótvázsony
Vigántpetend
Barnag
Pula
Ócs
Halimba
Szőc
Nyirád
Sáska
Hegyesd
Zalahaláp
Uzsa
Sümegcsehi
Sümegprága
Kisvásárhely
Mihályfa
Ohid
Tekenye
Szalapa
Türje
Gógánfa
Zalagyömörő
Csabrendek
Dabronc
Hetyefő
Ukk
Gyepükaján
Zalaerdőd
Rigács
Szentimrefalva
Nemeshany
Pusztamiske
Marcal
Keléd
Hosztót
Zalaszegvár
Apácatorna
Somlóvásárhely
Borszörcsök
Karakószörcsök
Kemenespálfa
Kamond
Kissomlyó
Duka
Jánosháza
Devecser
Ajka
Kolontár
Úrkút
Herend
Márkó
Szentgál
Kislőd
Városlőd
Hajmáskér
Sóly
Ősi
Úrhida
Berhida
Jenő
Királyszentistván
Litér
Papkeszi
Küngös
Füle
Csajág
Polgárdi
Enying
Lepsény
Balatonfőkajár
Balatonkarattya
Balatonvilágos
Siójut
Ádánd
Ságvár
Mezőkomárom
Lajoskomárom
Nagyberény
Felsőnyék
Som
Nyim
Kereki
Lulla
Szőlád
Bálványos
Teleki
Pusztaszemes
Torvaj
Bábonymegyer
Magyarkeszi
Nagyszokoly
Fürged
Tab
Zala
Kapoly
Somogymeggyes
Kötcse
Látrány
Visz
Ordacsehi
Balatonfenyves
Fonyód
Balatonboglár
Siófok
Balatonfüred
Balatonalmádi
Balatonkenese
Balatonfűzfő
Balatonfüredi-erdő TT
Balaton-felvidéki NP
Balaton
Veszprém
Tapolca
Keszthely
Sümeg
Nemesvámos
Zalaszentgrót
Nemesvita
Nemesgulács
Balatonederics
Balatonrendes
Balatonszepezd
Balatonföldvár
Balatonszárszó
Balatonőszöd
Balatonendréd

Natura 2000

Az Európai Uniós természetvédelem legfontosabb eszközei a madárvédelmi **(79/409/EEC)** és az élőhely-védelmi **(92/43/EEC)** irányelv. A két jogszabály rendelkezései szerint kijelölt természetvédelmi területek közös európai rendszere a Natura 2000 hálózat. A Natura 2000 hálózat célja a közösségi szinten jelentős, veszélyeztetett növény- és állatfajok és élőhely típusok védelme, és ezen keresztül a biológiai sokféleség megőrzése és hosszú távú fennmaradásának biztosítása. A Natura 2000 hálózat kialakítása az Európai Unióhoz való csatlakozás egyik feltétele volt. Az irányelvek átültetése a magyar jogrendbe és a területek kijelölése a **275/2004. (X. 8.) Korm. r**endelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről kormányrendelettel történt meg. A Natura 2000 hálózat által érintett területek (különleges madárvédelmi területek és különleges természetmegőrzési területek) helyrajzi számainak átdolgozott listáját a **14/2010. (V.11.) KvVM r.** tartalmazza. A **269/2007. (X.18.) Korm. rendelet** a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályaival foglalkozik.

Különleges Természetmegőrzési Terület: olyan közösségi szempontból jelentős természeti értékekkel rendelkező terület, amely a 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 2. A) és 3. A) számú mellékletében meghatározott faj jelentős állománya, élőhelye, valamint rajta a 4. A) számú mellékletben meghatározott közösségi szempontból jelentős élőhelytípus található. Az irányelv, minthogy fő célja elősegíteni a biológiai sokféleség megőrzését a gazdasági, társadalmi, kulturális és regionális igények figyelembe vételével, hozzásegít egy közös cél, a fenntartható hasznosítás megvalósításához. A biológiai sokféleség megőrzése egyes esetekben megkívánja a folyamatos emberi beavatkozást, vagy egyáltalán az arra való ösztönzést. Európában a tagállamok területein a természetes élőhelyek továbbra is folyamatosan pusztulnak és a vadon élő fajoknak egyre növekvő száma válik fokozottan veszélyeztetetté; a veszélyeztetett élőhelyek, illetve fajok a Közösség természetes örökségét képezik, és a veszélyeztetés gyakran a határokon is átnyúlik, megőrzésük érdekében közösségi szinten szükséges lépéseket tenni. Amíg a gazdaságilag fejlettebb tagállamokban az élőhelyek rekonstrukciója, rehabilitációja kell hogy előtérbe kerüljön a Natura 2000-es területeken, addig az unió bővítésével érintett tagállamok többségében - így Magyarországon is - a kedvezőbb természeti állapotok illetve a gazdag élővilág fennmaradását szolgáló extenzív gazdálkodási módok fenntartására kell fektetni a hangsúlyt.

Az élőhely-védelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése szerint az egyes területek különös fontosságának – az angol szóhasználatból következően ún. prioritásoknak– a meghatározására alapvetően az egyes Natura 2000 területek különleges természetmegőrzési területté nyilvánítása esetében kerül sor, csakúgy mint a természetvédelmi célkitűzések megfogalmazására.

A települést érintő Különleges természetmegőrzési terület (SCI, SAC):

- *Csatár-hegy és Miklós Pál hegy (HUBF20008)*
- *Nemesvámosi Szár-hegy (HUBF20027)*

Csatár-hegy és Miklós Pál hegy (HUBF20008)

Nemesvámos által érintett terület 511,16 ha (31,81%), a település területének érintettsége 12,53%.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság 2021-ben elkészítette a terület fenntartási tervét.

Jelölő élőhelyek:

6240 Szubpannon sztyeppék

9180 Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői

91G0 Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal

91H0 Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescens-szel

6190 Pannon sziklagyepek (Stipo-Festucetalia pallentis)

9130 Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum)

9150 A Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön

91M0 Pannon cseres-tölgyesek

8160 Közép-Európa domb- és hegyvidéki mészkő-törmeléklejtői

8210 Mészkősziklás lejtők sziklanövényzettel

Jelölő fajok:

Leánykökörcsin (Pulsatilla grandis)

Magyar gurgolya (Seseli leucospermum)

Nagy szarvasbogár (Lucanus cervus)

Havasi cincér (Rosalia alpina)

Ürge (Spermophilus citellus)

István király-szegfű (Dianthus plumarius subsp. regis-stephani)

A fenntartási terv részletesen ismerteti a veszélyeztető tényezőket és, hogy milyen jelölő élőhelyre, vagy fajra, és milyen módon gyakorol hatást. Részletezi továbbá az élőhelyek kezeléséhez köthető intézkedéseket, javaslatokat.

Fő célkitűzések:

A pannon sziklagyepek (Stipo-Festucetalia pallentis) (6190), a szubpannon sztyeppék (6240), a szálkaperjés-rozsnokos xeromezofil gyepek (6210), a szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum) (9130), a Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (9150), a lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői (9180), a pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal (91G0), a pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescens-szel (91H0) és a pannon cseres-tölgyesek (91M0) élőhelyek állományainak megőrzése és fenntartása.

A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű fajok, így a leánykökörcsin (Pulsatilla grandis), a magyar gurgolya (Seseli leucospermum), a nagy szarvasbogár (Lucanus cervus), a nagy hőscincér (Cerambyx cerdo), a gyászcincér (Morimus funereus), a havasi cincér (Rosalia alpina), a füstös ősziaraszoló (Lignyoptera fumidaria), a csíkos medvelepke (Callimorpha quadripunctaria), a díszes tarkalepke (Hypodryas maturna) és az ürge (Spermophilus citellus) populációinak megőrzése, stabil populációik fennmaradásának biztosítása.

- A sekély talajú meredek lejtőkön kialakult sziklai erdőkben és molyhos tölgyeseknél a fahasználat mellőzése.
- Az erdei élőhelytípusokban a homogén tér- és korszerkezet javítása.
- Az egykorú erdőfoltok kezelésénél hosszú távon az örökerdő üzemmód előtérbe helyezése.
- A jelölő erdei élőhelyeken a természetszerű felújítások elősegítése, az ezeket akadályozó, nehezítő vagy akár lehetetlenné tevő hatások közöttük az élőhely vadeltartó képességét meghaladó nagyvadállomány kedvezőtlen hatásának, elhárítása.
- A területen található nem őshonos vadfajok (pl. muflon) visszaszorítása.
- A vadaskerthez tartozó részterületen a tartott állomány apasztása, változó részterületeken kialakított kizárásokkal az aljnövényzet kímélete.
- A gyertyános-tölgyes, és bükkös erdőállományok tekintetében, amelyek a klímaváltozás által leginkább veszélyeztetettek, kerülni kell az eredeti célállomány felújulását veszélyeztető felújítási módokat.

További célkitűzések:

- A nem közösségi jelentőségű, de fontos védett növény- és állatfajok állományainak megőrzése, különös tekintettel a következő fajokra: medvefül kankalin (Primula auricula subsp. hungarica), közönséges tiszafa (Taxus baccata).
- A területen található fekete fenyő elegyes molyhos tölgyes erdőállományok természetes átalakulási folyamatainak érvényesülése.
- A gyepes élőhelytípusok fokozódó cserjésedésének megakadályozása a gyepterületek extenzív legeltetésével vagy cserjeirtással.
- A tervezési területen a technikai sportok űzésének visszaszorítása.
- Az ürge élőhelyeken a rendszeres legeltetéses gyepkezelés biztosítása.

Nemesvámosi Szár-hegy (HUBF20027)

Nemesvámos által érintett terület 58,14 ha a település területének érintettsége 1,42%.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság 2014-ben elkészítette a terület fenntartási tervét.

Jelölő élőhelyek:

6190 Pannon sziklagyepek (Stipo-Festucetalia pallentis)

6210 Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia)
6240* Szubpannon sztyeppék

91H0* Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel

*kiemelt jelentőségű jelölő élőhely

Jelölő fajok:

Homoki nőszirom (Iris humilis subsp. arenaria)

Magyar tarsza (Isophya costata)

Fő célkitűzések:

A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek megőrzése, különös tekintettel a szubpannon sztyeppékre (6240*) és a pannon molyhos tölgyesekre (91H0*). A sekély és igen sekély talajú molyhos tölgyesek (91H0*) fahasználatának (egészségügyi termelés is) teljes mértékű mellőzése. A szubpannon sztyepp (6240*) élőhelyek becserjésedésének megakadályozása. Az élőhelyek technikai sportokkal történő károsításának megelőzése.

További célok:

A gyepes élőhelyek nem dolomit alapkőzeten kialakuló típusaiban (hegylábi vastagabb talajok) a fokozódó cserjésedés megakadályozása. A gyepes élőhelyek gyepként való megtartása.

A terület rendeltetése:

A kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok, valamint egyéb jelentős fajként az őszi csillagvirág (Scilla autumnalis) kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása. A Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló értékek, illetve azok megőrzését, fenntartását biztosító gazdálkodás feltételeinek biztosítása

A különleges természetmegőrzési területeket, és a településen található források helyét a 3. térkép szemlélteti.

3. térkép: Különleges természetmegőrzési területek elhelyezkedése, és források a településen

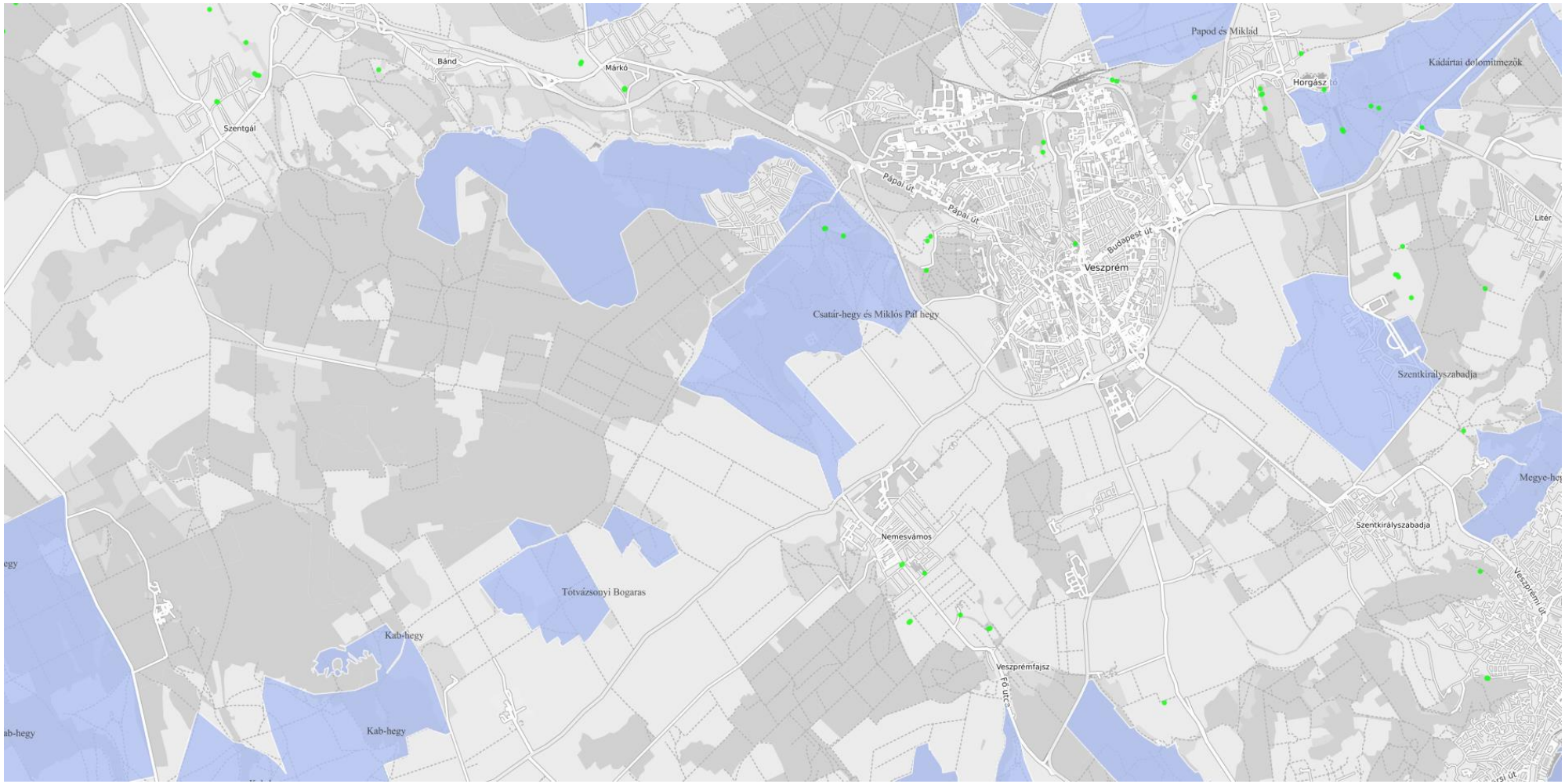

Országos Ökológiai Hálózat

Először 1993-ban, a maastrichti konferencián merült fel egy európai szintű ökológiai hálózat létrehozásának igénye Európai Ökológiai Hálózat (EECONET) néven. Komolyabb, állami szintű támogatást ez a kezdeményezés akkor kapott, amikor az Európa Tanács által kezdeményezett Páneurópai Biológiai és Tájdiverzitási Stratégiát a környezetvédelmi miniszterek szófiai találkozóján a csatlakozó országok -köztük Magyarország- aláírták (1995. Szófia). A konferencián jóváhagyták, hogy a Páneurópai Ökológiai Hálózatot (PEEN) 2005-ig kell a résztvevő országoknak kijelölniük (melyet Magyarország időben teljesített). 1999 áprilisában Genfben elfogadták a Páneurópai Ökológiai Hálózat kialakítására vonatkozó irányelveket. A PEEN lényegében az egyes országok ökológiai hálózatából tevődik össze.

Az ökológiai hálózat három övezetének meghatározását *a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény* tartalmazza.

Ökológiai hálózat magterületének övezete: az OTrT-ben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek, és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont;

Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: az OTrT-ben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan területek – többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok – tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek – magterületek, pufferterületek – közötti biológiai kapcsolatok biztosítására;

Ökológiai hálózat pufferterületének övezete: az OTrT-ben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan rendeltetésű területek tartoznak, amelyek megakadályozzák vagy mérséklik azon tevékenységek negatív hatását, amelyek a magterületek és az ökológiai folyosók állapotát kedvezőtlenül befolyásolhatják vagy rendeltetésükkel ellentétesek.

Európa természetes élőhelyeinek jelentős része az emberi hasznosítás és terhelés következtében megsemmisült, illetve feldarabolódott. A fajok az eredeti állapotokhoz viszonyítva kis foltokban megmaradt természetes és természetközeli élőhelyekre szorultak vissza, illetve egy részük mesterséges vagy degradált élőhelyekre kényszerült. Ha a védett területek és a megmaradt nem védett természetes és természetközeli élőhelyek egymástól elszigetelődnek, kis kiterjedésük miatt hosszú távon már nem biztosítják az élővilág fennmaradását. Nyilvánvalóvá vált, hogy az egyes területeket olyan funkcionális rendszerben, ökológiai struktúrában kell felmérni és kezelni, hogy a kisebb-nagyobb élőhelyek összekapcsolása valamilyen módon megvalósuljon. Erre a szakmai megfontolásra az "ökológiai hálózat" rendszerének elismerése épült, amely a 90-es évek elején kulcsfontosságú szakmapolitikai hangsúlyt kapott a nemzetközi, de különösen az európai természetvédelem terén.

Országos Ökológiai Hálózat elhelyezkedését, és a barlangok felszíni védőövezetét a település környezetében a 4. térkép ábrázolja.

4. térkép: Országos Ökológiai Hálózat, és a barlangok felszíni védőövezetének elhelyezkedése a település környezetében

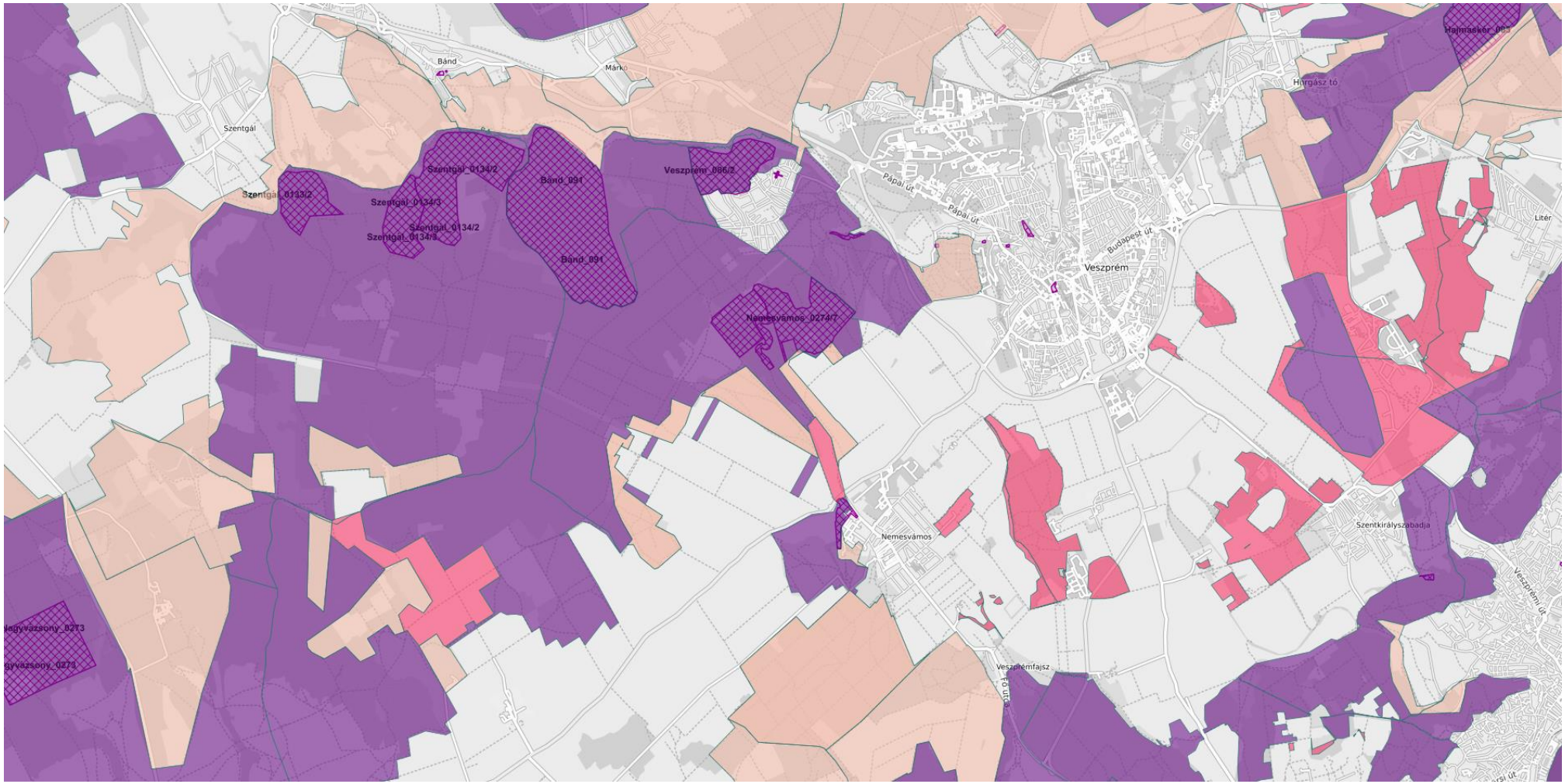

2.2.5 Épített környezet értékei

Az Önkormányzat az építészeti örökségnek azon elemét, amelyek értéke alapján nem részesül országos védelemben, de sajátos megjelenésénél, jellegzetességénél, településképi vagy településszerkezeti értékénél fogva a település szempontjából kiemelkedő, hagyományt őriz, az ott élt emberek, közösségek munkáját és kultúráját híven tükrözi, - helyi védettség alá helyezi, azok a helyi építészeti örökség részét képezik. Az építészeti örökséghez tartozik a műemlék, a műemlék jellegű épület, a hozzá tartozó, ültetett fa, facsoportok, fasorok, terek, parkok, amelyek megóvása közérdek.

2021-ben a Közösségi tér ki-/átalakítás és foglalkoztatás (MFP-KTF/2020) projekt keretében megújult a helyi védettség alatt álló közösségi ház.

A közösségi ház nyílászárói több mint 40 évesek voltak, állapotukban jelentősen megromlottak. A községi ház homlokzatain a vakolat több helyen lemállott, repedések keletkeztek, a lábazat festése több helyen sérült volt. A pince ablakai több mint 50 évesek ezek cseréje is kiemelten fontos feladat volt. A megvalósuló fejlesztésnek köszönhetően a község közösségi háza visszanyerte 1938-as arculatát, ugyanakkor a korszerű - de kinézetre 1938-as állapotot tükröző - nyílászárói révén energiahatékonyságot érintő fejlesztés is megvalósult.

Nemesvámos egésze kulturális örökség szempontjából jelentős területnek számít. A község területén találhatók jelentős régészeti lelőhelyek, mint a római korból származó balácai villagazdaság és romkert, valamint több, száz évesnél régebbi műemlék épület, mint a Vámosi Csárda, a Református templom, a Katolikus templom.

A település kulturális örökségének védelme és megőrzése érdekében Nemesvámos Önkormányzatának Képviselő-testülete a 147/2013. (VI.10) számú határozatával Települési Értéktár létrehozását határozta el. Az Értéktárban felvett kulturális értékek bemutatására a Polgármesteri Hivatal nagytermében egy mini-kiállítás, továbbá a Vámosi Betyár Csárdában atelepülési értékeket bemutató kiállítótér is létrejött.

Nemesvámos Települési Értéktárába eddig felvett értékek:

Pap István református lelkész alkotásai, Grillázstorta készítés, Vámosi Csárda, Jani Károly Domonkos ciszteri rendi plébános betlehemes játéka, Vámosi lencse, Római katolikus templom, Református templom, Hetednapi Adventista Egyház nemesvámosi gyülekezete,Baláca: római kori villagazdaság és romkert, Lencse- és Hurkafesztivál, Székelykapu és az 1956-os szabadságharc emlékére készült kopjafa, Peiba tökmagolaj és ízesített tökmagok (Pepó Papa termékek), Lencseszemek Asszonykör, Vitaflóra tápoldatok, Borostyán Népdalkör, Somogyi Gedeon nyelvész munkássága

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal (KÖH) által nyilvántartott műemlékadatbázis kivonata szerint műemléki védelem alatt álló építmények a településen:

Vámosi-csárda

Népies barokk, 18. sz. második fele. Részben átalakítva 1831-ben. Szép, jó állapotú a csárda épülete. Környezete is gondozott.

Nemesvámos egyik legismertebb nevezetessége a Vámosi (vagy tán még ismertebb nevén: Betyár) csárda. A népies barokk stílusú, XVIII. századi épültet 1831-ben átalakították.

Már jóval több mint száz éve is vendégfogadó volt; kedves helye a hírhedt bakonyi betyárnak, Savanyó Jóskának. A csárda konyhája, berendezése emlékeztet az egykori betyárcsárdák fénykorára, maga az épület is műemlék.

A római hadiút mellett az 1700-as évek elején már biztosan állt a királyi vámszedőhely. A közeli község kisnemesei látták el ezt a feladatot, s kapták is a nevüket Nemesvámos. A krónikák szerint a reformkorban Ibrahim török barátunk kezdte csárdaként üzemeltetni a már akkor is régi épületegyüttest. Történelmünk viharaiban két híres betyár vágta be a fokosát a mestergerendába. Sobri Jóska Répa Rozival járta a csárdást. Savanyó Jóska már a betyárvilág alkonya, de nem a csárdáé.

A csárda híres bérlője 1960-as évekig Babos János ezermester/gépjavító volt. Felesége, Babos néni zugkocsmáját is sokan felkeresték. A csárdát még ma is „Babos" csárdaként emlegetik.

Római villa romjai

Római kori villagazdaság maradványai (romterület) és likasdombi halomsír-mauzóleum. Nagyon szép a kiállítás, rendezett területen állnak a felújított épületek és romok. Látványos, toszkán hangulatot áraszt. Jelentős turista látványosság, számos kiránduló megfordul itt.

A balácapusztai gazdaság eredete bizonytalan, de azon birtokok sorába tartozhatott, amelyet a harcokban bizonyított, de már visszavonult katonák, a veteránok kaptak családi birtokként szolgálatuk jutalmaként. A birtok központját fallal vették körbe, ezen belül épültek a lakó- és gazdasági épületek, dísz- és gazdasági udvarok. A római kultúrához tartozott a belső terek megmunkáltsága, díszítése is. A magas szaktudást és gyakorlatot igénylő mozaikok, a padló- és falfűtési rendszer, a boltozott mennyezetek kialakítása és számtalan más építészeti megoldás a kor legmagasabb technikai színvonalát képviselte. A farmon az önellátáson kívül minden valószínűség szerint eladásra is termeltek.

A gazdaság fénykorát a 2-3. században élte, erről a tárgyi és írásos emlékek is tanúskodnak. Bár a 4-5. századból is vannak építkezésre utaló nyomok, az 5. század, a Római Birodalom pannóniai összeomlása után a birtok sorsa bizonytalan.

A ma feltárt területen láthatjuk a villagazdaság 2000 m^2-es központi épületét, három részlegesen felfalazott épületet, valamint a Veszprém megye római kori kőemlékeinek helyet adó lapidáriumot. A majorság többi része kertszerűen kialakított, a mediterrán környezetet a római kori fűszer- és gyógynövényeket bemutató kert és egy pontosan működő napóra erősíti.

A villagazdaság központjától mintegy 600 méterre északra itáliai síremlékeket idéző egykori mauzóleum, a Likas-dombi halomsír látható. A közel 36 méter átmérőjű területét négyszögletes fal vette körül. A kettős sírkamrához hosszú, boltozott folyosó vezetett.

A balácapusztai római kori villagazdaság és romkert 1984. május 18-án, a Múzeumi Világnapon nyílt meg a nagyközönség előtt. Az azóta eltelt évtizedekben is folyamatos a fejlesztés, modernizálás. A római kori romkert helyet ad régészeti feltáró programoknak éppúgy, mint múzeumpedagógiai foglalkozásoknak.

Református templom

Barokk, 1740. Bővítve 1790-ben. Berendezés: padok, barokk, 18. sz. Jó állapotú, szépen gondozott templom.

2.3 Globális trendek

Bizonyos globális változások, trendek -sajnos általában kedvezőtlenül- befolyásolják a klíma alakulását. A következő globális trendek lesznek meghatározóak a környezetállapot alakulásában az elkövetkező években, évtizedekben:

- népesség létszámának növekedése
- globalizáció
- migráció
- bioszféra (élőlények, élőhelyek pusztulása)
- környezet-egészségügyi mutatók romlása
- szennyezés
- erőforrások felhasználása
- energiafogyasztás növekedése
- hatékonyság növekedése

2.3.1 Éghajlatváltozás, klímastratégia

Az üvegházhatású gázok és aeroszolok légköri mennyiségének, a napsugárzásnak és a földfelszín tulajdonságainak változásai megváltoztatják az éghajlati rendszer energia-egyensúlyát. A légkör üvegház-hatásának antropogén tevékenység okozta erősödése miatt a jövő században a Föld hőmérséklete magasabbra emelkedhet, mint a történelem során valaha. A CO_2 koncentráció előrebecsült értéktartománya 540 és 970 ppm közé fog esni a 21. század végére. Ez a legkedvezőbb esetben csak 1,4°C-os, legrosszabb esetben 5,8°C-os hőmérsékletemelkedést okoz.

Mivel eddig nem készült, szükséges lenne Nemesvámos településre vonatkozó Klímastratégia kidolgozása, önállóan, vagy más településekkel összefogva közösen.

A klímaváltozás hatásai igen valószínű, hogy - a forró extrémitások, a hőhullámok és a nagy csapadékok száma- Nemesvámos településen is meg fog növekedni. Várhatóan emelkedni fog a hőhullámok gyakorisága, intenzitása és időtartama is, míg a téli szélsőségek (hideg és fagyos napok száma) előfordulása várhatóan csökkeni fog a településen.

Nemesvámos település földrajzi fekvéséből, és természeti adottságaiból adódóan fokozottan veszélyt jelenthet a jövőben a villámárvizek kialakulása.

Fontos szerep hárul helyi szinten az önkormányzatra az éghajlatváltozásból adódó problémákhoz való alkalmazkodásban. Az emberi egészség megóvásának, a szervezet alkalmazkodásának egyik fő komponense a tájékoztatás és lakossági felkészítés területe, valamint az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése. A hőségtervek kidolgozása, az oltási gyakorlat felülvizsgálata, az érzékeny csoport számára speciális ellátás biztosításának kidolgozása, továbbá a községi „hőségzónák" kijelölése a háttérapparátus feladata. Fontos továbbá árvízvédelmi, belvízvédelmi intézkedések, energetikai iránymutatások (fűtés, hőszivattyús házak építése stb.), csapadékvíz-elvezetés fejlesztése nagy esőzések esetén, jégkár elleni intézkedések, aszály-monitoring, stb. tervek kidolgozása, és alkalmazása.

Veszprém Megye Klímastratégiáját a Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlése 22/2018. (II.15.) MÖK határozatával fogadta el.

A Megyei Klímastratégia megemlíti Nemesvámos klímavédelemmel, energiahatékonysággal kapcsolatos projektjeit a következők szerint:

- Nemesvámos község középületei fotovoltaikus rendszereinek kialakítása
- Nemesvámos középületeinek energetikai korszerűsítése
- Nemesvámos - Veszprém közötti kerékpárforgalmi út kiépítése
- Nemesvámos belterületi csapadékvíz elvezetésének fejlesztése
- Agrárlogisztikai fejlesztés, helyi termékek piacra jutását segítő agrárlogisztikai fejlesztés Nemesvámoson
- Nemesvámos belterületi csapadékvíz elvezetés II. ütem

Az éghajlatváltozás hatásai Veszprém megyében (kitettség):

Veszprém megyében az átlaghőmérséklet jelenleg a megye középső területein 9-10 °C, a megye szélső (NY-i és DK-i) részein 10-11 °C. A NATéR adatbázisa alapján Veszprém megyében 1,5-2 °C/ 0,5-1,5 °C átlaghőmérséklet emelkedés várható 2021-2050 között (a két klímamodell eltérő adatai). 2071-2100 között ez az érték már 3-3,5 °C/ 2,5-3,5 °C.

Az 1961-1991 közti időszakban a forró napok átlagos évi száma 0-0,1 és 0,1-0,2 között változott Veszprém megyében. A nagyobb érték ez esetben is a megye nyugati, délkeleti széleire jellemző. A forró napok számának változásában a két klímamodell közt jelentős eltérés van. Az ALADIN-Climate 2021- 2050 közötti időszakra 0-10 napos növekedést jelez, 2071-2100 között pedig már 15-30 nap közötti a változás. A RegCM ezzel szemben mindkét időszakra csupán 0-5 nap növekedést jelez.

Az 1961-1991 közti időszakban a hőségriadós napok száma Veszprém településtől északnyugatra 0-1, ettől a ponttól távolodva 1-2 nap, a megye délkeleti és északnyugati részén pedig 2-3 nap volt. Az ALADIN-Climate már 2021-2050 közötti időszakra 10-20 napos növekedést jelez, 2071-2100 között pedig már 30-45 napot. A RegCM ezzel szemben 2021-2050 között 0-5 napot, 2071-2100 között 10-25 napot.

Az átlagos évi csapadékösszeg 1961-1990 között 575-600 mm és 675-700 mm között változott. A legnagyobb érték Sümeg-Ajka vonalában jellemző, innen északkelet felé távolodva egyre csökken a csapadék mennyisége.

Az átlagos évi csapadékösszeg csökkenése várható, a két klímamodell alapján eltérő mértékben. Az ALADINClimate alapján 2021-2050 között Veszprém megye nagy részén még kismértékű növekedés

lesz tapasztalható (0-25 mm), a megye északi-északkeleti határán valószínűsíthető kismértékű csökkenés (-25 – 0 mm). 2071- 2100 között már a megye nagy részén 25-50 mm-rel kevesebb csapadék előrejelezhető. A megye déli szélén, a Balaton körül lesz enyhébb a csökkenés (0-25 mm). A RegCM nagyobb mértékű csökkenést vetít előre, 2021- 2050 között a csökkenés északról délre 0-25 és 100-125 mm között várható, míg 2071-2100 között a csökkenés kismértékben enyhül, maximális értéke a megye déli részén 100 mm.

Az átlagos nyári csapadékösszeg 1961-1990 között 225-250 mm és 175-200 mm között volt jellemző a megyében. Sümeg és Ajka közötti területen a legnagyobb a csapadékmennyiség, innen északkeleti irányba csökken a mennyisége. A nyári csapadékösszegben szintén csökkenés prognosztizálható. E téren a két klímamodellben nincs akkora eltérés, 2021-2050 között 25-50 mm között várható a csökkenés. 2071-2100 között 25-75 mm között várható a csökkenés.

A 30 mm-t meghaladó csapadékos napok száma 1961-1990 között 0,5-1,5 nap volt. A megye nyugati részén 1- 1,5 nap, keleti részén 0,5-1 nap. A 30 mm-t meghaladó csapadékos napok számában kismértékű növekedés várható. Mindkét klímamodell alapján 0-1 napos növekedés feltételezhető.

Az aszályindex növekedése valószínűsíthető mindkét klímamodell alapján. A 2021-2050 közötti időszakra az ALADIN-Climate alapján 0,25-0,75 növekedés várható, a RegCM alapján már 0,25-1,25 a növekedés. 2071-2100 között a növekedés mindkét modell alapján 1-1,75.

Veszprém Megyében, így Nemesvámos településen is a következő éghajlatváltozási problémakörök esetében az érintettség magas:

- Hőhullámok általi egészségügyi veszélyeztetettség, ízeltlábú vektorok általi egészségügyi veszélyeztetettség
- Építmények viharok általi veszélyeztetettsége
- Villámárvíz általi veszélyeztetettség
- Ivóvízbázisok veszélyeztetettsége
- Természeti értékek veszélyeztetettsége, vadon élő állatok sérülékenysége

A következő éghajlatváltozási problémakörök esetében az érintettség közepes:

- Aszály veszélyeztetettség, agrárgazdaság sérülékenysége
- Erdőtűz veszélyeztetettség
- Turizmus veszélyeztetettsége

<u>A megyei Klímastratégia intézkedési javaslatai között szerepel, melyek megvalósulását Nemesvámos településen is szorgalmazni kell különböző projektek megvalósításával:</u>

- Helyi önkormányzatok intézményállományának CO2 kibocsátás csökkentésének elősegítése
- Turizmus CO2 kibocsátásának csökkentése, klímabarát nyaralási módok népszerűsítése
- Kiemelt kibocsátású ipari létesítmények üvegházhatású gázkibocsátásának csökkentésének felmérése
- Kis-, és középvállalkozások gépjármű parkjának klímatudatos korszerűsítésének szakmai támogatása, megújuló erőforrás felhasználás növelése
- Lakóépületek energia fogyasztásának központilag is támogatott csökkentésének népszerűsítése, támogatása

- Megújuló erőforrás potenciál kihasználásának és megújuló erőforrások minél szélesebb körű felhasználásának elősegítése
- Világítási rendszerek korszerűsítésének támogatása
- Helyi termelők, termelői piacok adatbázisának kialakítása, piacok népszerűsítése
- Fenntartható közlekedési projektek támogatása
- Helyi önkormányzatok intézményállományának energetikai fejlesztésének elősegítése a hőhullámokhoz való alkalmazkodás növelésére
- Települési klímastratégia és intézményi hőségriadó tervek kidolgozásának elősegítése
- Klímatudatos vízgazdálkodás és az aszályhoz, villámárvizekhez való alkalmazkodás elősegítése
- Zöldfelületek növelésének elősegítése a települési hősziget csökkentésére

2.3.2 Környezet-egészségügy

Az élőlény –így az ember is- és környezete szoros kölcsönhatásban áll egymással. Lényegében megállapítható az a tény, hogy minden környezeti elem szennyezettsége hatással van az emberi szervezet egészségére.

Helyben jelentkező, légszennyező forrás a lakossági tüzelés, égetés, ipari kibocsátás, közlekedés. A település levegőminősége megfelelő.

A fahulladékok nagy része különböző gyanta és lakk maradványok mellett faanyagvédő anyagokat – biocidokat – is tartalmazhat, amelyekből a nem tökéletes égés során egészségkárosító anyagok szabadulnak fel. A műanyag zacskók, eldobható műanyag palackok képezik a háztartási hulladék legnagyobb részét. Ha elégetik őket, szennyezik a környezetet, és károsíthatják az egészségünket, rákkeltő, bőr- és szemirritációt okozó, a légző- és immunrendszert, és a vérképző szerveket súlyosan károsító vegyületetek szabadulnak fel. A hulladékok égetésekor egyrészt számolhatunk az anyagi összetételből eredő káros anyag kibocsátással, másrészt azonban figyelembe kell venni a relatíve alacsony égetési hőmérsékletnél keletkező illetve felszabaduló káros melléktermékek jelenlétét is. A háztartási hulladék anyagok égetése során általában keletkezik szén-monoxid, széndioxid, hidrogénklorid, hidrogén-fluorid illetve számos egyéb, irritáló, maró hatású és rákkeltő szerves anyag. A dioxin, a furán származékok, valamint a füsttel szétszóródó fémek (pl. a kadmium, cink, arzén, higany, nikkel, ólom, króm stb.) az égés során keletkező porral leülepszik a talajra, a növényre, és a táplálékláncrévén bejut az emberi szervezetbe. PVC (műanyag flakonok, háztartási, gyógyszerészeti, kozmetikai termékek, gyerekjátékok stb.) égetése során szén-monoxid, vinil-klorid, dioxinok, klórozott furánok és sósav gáz képződésével kell számolnunk. Poliuretán égetésekor sárga füstfelhők jönnek létre, amik hidrogén-cianidot és foszgént tartalmaznak. Fehérített papír (pizzás dobozok, mélyhűtött ételek dobozai) égetésekor halogénezett szénhidrogének jutnak a légkörbe. Papír és karton égetésekor a felíratok toxikus fém tartalma szennyezi a környezeti levegőt. Régi farostlemez hulladékok elégetése során arzén és króm kibocsátással kell számolni.

Az avar égetése során nagy mennyiségben keletkezik szén-monoxid, aeroszol részecskék (PM), nitrogén-oxidok és különféle szénhidrogének (metil-etil-keton, etilbenzol, sztirén, fenol, dibenzo-

furán, benz[a]pirén). Megoldás lehet a komposztálás: valamennyi kerti hulladék és avar komposztálható. A komposztálás során elkerüljük a hatalmas légszennyezést, értékes humuszhoz, növényi trágyához jutunk. A komposztálás folyamata általában 1 év, de bizonyos növények komposztálása éveket vehet igénybe. Meggondolandó azonban, hogy bizonyos kerti zöldhulladékok kórokozókkal és kártevőkkel fertőződhetnek, ezek ellen pedig a leghatékonyabb védekezést, a fertőzött részek elégetése nyújtotta.

Szállópor (PM10)

A szilárd részecskék az égetés talán egyik legkritikusabb légszennyező anyagai. A szálló por a levegőben szuszpendált szilárd és /vagy folyékony részecskék elegye. A szálló port szemcsemérete alapján két nagy csoportra lehet bontani: a 10 mikrométer átmérőjű szemcséket durva részecskéknek (PM10) nevezik, ezek a szemcsék az alsó légutakba jutnak le. A 2,5 mikrométernél kisebb átmérőjű, „finom" porszemcsék (PM2,5) alkotják az egészségkárosító hatás szempontjából jelentősebb frakciót, ezek már lejutnak a tüdő léghólyagocskáiba is. A szálló por koncentráció rövid távú emelkedése izgatja a nyálkahártyákat, köhögést és nehézlégzést válthat ki. A tüdőben felszívódva gyulladásos folyamatot indíthat el, aminek következtében növekszik a vér alvadékonysága, vérrögösödés léphet fel.

A levegő-higiénés index legmagasabb, „veszélyes" kategóriájában az összes halálok miatti halálozás is növekedhet. A kültéri levegő szálló por tartalmának hosszú távú hatásai a következők: a várható élettartam jelentős csökkenése a szív- és érrendszeri, a légzőszervi betegségek, valamint a tüdőrák miatti halálozás növekedése következtében. Meg kell jegyezni, a szálló por még a legalacsonyabb koncentrációban is káros. További problémát jelent, hogy a szálló porok felületéhez toxikus szennyezőanyagok kötődhetnek. Ilyenek a dioxinok, a policiklikus szénhidrogének (PAH-ok), a nehézfémek, stb. A PAH-ok 95 százaléka a finomszemcsés anyagokhoz (PM2.5) kötődik. Egyes PAH-ok nem csak toxikusak, hanem karcinogének is és becslések szerint a tüdőrák kockázatát 7,8-szeresére növelik.

Nitrogén-oxidok

Az égetés során a levegő és a hulladék nitrogén tartalmának oxidációjából származik. A nitrogén-oxidok nagyon reakcióképes gázok, melyek kulcsszerepet játszanak az ózon és a fotokémiai szmog egyéb összetevőinek keletkezésében. A kén-dioxid mellett meghatározó a szerepük a savas esők kialakulásában is, és így az erdők pusztulásában. A nitrogén-oxidok légzőszervi megbetegedésekkel és tüdőproblémákkal hozhatók összefüggésbe. Vizsgálatok szerint, azon gyermekek körében, akik magasabb nitrogén-oxid koncentrációnak vannak kitéve, csökkent légzésfunkció tapasztalható. Állatkísérletek alapján a nitrogén-oxidok magas koncentrációja meggyorsíthatja a rákos megbetegedések lefolyását.

Kén-dioxid

A kén-dioxid klasszikus szennyezőanyagnak nevezhető, mivel egészségkárosító hatása már a szénre alapozott ipari forradalom elterjedése óta megfigyelhető, kibocsátása a hulladékban lévő kén-tartalom függvénye. Alapvető szerepet játszik a savas-esők kialakulásában. Különösen veszélyes a vízi élővilágra nézve. A kéndioxid környezet-egészségügyi hatásai már régóta ismertek. A magas koncentrációjú kén-dioxid belégzése esetén a légutak görcsös állapota alakul ki. Az asztmában szenvedők hevesebben

reagálnak, mint az egészséges emberek. A kén dioxid izgatja a légző rendszert, hörgő összehúzódást, krónikus hörghurutot és csökkent légzésfunkciót okoz.

Szén-monoxid (CO)

A szén-monoxid színtelen és szagtalan, redukáló hatású gáz, a szénvegyületek tökéletlen égése során képződik. Mind zárt térben, mind szabad levegőn kockázati tényező. Zárt térben fokozottan veszélyes, hiszen ott könnyen földúsulhat. A szén-monoxid gyengíti a vér oxigénszállító képességét, oxigénhiányos állapot kialakulását okozhatja. A szén-monoxid mérgezés tünetei a fejfájás, hányás, súlyos esetekben eszméletvesztés és halál - bár a rövid ideig tartó expozíció hatása visszafordítható. Az idült hatások tünetei: fejfájás, szédülés, álmatlanság, szívtáji fájdalmak, idegrendszeri tünetek, a szívinfarktus gyakoriságának növekedése. A halálos CO mennyiség függ a kortól, az általános egészségi állapottól (különösen veszélyes szívbetegség esetén) és az érintett személy aktuális oxigénszükségletétől.

Allergén növények

A külső és belsőtéri biológiai légszennyezők, elsősorban a rendkívül allergén parlagfű pollen magas koncentrációját is fontos kockázati tényezőnek kell tekinteni. A zöldterületek, valamint növényzet ápolásáról és az idényszerű növényvédelmi munkálatok elvégzéséről, valamint a gyom- és allergiát okozó növények, különösen a virágzó parlagfű mentesítéséről a tulajdonosok, kezelők, használók, bérlők kötelesek gondoskodni. A parlagfű irtásáról folyamatosan, legkésőbb virágzás előtt, az időjárástól függő gyakorisággal kell gondoskodni. A területen található allergén, lágyszárú növények gyomirtását a lehetséges eszközök (mechanikus, kémiai, agrotechnikai), illetve engedélyezett készítmények (herbicidek) felhasználásával szükséges elvégezni.

Fényszennyezés

Sajnos napjaink egyik modern kori problémájává nőtte ki magát a fényszennyezés. Fényszennyezésnek nevezzük az esti égbolt mesterséges fényforrásokkal történő fölösleges, energiapazarló és környezetkárosító megvilágítását. Az ökológiai szempontokat figyelmen kívül hagyó, hatalmas mennyiségben elhelyezett világítótestek nagyon gyors terjedése maga után vonta a lakott területeken élő emberek és a községtől távoli természeti környezet fényterhelésének rohamos emelkedését. Az állandósuló fényszennyezés egészségügyi, közlekedésbiztonsági, ökológiai és tájvédelmi szempontból is kockázatot jelent.

Összességében megállapítható, hogy a település területén nincsenek olyan környezeti hatások, amelyek kimutathatóan kedvezőtlenül befolyásolnák a lakosság egészségi állapotát.

2.4 SWOT analízis

A helyzetfeltárás után fontos feladat az egyes tényezők értékelése. Meg kell vizsgálni, hogy mely tényezők milyen hatással vannak a település környezeti állapotának alakulására.

Az erősségek közé elsősorban a szorosabban vett környezetvédelmi pozitív, belsőtendenciák, az adottságként meglévő természeti erőforrások és környezeti értékek, valamint az azokat fenntartó folyamatok kerültek. A gyengeségek között a szorosabban vett környezetvédelmi negatív, belső tendenciákat gyengítő, létező környezeti problémák, a környezetre, a természetre, tájra, illetve azok állapotára ható folyamatok szerepelnek.

A lehetőségek azokat a külső és pozitív meghatározottságú igényeket és tendenciákat, meglévő hatásokat mutatják be, amelyek a szorosabban vett környezetvédelem területén értelmezett erősségeken kívül esnek, de azokhoz és a környezet állapotának javulásához képesek hozzájárulni. A külső értelemben vett veszélyekben bemutatott negatív állapotok, trendek a lehetőségekkel ellentétesen hatva csökkentik vagy károsan befolyásolják a környezeti eredményeket és összességében a környezeti állapotot.

BELSŐ TÉNYEZŐK - ERŐSSÉGEK	BELSŐ TÉNYEZŐK - GYENGESÉGEK
• Intézményrendszert megfelelően kiépített, teret biztosít a lakosság környezeti oktatásának, tudatformálásának. • Zöld területek nagy aránya (erdők, mezők). • Jelentős a Natura 2000 területek aránya. • A kerékpáros infrastruktúra megfelelően kiépített. • A környezetvédelmi szabályozás részletes helyben, az önkormányzati rendeletek megteremtik az alapját a helyi környezeti értékek, elemek védelmének. • A csapadékvizek biztonságos elvezetésére több megvalósult fejlesztések. • A település földgázellátása jónak, környezetvédelmi szempontból kedvezőnek minősíthető. • Önkormányzati intézmények energetikai fejlesztése. • A szelektíven begyűjtött hulladékok mennyiségének folyamatos növekedése. • A település levegőminőségének jó-kiváló állapota. • A település egésze kulturális örökség szempontjából jelentős területnek számít. • A lakossági szilárd hulladék műszakilag megfelelő szigetelt lerakóba jut.	• A háztartási vezetékes ivóvízfogyasztás 2005 óta folyamatos növekedést mutat (természeti erőforrások felhasználása nő). • Az összes elszállított települési hulladék mennyisége 2008 óta növekedett. • Az összes szolgáltatott gáz mennyisége 2005 óta folyamatosan emelkedett (természeti erőforrások felhasználása nő). • A háztartási és az összes villamosenergia fogyasztás egyaránt növekedett az elmúlt tíz évben. (természeti erőforrások felhasználása nő). • A településen nem található légszennyezettséget mérő manuális mérőállomás, így a légszennyezettségi állapotokról nincs pontos információ. • 2014. év óta az ipari eredetű légszennyezőanyag kibocsátás váltakozó mértékben, de növekedett a településen. • Nemesvámos területén sérülékeny üzemelő ivóvízbázis található. Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület. • A 7302.sz. összekötő út forgalom terhelése növekedett a korábbi időszakhoz képest. • Magas szintű külső energiafüggőség, megújuló energiaforrások használatának alacsony szintje.

BELSŐ TÉNYEZŐK - ERŐSSÉGEK	BELSŐ TÉNYEZŐK - GYENGESÉGEK
• Működik a szelektív hulladékgyűjtés rendszere (házhoz menő). • A település területén nincsenek olyan környezeti hatások, amelyek kimutathatóan kedvezőtlenül befolyásolnák a lakosság egészségi állapotát. • A település katasztrófák bekövetkezésének valószínűsége szempontjából, a kevésbé veszélyeztetett települések sorában tartozik.	• A zajterhelés a 7302.sz. összekötő út mentén a forgalomnövekedés hatására kis mértékben ugyan, de nőtt.

KÜLSŐ TÉNYEZŐK- LEHETŐSÉGEK	KÜLSŐ TÉNYEZŐK - VESZÉLYEK
• A természeti elemek, a növényborítottság, erdősültség szintje és növekedése. • Ökológiai adottságoknak legjobban megfelelő talajhasználat bővítése. • Intenzív talajhasználat felváltása hagyományos, tájba illő gazdálkodási módokkal. • Korszerű, környezetet kevésbé károsító energiahordozók racionális felhasználása. • Megújuló energiaforrások hasznosítása. • Bakony és a Balaton közelsége, turisztikai vonzerője. • Rövidtávú Ellátási lánc erősítése (REL) a helyi gazdálkodók bevonásával, ösztönzésével. • További kerékpárutak kiépítésével kapcsolódás a balaton-parti kerékpárút hálózathoz • Turisztikai látványosságok fejlesztése, idegenforgalmi vonzerő növelése. • Zöldterületek arányának további növelése.	• A településen a vállalkozások számának növekedése, a környezeti elemek terhelését vonhatja maga után. • Eróziónak kitett, dombvidéki terület.

3. Környezeti jövőkép

Nemesvámos község hosszú távú jövőképe az Országgyűlés által elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiához igazodik.

A település jövőképét a négy alapvető erőforrás

- az emberi (humán),
- a társadalmi,
- a természeti
- és a gazdasági erőforrások

fényében fogalmazza meg.

Ennek a jövőképnek az elsődleges tényezője „egy olyan harmonikus, értékkövető és értékőrző helyi közösség, melyben a boldogulás alapja – az anyagi értékek mellett – az értékteremtő munka, az egészség, a tudás, az erkölcs (mely többek között hiten, bizalmon és tiszteleten alapul), valamint a család, közösség és az összetartozás, továbbá a globális felelősségvállalás”.

Ebben az értékrendben a mértékletesség és a takarékosság, az értékalapú gondolkodás és cselekvés, illetve a megtakarítás fontosabb a fogyasztásnál.

A környezet- és természetvédelemhez közvetlenül kapcsolódva a következők kerültek megfogalmazásra a jövőképben:

„A gazdaság az ökológiai korlátain belül működik. A fenntartható fejlődés a természeti erőforrásokkal való olyan tartós, értékvédő gazdálkodást jelent, amely lehetővé teszi az emberek boldogulását anélkül, hogy a gazdasági fejlődés lerombolná a sokféleséget, a komplexitást és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. Az emberek tisztelik a természetet, természeti értékeinket, a helyi közösségek felismerik a rendelkezésükre álló természeti erőforrásokból adódó lehetőségeiket, termelésüket, energiafelhasználásukat és fogyasztásukat erre alapozva szervezik meg. A lokális ökológiai problémákra, kihívásokra a helyi közösség és önkormányzat ad választ.”

Az Európai Unió jelenlegi környezetpolitikájának alapját jelentő 7EAP is megfogalmazza a maga jövőképét az Unió mint egység és tagországai számára. A gyakorlatias megközelítésű jövőkép értelmében „2050-ben jólétben, bolygónk ökológiai korlátait tiszteletben tartva élünk. Jólétünk és egészséges környezetünk egy olyan innovatív és körkörös gazdaságból származik, amelyben semmi nem megy veszendőbe, és amelyben a természeti erőforrásokkal való gazdálkodás fenntartható módon folyik, a biodiverzitást pedig társadalmunk ellenálló képességét fokozva védjük, értékeljük és helyreállítjuk. Karbonszegény növekedésünk már régóta független erőforrás-felhasználásunktól.”

E két meghatározó jövőkép már önmagában is egyértelmű alapot jelent a Program jövőképének megfogalmazásához.

Nemesvámos az Európai Unió zöld településeinek közösségéhez csatlakozva, akkreditált „Green City” településként, falusias jellegét megőrizve, formáló eleme a kistérségnek, a régiónak és a nemzetnek. A

Település vezetése elkötelezett, hogy a megfogalmazott vízió a lakossággal, a civil szerveződésekkel és szervezetekkel, gazdasági partnerekkel együttműködve 2027-re valósággá váljon.

A Településfejlesztési Koncepcióhoz kapcsolódó jövőkép szerint, Nemesvámos táji és természeti állapota 2030-ban az alábbiakkal jellemezhető:

- Harmonikusan él egymást mellett a település motorját képező gazdasági környezet és a kultúrtáj. A sérült tájképi, környezeti elemek rehabilitációja, rekultivációja megvalósul.
- Az erdősült, valamint a mezőgazdasági területek, a vizes élőhelyek, vízgazdálkodási területek fenntartása és művelése biztosított. Nem marad "gazdátlanul" egy talpalatnyi föld sem.
- A községi és külterületi zöldterületek összefüggő zöldfelületi rendszert alkotnak. Legalább a zöldfelületi szempontból szerkezeti jelentőségű utcákban egységes fasorok jelennek meg.
- A lakosság aktív szerepet vállal a zöldterületek fenntartásában és fejlesztésében.
- Elérhető zöldfelület biztosított minden községlakó számára.

Nemesvámos épített környezete 2030-ban az alábbiakkal jellemezhető:

- A fenntartható fejlődés cél- és eszközrendszere mellett egyre nagyobb hangsúlyt kap a harmonikus épített környezet ideológiája, fejlődés határok között.
- Megvalósul a történelmi településközpont kompakt rehabilitációja, megújul és gazdagodik az intézményi, egyházi épületek és környezetük közösségi, köztéri szerepe. A szakszerűtlen és spontán átalakítások az építéskori értékek tiszteletben tartásával és rekonstrukciójával, a kortárs építészet eszközrendszerét nem mellőzve folyamatosan szűnnek meg.
- Az új faluközpont igazgatási, közösségformáló szerepe megerősödik, az intézmények és környezetük összehangoltan fejlődik.
- A sajátos kistelkes szerkezetű településközpont élhető és megújuló területté alakul.
- A két településközpont között rendezett közterületi, zöldfelületi tengely teremt kapcsolatot. Kiépül a Balácától a Tekeres-völgyig húzódó összefüggő gyalogos-kerékpáros zöldfelületi rendszer.
- A települési közszolgáltatások infrastruktúrája, épületállománya kiépült és fejleszthető.
- A közösségi lét fórumai (közterek, épületek, egyházi létesítmények) biztosítottak és fenntartásuk megoldott.
- Nemesvámos lakossága egészséges, egészségügyi határérték alatti, por- és zajmentes környezetben él.
- A település épített környezete közművesített, tiszta, rendezett és környezetbarát.
- Az alacsony intenzitású (zöldfelületi, vízközeli, kiskerti) területek létesítményei harmonikusan élnek együtt a táji környezettel.
- A község ingatlanpiaci kínálata rugalmasan követi az igényeket, a lakóterületek élhetőek és fenntartásuk biztosított.
- A közszolgáltatások mindenki számára elérhetőek, biztonságosak, magas színvonalúak.
- A község közlekedési kapcsolatai, közúthálózata kiépített, folyamatosan fenntartható és üzemeltethető.
- A gazdasági területek intenzíven hasznosítottak, a szennyezett területek folyamatosan megszűnnek. A lakó- és vegyes területek, valamint a gazdasági területek közötti közlekedési kapcsolatok (gyalogos, kerékpáros, gépjármű) jók.
- A térségi közösségi közlekedés magas színvonalú, fenntartható és mindenki számára elérhető.
- A település arculata egységes és mindenki által elfogadott elvek szerint formálódik (arculati kézikönyv).

4. Átfogó és stratégiai célkitűzések

Az átfogó célokhoz rendelten kell meghatározni a cselekvési irányokat, intézkedéseket és a végrehajtás eszközeit. Az startégiai célkitűzések elérését a tematikus akcióprogramokban meghatározott fő célkitűzések, célok, intézkedések és cselekvésiprogramok meghatározása teszi lehetővé. A szükséges intézkedésekhez azonban nem minden esetben kapcsolódik cselekvésiprogram. Ez függ a település jövőképétől, forráslehetőségeitől, stb. A Program jövőbeli felülvizsgálata során azonban újabb cselekvésiprogramok kapcsolódhatnak be a tervezésbe. A Program végrehajtásának operatív szintjén a környezetvédelmi szempontok horizontális érvényesítése szükséges. A környezetvédelmi infrastruktúrák teljes kiépítése, a szennyező anyagok környezetbe való jutásának megakadályozása akár a keletkezésük megszüntetésével (cső eleji technológiák) a vízbázisok, a természeti területek, zöldfelületek hathatósabb védelme, a természetvédelem megerősítése, illetve további kiterjesztése, az egészségesebb társadalom felé tett elsőrangú lépés lehet.

A Program céljainak meghatározása a SWOT elemzés megállapításainak figyelembe vételével történt.

A PROGRAM átfogó célkitűzése:

- ***hozzájárulni a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek megteremtéséhez***

Stratégiai célkitűzések:

- Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása.
- Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata.
- Az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése.
- A környezetbiztonság javítása

A célkitűzések megvalósításának feladata, hogy elősegítse a Nemzeti Energia és Klíma Akciótervben, a Megyei Klímastratégiában kijelölt energiafelhasználásra, illetve üvegházhatásúgáz-kibocsátásra vonatkozó célok teljesülését.

A Településfejlesztési Koncepcióhoz kapcsolódó célkitűzés (Noblesse oblige - a nemesség kötelez!)

- Nemesvámos ősöktől örökölt kötelességét megtartva feltárja, védi és ápolja történelmét, kultúráját és hagyományait. Nemes település kíván lenni, amely tudást, munkát, lakhatást, egészséget és élhető környezetet biztosít lakói számára.

5. Az előző Környezetvédelmi Programban (2017-2021) tervezett intézkedések megvalósulásának vizsgálata

A Program része az előző ciklusban (2017-2021) tervezett intézkedések megvalósulásának felülvizsgálata.

A tervezett intézkedések területei voltak:

- levegőminőség javítása
- zajterhelés csökkentése
- ivóvízminőség és egészség
- szennyvízelvezetés tisztítás
- környezet és egészség
- zöldfelületek védelme
- természet és tájvédelem
- vizeink védelme
- energiatakarékosság és hatékonyság
- hulladékgazdálkodás
- üvegházhatású gázok csökkentése
- közlekedés és környezet
- turizmus-ökoturizmus

LEVEGŐMINŐSÉG JAVÍTÁSA

LEV	**LEVEGŐMINŐSÉG JAVÍTÁSA**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Önkormányzati utak rendszeres karbantartása, tisztítása.	Folyamatos	Részben valósult meg
2.	Gépjárművek megfelelő műszaki állapotának fenntartása, javítása	Folyamatos	Megvalósult
3.	Kerékpárút kiépítése Nemesvámos-Veszprémfajsz közötti szakaszon	Folyamatos	Megvalósult
4.	Elektromos meghajtású gépjárműhasználat ösztönzése adókedvezménnyel	Folyamatos	Nem valósult meg
5.	Naperőmű park létesítése Nemesvámos területén	Folyamatos	Nem valósult meg
6.	Foszilis-gáz kibocsátású fűtőberendezések kiváltása, napkollektor, levegő-,vagy föld hőszivattyúalkalmazására.	Folyamatos	Részben valósult meg
7.	Napelem rendszeralkalmazásának támogatása önkormányzati intézmények és lakóházak esetében	Folyamatos	Részben valósult meg
8.	Lakossági felhívás a mérgező füstgázok keletkezésével járó hulladékok égetéséről és ezek tüzelésének tiltásáról.	Folyamatos	Megvalósult

9.	Szociálisan rászorulócsaládok tűzifával történő támogatása	Folyamatos	Megvalósult
10.	Fűtéskorszerűsítésszilárd tüzelésről kondenzációs gázkazán alkalmazására való támogatási lehetőségek kihasználásával	Folyamatos	Részben valósult meg
11.	Légszennyező anyagkibocsátó technológiákat alkalmazó vállalkozások újtelephely létesítésénekkorlátozása	Folyamatos	Részben valósult meg
12.	Az avar és kerti hulladék nyílttériégetésének szabályozásárólhozott rendelet betartásának ellenőrzése	Folyamatos	Megvalósult
13.	Az avarégetés károshatásának és a helyette alkalmazhatókomposztálás hasznosságának propagálása	Folyamatos	Megvalósult

ZAJTERHELÉS CSÖKKENTÉSE

ZAJ	**ZAJTERHELÉS CSÖKKENTÉSE**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Lakossági fórum tartása, a településkörnyezeti zajvédelmi problémáiról	Folyamatos	Megvalósult
2.	Környezeti zajterhelés mérések alapján történő meghatározása	Folyamatos	Nem valósult meg
3.	A zajvizsgálateredményétől függően, ha szükséges, a zajprobléma megszüntetésére irányuló kötelezések elrendelése	Folyamatos	Nem valósult meg
4.	Zajvédelmi műszaki megoldások kiépítése, fenntartása	Folyamatos	Részben valósult meg
5.	Terület- és településrendezési tervek kialakítása során a zajvédelmi szempontok figyelembe vétele	Folyamatos	Megvalósult

IVÖVÍZMINŐSÉG ÉS EGÉSZSÉG

IVIZ	**IVÖVÍZMINŐSÉG ÉS EGÉSZSÉG**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Az ivóvízbázist veszélyeztető szennyező források, felszámolása	Folyamatos	Megvalósult
2.	Szennyvíz csatornahálózat teljes kiépítése minden lakóingatlanhoz	Folyamatos	Részben valósult meg
3.	Elöregedett ivóvízcsőhálózat felújítása, illetve cseréje	Folyamatos	Részben valósult meg
4.	Viztakarékoseszközök használata és módszerek propagálása alakossági fórumokon	Folyamatos	Megvalósult
5.	Ivóvíz helyett gyűjtött csapadékvíz használata kerti locsolásra.	Folyamatos	Részben valósult meg

Vízvezetékhálózat felújítása

2023. évben, a KEHOP 2.1.11. program keretében, három Kossuth közben tervezzük a vízvezeték felújítását, összesen mintegy 1.097 m hosszban és összesen 86 060 500.- Ft értékben.

A felújítás 70%-os támogatási intenzitás mellett készül el, 30%-os Önkormányzati önrész (25 818 150.- Ft) vállalása mellett.

SZENNYVÍZ ELVEZETÉS TISZTÍTÁS

SZVIZ	**SZENNYVÍZ ELVEZETÉS TISZTÍTÁS**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	A kommunálisszennyvíz csatornahálózat kiépítése minden települési lakóingatlanhoz	Folyamatos	Részben valósult meg
2.	A lakások szennyvízének 100%-os arányú rácsatlakoztatása a közmű csatornára	Folyamatos	Megvalósult
3.	Házi szennyvíztárolók és szikkasztók felszámolása a talaj rehabilitációja	Folyamatos	Részben valósult meg

KÖRNYEZET ÉS EGÉSZSÉG

KÖR	**KÖRNYEZET ÉS EGÉSZSÉG**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Az önkormányzati területeken a parlagfű-mentesítéssel kapcsolatos feladatok végrehajtása	Folyamatos	Megvalósult
2.	A parlagfű és az ellene való védekezési kötelezettség elmulasztásának felderítése, a kapcsolódó hatósági intézkedések foganatosítása	Folyamatos	Megvalósult

ZÖLDFELÜLETEK VÉDELME

ZÖLD	**ZÖLDFELÜLETEK VÉDELME**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Zöldfelület-gazdálkodás stratégiai tervezése	Folyamatos	Részben valósult meg
2.	Új lakó-, illetve egyéb beépítésre szánt területek kijelölése esetén, új zöldterület (közkert, park) kialakítása.	Folyamatos	Részben valósult meg
3.	Zöldterületek gondozása, tisztántartása, köztisztasági akciók, gyommentesítés,parlagfű irtás.	Folyamatos	Megvalósult
4.	Új térbeli összeköttetések kialakítása a akadálymentesítettutak, járdák, létrehozása	Folyamatos	Részben valósult meg
5.	Az alulhasznosított települési területek felmérése és azok újfunkcióra történő	Folyamatos	Részben valósult meg

ZÖLD	ZÖLDFELÜLETEK VÉDELME	MEGVALÓSULÁS IDEJE	EREDMÉNY
	hasznosítása keretében a zöldfelületek növelése		
6.	Helyi lakosság, vállalkozói és civilszféra bevonása a zöldfelületek kialakításához kapcsolódó döntési folyamatba	Folyamatos	Megvalósult
7.	Nyitott tervezés,fórumok, hozzáférhető tervek,PR, tájékoztatás, e- demokrácia	Folyamatos	Megvalósult
8.	A lakosság, a civil szervezetek és a gazdasági szféra bevonása a zöldfelületek fenntartásába	Folyamatos	Megvalósult

- 2017 szeptemberében átadásra került a Green City elvek alapján megtervezett szabadidőpark, mely kicsiknek és nagyoknak ad kulturált, fenntarthatóság szellemében fogant környezetben sportolási és kikapcsolódási lehetőséget.
- A multifunkcionális szabadidőpark kiépítése (I. ütem – Körpavilon) Vidékfejlesztési Minisztérium 4. tengely LEADER "Közösségi terek fejlesztése".
- Sportpark pályázat (Nemzeti Fejlesztési Minisztérium a 2015. december 7. napján kelt MK/28052-1/2015- NFM iktatószámú egyedi támogatói döntésében hagyta jóvá).
- Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése-2021 (MFP-OJKJF/2021.)
- „C" típusú Sport park.
- Kerékpáros „Pumpapálya".

TAO támogatású Sportcsarnok (alapkőletétel 2018)

Több éves előkészítési munkálatok eredményeként a Bajnok Diák-Sportegyesület Nemesvámos Község Önkormányzatával szoros együttműködésben 2018. évben új tornacsarnok építését valósította meg Nemesvámoson a jelenlegi sportcsarnok melletti füves területen. A beruházás összértéke bruttó 669 M Ft. Kivitelező: Orinoco' 2002 Kft. (8000 Székesfehérvár, Takarodó út 9.) volt.

Az új sportcsarnok 2020-2021 években bővítésre került. A bővítményben kondicionáló termek, öltözők, szolárium és szauna is helyet kapott.

TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM

TEV	TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM	MEGVALÓSULÁS IDEJE	EREDMÉNY
1.	Természetvédelmi területek rendszeres kezelés	Folyamatos	Megvalósult
2.	Ökoturizmus szervezett feltételeinek javítása	Folyamatos	Részben valósult meg
3.	A tervezett, illetve szükségessé váló helyi védetté nyilvánítási eljárások lefolytatás	Folyamatos	Részben valósult meg

4.	Az inváziós növény- és állatfajok terjedésének megelőzése, visszaszorítása	Folyamatos	Részben valósult meg
5.	A lakosság természetvédelmi tudatformálása, természetvédelmi ismeretterjesztés kibővítése azoktatásban.	Folyamatos	Megvalósult

TÁJ	**TERMÉSZET ÉS TÁJVÉDELEM**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Nem kívánatos beépítéstől való megóvás	Folyamatos	Megvalósult
2.	Egyedi tájértékek katasztere, megőrzése	Folyamatos	Nem valósult meg
3.	Új fejlesztések tájba illesztése	Folyamatos	Megvalósult
4.	Táj rehabilitációs és tájképvédelmi törekvés kivitelezések elvégzése	Folyamatos	Részben valósult meg

VIZEINK VÉDELME

VIZV	**VIZEINK VÉDELME**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Lakossági szemlélet-formáló akciók szervezése a csapadékvíz hasznosításáról	Folyamatos	Megvalósult
2.	Ereszcsatornák átalakítása, víztároló tartályok, ciszternák kialakítása, gyűjtöttvíz hasznosítása	Folyamatos	Részben valósult meg
3.	Középületekről, szilárd burkolatú közterekről lefolyó csapadékvíz szigetelt tárolókba történő gyűjtése	Folyamatos	Részben valósult meg
4.	Szilárd felületű út és térburkolatok kialakítása vízelvezető műtárgyakkal	Folyamatos	Részben valósult meg
5.	Vízelvezető csatornák,burkolt árkok, átereszek, víznyelő éstisztító aknák, hordalékfogók, árvíz ellen védett kapubejárók kiépítése	Folyamatos	Részben valósult meg
6.	Meglévő vízelvezető árkok, csatornák tisztítása karbantartása	Folyamatos	Megvalósult
7.	Mederkotrás, burkolás,védőidomok, hidak kiépítése	Folyamatos	Megvalósult

- A csapadék víz elvezető árkok és rendszerek megépítése, fejlesztése. 2011-ben az első ütemre az Európai Unió támogatásával és az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával 151 millió forintos támogatást nyert el a település. (Pályázati kódszáma: KDOP-4.1.1/E-11-2011-0025) Hat kilométernyi csatornarendszert, 61 darab víznyelő aknát, 12 darab hordalékfogót építettünk 2014-ig, a projekt befejezéséig. A második ütem nem valósult meg.

ENERGIATAKARÉKOSSÁG ÉS HATÉKONYSÁG

ETH	**ENERGIATAKATÉKOSSÁG ÉS HATÉKONYSÁG**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Energiatakarékosságiés -hatékonysági tanácsadás a lakosság számára	Folyamatos	Megvalósult
2.	Energiatudatos gondolkodás elterjesztését szolgáló kampányok, akciók megvalósítása.	Folyamatos	Megvalósult
3.	Lakó és középületek energetikai vizsgálatának elkészítése, tanácsadása megfelelő épület hőszigetelési eljárás megvalósításához	Folyamatos	Részben valósult meg
4.	Épületek fűtési, hűtésiés világítási megoldások korszerűsítése, háztartási gépek modernizálása és okszerű használata	Folyamatos	Részben valósult meg
5.	Alkalmas berendezések(napkollektor, hőszivattyú, pellet- kazán) felszerelése és alkalmazása	Folyamatos	Részben valósult meg
6.	496,8 kW teljesítményű napelemes kiserőmű létesítése	Folyamatos	Nem valósult meg

- Az oktatási intézmények működésükben magukban hordozzák a fenntarthatóság eszméit, ehhez az épületeken fejlesztéseket valósítottunk meg: energetikai megújításon esett át az iskola és az önkormányzat épülete, ugyanígy napelemek kerültek telepítésre a két épületre. A fejlesztések eredménye, hogy a két intézmény éves energiafelhasználásának 90 százalékát nyeri a napenergiából. Nemesvámos község középületei fotovoltaikus rendszereinek kialakítása (KEOP-4.10.0/N/14-2014-0172).
- Egy másik pályázat keretében (Nemesvámos középületeinek energetikai korszerűsítése KEOP-5.5.0/B/12-2013-0222) energetikai felújítás történt az iskolában a szigeteléstől kezdve a fűtés rendszer átalakításáig, amely szintén nagy összegű működési megtakarítást eredményezett.
- A közelmúltban (2018.év) ingatlankiváltással, egy a korábbitól eltérő, nagyobb, 100%-ban önkormányzati tulajdonú ingatlanon (932/89 hrsz) új, energiahatékony óvoda épült (Csillagvirág Óvoda). Az óvoda 2018-tól „Örökös Zöld óvoda” címmel rendelkezik (TOP-1.4.1-15-VE1-2016-00002.)
- Napelemes kandeláberek kerültek telepítésre több utcában is.
- A bölcsőde egy további csoporttal és a sportszobával bővül, RRF pályázati forrás felhasználásával.

HULLADÉKGAZDÁLKODÁS

HUL	**HULLADÉKGAZDÁLKODÁS**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	A tudatos fogyasztói magatartás ösztönzése, a hulladék megelőzés és hasznosítás lehetőségének ismertetése, népszerűsítése a lakosság körében	Folyamatos	Megvalósult

HUL	**HULLADÉKGAZDÁLKODÁS**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
2.	Tudatos vásárlói magatartás (pl. tartós és újrahasználható termékek választása/előnyben részesítése), környezettudatos életmód megvalósítása(pl. háztartáson belüli újrahasználat, házi komposztálás)	Folyamatos	Megvalósult
3.	Szelektív hulladékgyűjtésről szóló tájékoztató anyagok ismertetése, lakossági fórumokon a nevelési intézményekben, aközség honlapján	Folyamatos	Megvalósult
4.	A házhoz menőszelektív hulladékgyűjtésszélesebb körű elterjesztése.	Folyamatos	Megvalósult
5.	A hulladék gyűjtőszigetek igényszerinti bővítése.	Folyamatos	Nem valósult meg
6.	Kisebb mennyiségű ($1m^3$) alatti) építési hulladékok díjmentes leadása a legközelebbihulladék udvarban	Folyamatos	Megvalósult
7.	Lomtalanítás- szolgáltatási lehetőség terjesztése, népszerűsítése.	Folyamatos	Megvalósult
8.	Az időszakonként nagyobb mennyiségben keletkező zöld hulladékok gyűjtőszigeteken történő begyűjtése	Folyamatos	Nem valósult meg
9.	Települési központi veszélyes hulladék gyűjtőhely kialakításaés üzemeltetése	Folyamatos	Nem valósult meg
10.	Lakossági veszélyeshulladék díjmentes átvétele a települési gyűjtőhelyen	Folyamatos	Nem valósult meg

- Környezettudatos hulladékgazdálkodás a komposztálás népszerűsítése Nemesvámoson (KEOP-6.2.0/A/09-2009-0001).

ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK CSÖKKENTÉSE

ÜHG	**ÜVEGHÁZHATÁSÚ GÁZOK CSÖKKENTÉSE**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Az éghajlatváltozássalkapcsolatos ismeretek bővítése, a megelőzésiés alkalmazkodási intézkedésekkel kapcsolatos tájékozottság növelése	Folyamatos	Részben valósult meg
2.	A szükséges intézkedések beépítése a fejlesztési és környezetvédelmi tervekbe, programokba, a térségi és helyi szabályozásba	Folyamatos	Részben valósult meg

KÖZLEKEDÉS ÉS KÖRNYEZET

KÖZL	**KÖZLEKEDÉS ÉS KÖRNYEZET**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	A közlekedésiigényt, személygépjármű forgalmat csökkentőkampány szervezése (autómentes nap).	Folyamatos	Megvalósult

KÖZL	**KÖZLEKEDÉS ÉS KÖRNYEZET**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
2.	Környezetkímélő gépkocsi-használat (osztott autóhasználat, közös járművek).	Folyamatos	Részben valósult meg
3.	Közösségi közlekedési eszközök és a nem motorizált közlekedési lehetőségek igénybevételével	Folyamatos	Részben valósult meg
4.	Elektromos meghajtású gépjárművek, akkumulátor feltöltésére gyorstöltőállomás kialakítása	Folyamatos	Nem valósult meg
5.	Kerékpártárolás, - bérlés, -kölcsönzés feltételeinek megteremtése,fejlesztése	Folyamatos	Nem valósult meg
6.	A meglévő utak korszerűsítése, folyamatos karbantartása,rendszeres tisztántartása	Folyamatos	Megvalósult
7.	Új útszakaszok tervezése, kiépítése a környezetvédelmi szempontoknak megfelelően.	Folyamatos	Részben valósult meg

- Akcióterületenként valósul meg az egyes úttestek útburkolatának felújítása. Nemesvámos Község Önkormányzata külterületi útjainak fejlesztése, valamint erőgép és munkagépek beszerzése (VP6-7.2.1-7.4.1.2-16).
- Nemesvámos – Tótvázsony közötti kerékpározásra kijelölt és vegyes forgalmi út építésével hivatásforgalmi kerékpáros hálózat bővítése (KÖZOP-3.5.0-09-11-2015-0019).
- Nemesvámos-Veszprém közötti kerékpárforgalmi út kiépítése (KDOP-4.2.2-11-2011-0010).

TURIZMUS-ÖKOTURIZMUS

TUR	**TURIZMUS-ÖKOTURIZMUS**	**MEGVALÓSULÁS IDEJE**	**EREDMÉNY**
1.	Nemesvámos és környékének bemutatását célzó túraútvonalak szervezése	Folyamatos	Részben valósult meg
2.	Helytörténeti gyűjtemény kiállítótérkialakítása	Folyamatos	Megvalósult
3.	Helyi termékeket népszerűsítő programok, (pl. lencseés hurkafesztivál, egyéb workshopok) szervezése	Folyamatos	Megvalósult
4.	Nemesvámosi Települési Értéktármegőrzése és folyamatos gyarapítása	Folyamatos	Megvalósult
5.	„Hírmondó” Nemesvámosi Önkormányzat helyi újságjának rendszeresmegjelentetése, nemesvamos.hu község honlapjának fenntartása folyamatos frissítése	Folyamatos	Megvalósult

- A civil szféra aktívan kerül bevonásra a döntéshozatali mechanizmusba, folyamatos véleményező fórumokon keresztül. (Projektek ún. társadalmasítása).

- Nemes ízek kemencés udvara. Célja: Nemesvámos Faluséta- mentén elhelyezkedő helytörténeti gyűjteményünk udvarában, megépítésre került egy régi kort hűen tükröző kemence, sütőház jelleggel egybe kötve.
- A helyi lakosok ösztönözve és segítve vannak, hogy háztáji gazdálkodást végezzenek, ezáltal erősítve a helyi lokális termékeket, valamint ezeknek a piacát. Az önkormányzat a közfeladatok ellátásával –amennyiben lehetőség van rá – helyi vállalkozókat bíz meg, illetve helyi termelőket segítő infrastruktúrát (agrárlogisztikai bázis, és vásártér) épít, illetve a termékek értékesítését elősegítő rendezvényeket szervez (lencse és hurkafesztivál, Bakony Expó, stb.)
- A közétkeztetést helyi termelők által előállított termékek feldolgozásával oldják meg. Ehhez a településen szükséges feldolgozni a termékeket és előállítani az élelmiszereket: Háztáji sertésprogram (PHSP), mint országos kiemelt projekt és az ehhez kapcsolódó vágópont és csomagolóüzem és értékesítési pontok kialakításával a helyben előállított, jó minőségű ételek kerülnek forgalomba.
- Helyi termékek piacra jutását segítő agrárlogisztikai fejlesztés Nemesvámoson (TOP-1.1.3-15_VE1-2016-00004).
- Az önkormányzat tudatformáló kampányok segítségével megadja azt az elméleti keretrendszert, amely által megfelelő módú és minőségű életvitelt folytathatnak a nemesvámosi lakosok. (KEHOP-5.4.1. pályázat keretében).
- Tanulás által többé válni, jobbá tenni a jövőt" – Az egész életen át tartó tanulás népszerűsítése Nemesvámoson (EFOP-3.7.3-16-2017-00252).
- Nemesvámos Község Önkormányzata és egyes nevelési és oktatási intézmények együttműködése a köznevelés eredményességéért (EFOP-3.3.2-16-2016-00226).
- Nemesvámos Község Önkormányzata ASP központhoz való csatlakozása (KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2016-00175).
- Nemesvámos Egészségházának komplex akadálymentesítése (KDOP-5.3.2-2007-0033).
- Közösségi tér ki-/átalakítás és foglalkoztatás (MFP-KTF/2020).
- Eszközfejlesztés belterületi közterület karbantartására (MFP-KKE/2019).
- Hungarikum pályázat 2016 és 2020.

<u>Helyi termékértékesítést szolgáló vásártér és hozzákapcsolódó hűtőház létesítése Nemesvámoson.</u>

Az önkormányzati tulajdonú nemesvámosi 0112/54 hrsz.-ú ingatlanon valósult meg egy helyi termékértékesítést szolgáló vásártér és hozzá kapcsolódó hűtőház. Ezen ingatlan mellett a már nyertes, és aláírt Támogatói Szerződés alapján egy megközelítőleg 850 négyzetméteres agrárlogisztikai bázis épül meg. (Vásártér: a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 2. § 29 pontjának megfelelő vásár értendő, azaz olyan épület, épületegyüttes vagy terület, ahol rendszerint többen folytatnak idényjellegű vagy meghatározott eseményekhez, naptári napokhoz kötődő eseti jellegű kiskereskedelmi tevékenységet).

Multifunkcionális Közösségi és Rendezvénytér (alapkőletétel 2014-ben volt).

Építési tevékenység leírása:

- Nemesvámos Község Önkormányzata az ingatlanok telekösszevonása után egy multifunkciós művelődési faluközpont és vidékfejlesztési bázist létesítene a falu központjában
- a multifunkciós bázisként működő épületben rendezvénytér, tornaterem, étterem, bistro, civil szobák, kerültek betervezésre, illetve a külső programoknak helyszín biztosítása is feladat,
- az épület melletti területen kapnak helyet a hagyományőrző tevékenységek, melynek kiszolgáló helyisége szintén az épületben helyezkedik el
- az multifunkciós bázis épülete térségi rendezvények, szakmai kiállítások megtartására, hétköznapokon civil szervezetek használatára alkalmas (pl. jóga, judo, esküvő, klubélet, szakkörök).
- az épület földszintjén betervezésre került egy kb. 350 főt befogadó nagyterem, szükség esetén mobil térelválasztással, tornaterem, egy étterem és bistro, valamint kiszolgáló helyiségek, az emeleten egy vidékfejlesztési oktató, könyvtár és civil szobák.
- az étterem látványkonyhájában magyar ételek és italok szolgálják az idelátogatók és a helyiek igényeit, a bisztróban a helyi fiatalok, esetleg az étterem zárását követően is tudják zavartalanul használni. (Az éttermet és a bistrot egy terasz kapcsol össze).
- a multifunkciós bázis a hagyományok jegyében épül, hagyományőrző tevékenységeknek teret adva: böllérverseny, térségi hungarikum fesztivál, szakmai napok, hagyományőrző kiállítások.
- az épület melletti zöldterület egy része olyan külső szintér, ami helyet ad külső programok megrendezésére (pl. lekvár főzés, lecsókészítés, stb.).
- az éttermet kiszolgáló gazdasági bejárat az épület északi oldalán kap helyet.

A fejlesztés várható eredményei;

- munkahelyek teremtése - foglalkoztatás növelés
- helyi gazdaságfejlesztés valamint a gazdák szakmai támogatása - Vidékfejlesztési Iroda
- köz és szociális étkeztetési igények teljes körű kiszolgálása (400 adag elkészítésére alkalmas melegkonyhai egységgel)
- vidékfejlesztési konferenciák, szemináriumok, oktatások, nemzeti és nemzetközi konferenciák megtartása
- kulturális, közösségi rendezvények számára helyszín biztosítása
- civil szervezetek és egyesületek számára helyszín biztosítása tevékenységeik gyakorlására
- szórakozási és kikapcsolódási lehetőségek kiszélesedése több generáció számára
- megújuló energiaforrások és építészeti elemek felhasználása - energiafüggőség csökkentése, fenntarthatóság növelése

6. A Program végrehajtása

6.1 Az emberi egészség és életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése

6.1.1 Levegőminőség javítása

Célok:

- Légszennyezettség kialakulásának megelőzése Nemesvámos község területén.
- A levegőminőségének védelme: a szennyezettség csökkentése.
- A légszennyező anyagok összkibocsátásának csökkentése Nemesvámoson, elsősorban energiahatékony beruházások támogatásával, engedélyezésével.
- A sérülékeny csoportok, különösen a gyermekek védelmének biztosítása a beltéri levegőminőséggel összefüggő egészségkárosító hatásokkal szemben.

6.1.2 Zajterhelés csökkentése

Célok:

- A stratégiai küszöbértékek (egész napra számított átlagos zajterhelés (Lden) 60 dB, az éjjeli (Léjjel) 50 dB) feletti zajterheléssel érintett lakosok számának csökkentése a közlekedési létesítmények mentén forgalomintézkedési beavatkozásokkal.
- A határérték feletti zajterhelés megszüntetése az ipari és szolgáltató létesítmények környezetében.

6.1.3 Egészséges ivóvíz biztosítása

Célok:

- Ivóvíz-minőségének fenntartása Nemesvámoson.
- A közüzemi ivóvízellátás közszolgáltatás biztonságának növelése, a vízkészleteket pazarló és többletköltségekkel járó hálózati veszteségek csökkentése.
- Egészséges ivóvízhez jutás biztosítása minden lakos számára.
- Lakossági tudatosság növelése a csapvíz minőségével, lehetséges kockázataival és a vízhasználati szokásokkal összefüggésben.
- A sérülékeny földtani környezetű ivóvízbázisok védelme.

6.1.4 Szennyvízelvezetés- és tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás

Célok:

- A szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvízkezelés fejlesztése a vizek jó állapotának elérése érdekében.
- A szennyvíziszap környezetkímélő kezelése, illetve hasznosítása.
- A települési szennyvíz kezeléséről szóló 91/271/EGK irányelv derogációs követelményeinek teljesítése.

6.1.5 Zöldfelületek védelme, zöldinfrastruktúra fejlesztése

Célok:

- A lakosság zöldterületekkel kapcsolatos elégedettségének növelése a zöldfelületi ellátottság kiterjesztése, a funkciók és „szolgáltatások” minőségi és mennyiségi javítása által a községben.
- Zöldfelületek fenntartható módon való kialakítása, gondozása Nemesvámoson.
- A zöldinfrastruktúra állapotának javítás.
- A településen a Green City projekt és akkreditáció kiemelt prioritásai közé tartozik a városi zöldfelületek építése során.

I. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése

Cél	Cselekvési Program	Felelős	Határidő, költség (Ft)
Levegőminőség javítása	A jogszabályban előírt levegőtisztaság-védelmi feladatok (jogszabályalkotás, pl.: égetési tilalmak, hatósági feladatok) teljes körű ellátása, betartásuk ellenőrzése.	önkormányzat	Folyamatosan
	Szennyezés nélküli vagy a legkisebb szennyezést okozó korszerű technikai megoldások előnyben részesítése az ipari beruházások támogatásánál.	önkormányzat	Folyamatosan
	Ipari légszennyező-anyag (elsősorban az üvegházhatású szén-dioxid gáz) kibocsátás csökkentése.	helyben működő ipari vállalkozások	Folyamatosan
	A lakosság évenkénti tájékoztatása a település levegőminőségének állapotáról.	önkormányzat	Évente legalább 1 alkalommal a honlapon
	Levegő imisszió mérés elvégzése a település levegőminőségének meghatározására, elsősoran a legforgalmasabb út mentén. (a községen áthaladó 7302. sz. Nemesvámos-Veszprémfajsz összekötő út)	önkormányzat	2027. év
Zajterhelés csökkentése	Helyi zajvédelmi szabályozás, rendeletalkotás (pl. csendes övezet, illetve zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület kijelölése, zajkibocsátási határérték megállapítása, ellenőrzése, stb.).	önkormányzat	Településrendezési terv felülvizsgálata során
	A helyi lakosság tájékoztatása, szemléletformálása.	önkormányzat	Évente legalább 1 alkalommal honlapon
	Zajmérés, zajterhelési szintek meghatározása, elsősorban a fő közlekedési útvonalak mentén. (7301. sz. Veszprém-tapolcai összekötő út, községen áthaladó 7302. sz. Nemesvámos-Veszprémfajsz összekötő út).	önkormányzat	2025. év
	A közlekedési zaj okozta terhelés csökkentése a településen (pl.: forgalomtechnikai eszközökkel).	önkormányzat	2026. év
Ivóvízminőség, -ellátás	Az ivóvízminőség-javítási beruházások előkészítése és megvalósítása (33 km hosszú azbesztcement nyomóvezeték cseréje, településrészek körvezetékes hálózatba csatolása).	önkormányzat, BAKONYKARSZT Zrt	2026. év
	A víziközmű-szolgáltatóval együttműködve üzemeltetési koncepció és felújítási ütemterv kidolgozása és végrehajtása.	önkormányzat, BAKONYKARSZT Zrt	2026. év

Cél	Cselekvési Program	Felelős	Határidő, költség (Ft)
	Kossuth közben a vízvezeték-hálózat felújítása.	önkormányzat, BAKONYKARSZT Zrt.	86 060 500
	A biztonságos és folyamatos közüzemi ivóvízellátás megvalósítása, a hálózati veszteségek csökkentése, a szükséges fejlesztések kivitelezése.	önkormányzat, BAKONYKARSZT Zrt	2026. év
Szennyvízelvezetés- és tisztítás	A lakások csatornabekötésének ösztönzése a szabályozáson keresztül. 2026. év végére a lakossági szennyvíz csatorna hálózatra a rákötést 100 %- ban meg kell valósítani.	önkormányzat	2026. év
	A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz kezelésére kötelezően ellátandó és igénybe veendő közszolgáltatás szervezése és fenntartása.	önkormányzat BAKONYKARSZT Zrt	2026. év
	A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz ártalommentes elhelyezését biztosító előkezelő és fogadó létesítmények fenntartása.	önkormányzat, BAKONYKARSZT Zrt	2026. év
	Települési szennyvíziszap kezelési és elhelyezési tervek kidolgozása.	BAKONYKARSZT Zrt	2026. év
	A szennyvízelvezetés- és tisztítás biztosítása, a szükséges fejlesztések megvalósítása (pl. szennyvíziszapok megújuló energiaforrásként történő hasznosítása).	BAKONYKARSZT Zrt	2026. év
Környezet és egészség	A parlagfű-mentesítéssel kapcsolatos feladatok végrehajtása.	önkormányzat	Folyamatosan
	A parlagfű és az ellene való védekezési kötelezettség elmulasztásának felderítése, a kapcsolódó hatósági intézkedések foganatosítása.	önkormányzat	Folyamatosan
	A közétkeztetés során helyi termelők által előállított termékek feldolgozása. A településen szükséges feldolgozó kapacitás kialakítása. Sertéslízing program, mint országos kiemelt projekt és az ehhez kapcsolódó vágópont és csomagolóüzem és értékesítési pontok kialakításával a helyben előállított, jó minőségű ételek forgalomba hozása.	önkormányzat, helyi termelők	2027.év

Cél	Cselekvési Program	Felelős	Határidő, költség (Ft)
	Mesterséges fény okozta fényszennyezés mértékének a csökkentése.	önkormányzat, ipari cégek	Folyamatosan
	A klímaváltozás egészségügyi hatásairól a lakossági tájékoztatás javítása, oktatási és ismeretterjesztő anyagkészítése.	önkormányzat	Évente legalább 1 alkalommal a honlapon
Zöldfelületek védelme	Zöldfelület-gazdálkodási tervezés (koncepció, Program kidolgozása; parkok stratégiai tervének elkészítése, rendelkezésre álló, hasznosítatlan területek felmérése és annak integrációja a településrendezésbe).	önkormányzat	2025.év
	A zöldfelületi rendszer monitoringja, zöldfelületi kataszter térkép és adatbázis (nyilvántartás) létrehozása, fenntartása. Új zöldterületek kijelölése.	önkormányzat	2025.év
	Fasorok állapotának javítása, védelme, fenntartása, telepítése, esetenkénti cseréje.	önkormányzat falugondnokság	2025. év
	A zöldfelület gondozása, karbantartása, a zöldfelületi funkciók fejlesztése, bővítése, visszaállítása.	önkormányzat falugondnokság	Folyamatosan
	Az alulhasznosított városi területek felmérése és azok új funkcióra történő hasznosítása keretében a zöldfelületek növelése, barnamezős kataszter létrehozása települési szinten.	önkormányzat	2025.év
	„Zöld házak” program kialakítása a településen, ami ösztönző hatással bír a lakosságra.	önkormányzat	2026. év
	Meglevő játszóterek részben vagy teljes egészében történő átalakítása, felújítása.	önkormányzat falugondnokság	2025.év
	A két települési alközpontot összekötő összefüggő közterületi, zöldfelületi rendszer kiépítése.	önkormányzat falugondnokság	2026. év
	Balácától a Tekeres-völgyig húzódó összefüggő gyalogos-kerékpáros zöldfelületi rendszer kiépítése.	önkormányzat falugondnokság	2026. év

6.2 Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata

6.2.1 A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem

Célok:

- Az ökológiai hálózat fenntartása Nemesvámos területén.
- A természetes élőhelyek, a védett természeti területek megőrzése, illetve helyreállítása.
- A meglévő és potenciális zöldinfrastruktúra-elemek fejlesztése az éghajlatváltozás negatív hatásainak mérséklése és az alkalmazkodás elősegítése, a természetes és természetközeli területek közötti átjárhatóság javítása érdekében.
- A természet- és tájvédelmi célok érvényesítése a településfejlesztés, illetve –rendezés során, valamint az egyedi hatósági eljárásokban.
- Hazai, őshonos fajok telepítése a zöldterületek kialakítása, a község parkosításai során.

6.2.2 Talajok védelme és fenntartható használata

Célok:

- A talajkészletek mennyiségének és minőségének fokozott védelme, termékenységének hosszú távú fenntartása a különböző eredetű szennyezések megakadályozásával, a fenntartható talajhasználat ösztönzésével.

6.2.3 Vizeink védelme és fenntartható használata

Célok:

- A felszíni és felszíni alatti víztestek jó állapotának elérése, a velük való hosszú távú és fenntartható gazdálkodás biztosítása.
- A vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme (takarékos vízhasználat elterjesztése, a vizek szennyezőanyag terhelésének csökkentése).
- A vizek többletéből vagy hiányából eredőkáros hatások csökkentése, megelőzése.
- A vizek mezőgazdasági eredetű nitrát szennyezésének csökkentése, kiemelt figyelemmel, hogy Nemesvámoson sérülékeny vízbázis található.
- A vízvisszatartás, -tározás fejlesztése, illetve az árvízvédelmi védképesség megtartása, különös tekintettel a klímaváltozás következtében várható szélsőséges vízjárásra.
- Az ár- és belvizek, illetve aszályok hatásának mérséklése a megelőzés előtérbe helyezésével.

II. Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata

Cél	Cselekvési Program	Felelős	Határidő, költség (Ft)
Természet- és tájvédelem	Védettséget élvező területek fenntartása, ápolása, gondozása.	önkormányzat, NPI	Folyamatosan
	Együttműködés a helyi gazdálkodókkal a tájvédelmi célok megvalósításában (Natura 2000 területek).	önkormányzat, gazdálkodók, NPI	Folyamatosan
	Az inváziós növény- és állatfajok terjedésének megelőzése, visszaszorítása.	önkormányzat, NPI	Folyamatosan
	Ökológiai értékeket bemutató tanösvény/ek kialakítása	önkormányzat	2024. év
	A Séd-patak völgyének tájrehabilitációja, vízrendezése.	önkormányzat	2026. év
	Vízfolyások, értékes zöldfelületek (facsoportok, ligetek, erdősávok, erdők, cserjés területek) megőrzése.	önkormányzat, NPI falugondnokság	Folyamatosan
	A természetvédelmi oltalom alatt nem álló erdők fenntartása és erdőtelepítés a folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodási módszerek figyelembe vételével. Ezeken a területeken a természetes, illetve a természetszerű erdők telepítése a közjóléti értékek növelése.	önkormányzat gazdálkodók falugondnokság	2026. év
	Az inváziós növény- és állatfajok terjedésének megelőzése, visszaszorítása.	önkormányzat, NPI falugondnokság	Folyamatosan
Talajok védelme	A talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése (pl.: erózió elleni védelem megfelelő művelésmódok, technológiák, vetésforgó alkalmazásával; szervestrágyázás, meszezés, stb.)	helyi gazdálkodók	Folyamatosan
Vizeink védelme	A vízbázisok védőtávolságán belüli tevékenységek korlátozása.	önkormányzat BAKONYKARSZT Zrt.	Folyamatosan
	Árvízi elöntés megakadályozása, elsősorban heves esőzések idején. Vízelvezető rendszer karbantartása.	önkormányzat falugondnokság	Folyamatosan
	Vízrendezés, még hiányzó vízelvezető rendszerek tervezése és kivitelezése.	önkormányzat	2026. év
	Hiányzó belterületi csapadék vízelvezető árkok burkolatának készítése.	önkormányzat	2026. év

6.3 Az erőforrás-takarékosság és - hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése

6.3.1 A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése

Célok:

- A vásárlói tudatosság szintjének emelése, a fenntartható életmód és fogyasztás iránti igény növelése, a fenntartható fogyasztói szokások térnyerésének ösztönzés Nemesvámos községben.
- A fenntartható életmódra és fogyasztásra való áttérés lehetőségeinek megteremtése.
- A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése.
- Környezetbarát termékek és szolgáltatások népszerűsítése.

6.3.2 Energiatakarékosság és hatékonyság javítása, a megújulóenergia-hasznosítás növelése

Célok:

- Minimálisra csökkenteni az erőforrások kitermeléséből és felhasználásából eredő környezeti terheléseket.
- Az újrahasználat, illetve újrafeldolgozás révén elősegíteni a felhasznált erőforrásoknak a visszaforgatását.
- Megújuló erőforrások részarányának növelése a településen, a bennük található potenciál kihasználása.
- Az országos célkitűzés elérésének ösztönzése a községben. (országos célkitűzés: 2030-ig a megújuló energiaforrás részarányának minimum 21%-ra történő növelése a környezeti szempontok figyelembevételével a bruttó végső energiafelhasználásban).

6.3.3Hulladékgazdálkodás

Célok:

- Hulladékképződés megelőzése, illetve csökkentése.
- Elkülönített gyűjtés fejlesztése és a hasznosítás növelése (előnyben részesítve az újrahasználatot és az újrafeldolgozást).
- A nem hasznosítható hulladék szakszerű ártalmatlanítása.
- A környezeti szennyezések és a nyersanyag felhasználás csökkentése.

A fenti fő célkitűzések mellett az egyes hulladékáramokra vonatkozó további speciális célok:

Alapvető célkitűzés a hulladékgazdálkodási szakterületet érintő európai uniós előírásoknak való megfelelés a következő, főbb szempontok szerint:

- 2025-ig az újrahasználatra előkészített és újrafeldolgozott települési hulladék mennyiségének arányát derogációval 50%-ra kell növelni.
- 2035-re a hulladéklerakóban lerakott települési hulladék mennyiségének arányát derogációval 25% alá kell csökkenteni.
- Textilhulladék kötelező elkülönített gyűjtésének bevezetése 2025. január 1-ig.
- Biohulladék kötelező elkülönített gyűjtésének bevezetése 2023. december 31-ig (vagy keletkezés helyén történő gyűjtése és hasznosítása).
- 2025. január 1-ig a háztartásokban képződő veszélyes hulladék elkülönített gyűjtési rendszerének bevezetése.
- 2030-ig az egy főre jutó globális élelmiszer-hulladék mennyiségének kiskereskedelmi és fogyasztói szinten 50%-kal való csökkentése.
- Csomagolási hulladék újrafeldolgozása tekintetében 65%-os arány elérése 2025-re.
- Az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szóló (EU) 904/2019 irányelv (a továbbiakban) SUP irányelv egyes egyszer használatos műanyagokra vonatkozó követelményeinek teljesítése, többek között a legfeljebb 3 liter űrtartalmú műanyag palackok (beleértve kupakjukat és fedelüket is) esetében hulladékaik 77%-os visszagyűjtési arányának elérése 2025-re, valamint a legfeljebb 3 liter űrtartalmú italtárolók esetén 2024-re a rögzített kupakok használata.
- SUP irányelv alapján egyszer használatos műanyag italtárolók másodnyersanyag tartalmának növelése.

6.3.4 Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira

Célok:

- Az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, valamint a természetes nyelő-kapacitások megerősítése.
- Nemesvámos önkormányzatának lehetőségeihez mérten, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megvalósítása. (pl.: tájékoztatás és lakossági felkészítés területe, az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése, hőségtervek kidolgozása, az érzékeny csoport számára speciális ellátás biztosításának kidolgozása, községi „hőségzónák” kijelölése, árvízvédelmi, belvízvédelmi intézkedések, energetikai iránymutatások (fűtés, hőszivattyús házak építése stb.), csapadékvíz-elvezetés fejlesztése nagy esőzések esetén, jégkár elleni intézkedések, aszály-monitoring tervek kidolgozása, stb.).
- Az éghajlatváltozással kapcsolatos ismeretek bővítése, a megelőzési és alkalmazkodási intézkedésekkel kapcsolatos tájékozottság növelése.

6.3.5 Az agrárgazdaság és erdőgazdálkodás környezeti aspektusai

Célok:

- A mezőgazdasági eredetű környezetterhelés csökkentése.
- Helyi termékek előállítása, helyi feldolgozóipar erősítése, önfenntartás támogatása Nemesvámos községben.
- A természet- és környezetkímélő gazdálkodási módok elterjesztése.
- Erdősített területek arányának növelése, zöldfolyósó hálózat kialakítása, növelése.

6.3.6 Az épített környezet védelme

Célok:

- A meglévő építmények fenntartása, hasznosítása.
- A helyi védettségű épületek állagmegóvása.

6.3.7 Közlekedés és környezet

Célok:

- A közlekedési-szállítási eredetű környezetterhelés csökkentése - kiemelten a közlekedési eredetű légszennyezőanyagok (nitrogén-oxidok, kisméretűszálló por) kibocsátásának csökkentése- Nemesvámoson.
- A közösségi közlekedés igénybevételi részarányát érintő romlási folyamatok mérséklése, lehetőség szerint megállítása.
- A közlekedési-szállítási igények csökkentése, az egyéni, nem motorizált közlekedési formák elősegítése, fejlesztése (pl.: kerékpárút hálózat bővítése).

6.3.8 Turizmus és környezet

Célok:

- Magas minőségű, élményszerű, interaktív és autentikus ökoturisztikai szolgáltatás biztosítása, a turisztikai infrastruktúra fejlesztése a természetvédelmi szempontok sérelme nélkül (az ökológiai sokféleség, a környezeti állapot fenntartása).
- A természeti értékek bemutatása, a lakosság folyamatos, aktuális információkkal való ellátása, a környezettudatos és egészséges életmód iránti társadalmi felelősségvállalás, a természeti-kulturális értékek védelme, megőrzése iránti elkötelezettség tudatosítása, kialakítása, erősítése.

Aktív turizmushoz kapcsolódó fejlesztések Nemesvámoson (TOP_Plusz-1.1.3-21 kódszámú), Helyi és térségi turizmusfejlesztés

Via Nemesvámos turisztikai gyalogos útvonal

Nemesvámos turisztikai fejlesztésének indoka, hogy a falusi-, gasztro- és lovasturizmus mellett a település fekvéséből adódóan az aktív turizmus, ezen belül a gyalogos hálózatokra is egyre nagyobb igény mutatkozik. A település közigazgatási területén belül helyezkedik el a Magyar Nemzeti Múzeum Villa Romana Baláca Magyarország legnagyobb látogatható római kori villagazdasága, egy Közép-Európában is páratlan római kori emlékünk, mely Veszprémtől és a Balaton parttól is alig 10 km-re, Nemesvámos és Veszprémfajsz települések között található. A hamisítatlan római kori hangulatot, autentikus környezetet biztosító Villa Romana kellemes időtöltést, ismeretszerző kalandot biztosít az autók mellett gyalogszerrel odaérkező látogatóknak, családoknak. A mediterrán hangulatú gondozott parkban a 3-4. századi tulajdonosok grandiózus méretű lakóháza és a környező épületek tekinthetők meg. Az egykori földbirtokosok gazdagságát a hazánkban ritka mozaikpadlók, falfestmények mutatják. A Balaton-felvidék festői tájában – az egykori Pannonia Provincia területén – 1904-ben földművesek bukkantak a szántóföldben rejtőző római kori földbirtok-központ maradványaira. 1976 óta folynak rendszeres régészeti feltárások, 1984-ben nyitotta meg a kapuit a régészeti park.

Jóllehet a Villa Romana a település központjától légvonalban 1 km-re van, ennek ellenére aktív gyalogos turisztikai útvonal nem vezet a közép-európai szinten is kiemelkedő látványossághoz. Mindez annak ellenére van így, hogy a település határában található a Villa Romana Baláca villagazdaság római kori halomsíros temetkezési helye is, illetve a település belterületén, a Patak Parkban helyezkedik el a bizonyítottan római kori forrásfoglalás. Előbbi a földbirtokközponttól gyalogszerrel 1,9 km-re északra, kr.u. 2. században épült az egykor itt birtokot szerzett család temetkezési helye. Az eredetileg 10-12 méter magas mauzóleum az itáliai, fallal övezett és földhalommal borított sírokra emlékeztet. Mintegy 36 méter átmérőjű területét körítőfal övezte.

A halomsír mind a mai napig látogatható, azonban környezete rendezetlen, viszont kiváló kiindulópontját képezné (vagy köztes megállópontja lehet) egy római útnak, egy egyfajta „Via Nemesvámosnak”. Éppen ezért született meg azon elgondolás, melyben együttműködő partnerünk és támogatónk a Magyar Nemzeti Múzeum, hogy egy aktív gyalogos turizmus keretében fejlesztésre kerülne a római kori forrásfoglalás, római kori halomsír, ekként be- és kilépőpontja lenne akár a római kori forrásfoglalás, akár a halomsír a településről indulóknak a Villa Romana Baláca felé, illetve az onnan visszatérőknek. Az útvonal, mely kerékpárral is járható, jelenlegi burkolata stabilizált sóder, melynek csapadékvízelvezetése is megoldott, így nem kátyús.

A be- és kilépőpont fejlesztése az alábbi tevékenységeket foglalná magában:

- teljeskörű kitáblázás (mely tartalmazná az útvonal irányát, látnivalókat, illetve az útvonal mentén a sajátos élővilág és a természeti értékek bemutatásával)
- üveg tábla a történeti előzményekről egészen a római kortól kezdődően.
- kerékpártámasz (6 állásos)
- kilátó halomsírnál (ahonnan nemcsak az egykori villagazdaság területét lehetne áttekinteni, de még a Balaton is látszódik)

- fedett pihenőhely padokkal
- GPS alapú turisztikai applikáció az újonnan létesítendő "Via Nemesvámos" útvonalhoz, emellett a településen belüli, és azon kívüli (pl.: sárkánylik, mint természeti adottság) látványosságok bemutatására és ezen keresztül ezek népszerűsítésére. Önálló arculattal, látványtérkép funkcióval.
- Parkosítás (A halomsír, mint az útvonalhálózat belépőpontjának) parkrendezése tájbaillő nyárfasor telepítésével: 10 db fa,
- napelemes kandeláberek a belépőpont megvilágítását szolgálandó,
- szelektív hulladékgyűjtő sziget.
- A római kori forrásfoglalásnál ennek bemutatását elősegítő kisméretű amfiteátrum szerű pihenőhely kialakítása tereprendezéssel

Az útvonal adatai:

- belépőpont: Római kori halomsír, Nemesvámos 092/137 (halomsír közvetlen területe), vagy római kori forrásfoglalás, Nemesvámos 932/88 hrsz (Patak park)
- kilépőpont: Villa Romana Baláca, Nemesvámos 089/3 és 092/141 (természetesen fordítottan, ez is lehet belépőpont)
- gyalogos útvonal hossza: 2,5 km, érintett útszakaszok:092/136, 092/137, 092/268 út.

Tervezett látogatói szám: 9800 fő/év, mivel a balácai villagazdaságot évente növekvő tendenciával ennyien keresik fel, és aki ellátogat a Villa Romanába, az a turisztikai útvonalat is nagy valószínűség szerint végig fogja járni, illetve aki Nemesvámosról indul, ő is a villagazdaságig elsétál, igaz belépőjegyet nem biztos hogy vált.

Pontszerű turisztikai fejlesztés – Kerékpáros és gyalogos pihenőhely

A már működő Pannonhalma-Balatonfüred kerékpáros útvonal (Veszprém megyei szakasz ezen belül Nemesvámos-Tótvázsony, MK NZrt. által kitáblázva) szakasz mellett elhelyezkedő már meglévő kerékpáros pihenő fejlesztése valósulna meg az alábbi tevékenységekkel:

- meglévő felújítása és esőbeálló létesítése
- tűzrakóhely
- padok
- szelektív hulladékgyűjtő sziget
- kerékpártámasz (6 állásos)

A megvalósítás helyszíne:

- Pontszerű turisztikai fejlesztés – Kerékpáros és gyalogos pihenőhely lokációja: Nemesvámos, 019 hrsz

Tervezett látogatói szám: 3500 fő/év, az előzetes forgalomszámlálási adatok alapján, ennyien minimum felkeresik a kerékpárutat.

III. Az erőforrás-takarékosság és a - hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése

Cél	Cselekvési Program	Felelős	Határidő, költség (Ft)
Erőforrás- és energia takarékosság, a hatékonyság javítása	Helyi megújuló energiaforrások (termálvíz, biomassza, biogáz, földhő, nap- és szélenergia) felhasználási lehetőségének kutatása.	önkormányzat	2027. év
	Gázfogyasztás részleges helyettesítése napkollektorok által. Megújuló energiát hasznosító telepek létesítése.	önkormányzat	2027. év
	Nemesvámosi Csillagvirág Óvoda férőhelybővítése és konyhai kapacitásfejlesztése (TOP Plusz-3.3.1-21)	önkormányzat	2024. év
	Lakóépületek, középületek energetikai megújítása, megújuló energiák használatának támogatása.	önkormányzat	Folyamatosan
	Az önkormányzat az általa üzemeltetett ingatlanokon energetikai korszerűsítések.	önkormányzat	Folyamatosan
	Már működő stratégiai jelentőségű iparágak (gépgyártás, élelmiszer feldolgozás, logisztika) mellé új, a környezetre jelentős hatást nem gyakorló iparágak, energiatelepek, továbbá nemzetközi és hazai szolgáltató központok telepítése.	önkormányzat, gazdasági szereplők	Folyamatosan
	Mezőgazdasági melléktermékek hasznosítása biogáz erőműben.	önkormányzat	2027. év
A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése	A környezetet jobban kímélő termékek és szolgáltatások előnyben részesítése.	önkormányzat lakosság	Önkormányzat beszerzés, pályáztatás során
Hulladékgazdálkodás	Tudatos vásárlói magatartás ösztönzése (pl. tartós és újrahasználható termékek választása/előnyben részesítése), környezettudatos életmód megvalósítása (pl. háztartáson belüli újrahasználat, házi komposztálás).	önkormányzat, közszolgáltató lakosság	2025. év

Cél	Cselekvési Program	Felelős	Határidő, költség (Ft)
	Lomtalanítás, illegális hulladékelhagyás felderítése, felszámolása.	önkormányzat, falugondnokság	Lomtalanítás évente, illegális lerakások felszámolása folyamatosan
	A lakossági elkülönített hulladékgyűjtés (házhoz menő, hulladékgyűjtő udvar) infrastruktúrájának biztosítása a szelektív gyűjtéshez.	önkormányzat „VHK" Nonprofit Kft.	Folyamatosan
	A házi és közösségi komposztálás elterjesztése, a zöldhulladékok helyben történő visszaforgatásának ösztönzése.	önkormányzat „VHK" Nonprofit Kft.	2024. év
Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira	Helyi klímavédelmi stratégia kidolgozása és megvalósítása, amelyek mind a klímaváltozás mérséklésével, mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos kihívásokra és feladatokra kitér.	önkormányzat	2025. év
Turizmus, ökoturizmus	A természeti és környezeti értékek bemutatását szolgáló fejlesztések, programok megvalósítása, lehetőség szerint életciklus-csoportok szerint differenciálva.	önkormányzat, helyi oktatási- nevelési intézmények	Folyamatosan, tervezett programok ütemezése szerint
	Sport, szabadidős, rekreációs területek, létesítmények fejlesztése.	önkormányzat	Folyamatosan
	A Tekeres-völgy szabadidős, rekreációs szolgáltatásainak fejlesztése, tanösvény kiépítése.	önkormányzat	2025. év
	A község turisztikai szolgáltatásainak, szálláshelyeinek bővítése.	önkormányzat	2026. év
	Aktív turizmushoz kapcsolódó fejlesztések Nemesvámoson (TOP PLUSZ-1.1.3-21)	önkormányzat	2026. év
	Turisztikai látogatóközpont fejlesztés a római kori villagazdaság területén.	önkormányzat	2026. év

Cél	Cselekvési Program	Felelős	Határidő, költség (Ft)
	A kedvező mentalitásnak a további fenntartásához és a lakosság szélesebb körére való kiterjesztéséhez szükségesek további infrastrukturális beruházások: szabadidős park kialakítása minden korcsoport igényeinek megfelelően. A község közelében lévő nagykiterjedésű erdős területeken túraútvonalak kialakításával turisztikai fejlesztés.	önkormányzat, településgondnokság	2027. év
	A természeti és környezeti értékek bemutatását szolgáló fejlesztések, programok megvalósítása.	önkormányzat	2026. év
Az agrárgazdaság és erdőgazdálkodás környezeti aspektusai	A sertéslízing programba a helyi gazdák és termelők bekapcsolása. Az ő számukra szükséges egy gyorsított képzést tartani, ami az állattartás alapvető gyakorlati tudnivalóit tanítja meg.	önkormányzat helyi gazdálkodók	2026. év Folyamatosan
	Helyi termékértékesítést szolgáló vásártér és hozzákapcsolódó hűtőház létesítése Nemesvámoson (VP6-7.2.1-7.4.1.3-17).	önkormányzat	2026. év 66 580 000
	A vízfolyások környezetében lévő erdőtársulások növelése az ökológiai állapot javulása érdekében.	önkormányzat falugondnokság	Folyamatosan
	Mezőgazdasági profil- és termékváltás támogatása. Mezőgazdasági telephelyek fejlesztése.	önkormányzat, gazdálkodók	2026. év
	Regionális vágóállat hasznosítás és garantált minőségű állati termék előállítás vágópontok kialakításával. Pannon háztáji sertésprogram folytatása.	önkormányzat helyi gazdálkodók	2026. év Folyamatosan
	Helyi termelői értékesítési rendszer, termelői piacok kiépítésének támogatása.	önkormányzat	2026. év
	A nagyüzemi művelés során az akadályt jelentő magányos fákat, cserjéket nagyrészt kivágták, ezek pótlása az üzemi utak, táblahatárok mentén.	önkormányzat	2026. év

Cél	Cselekvési Program	Felelős	Határidő, költség (Ft)
	Töltések és rézsűk növényekkel való betelepítése.	helyi gazdálkodók	
Épített környezet védelme	Helytörténeti, régészeti, kulturális értékek feltárásának támogatása.	önkormányzat	2026. év
	Az épített örökség értékeinek felmérése, védelmének és megújításának támogatása.	önkormányzat	2026. év
	Védett épített örökség komplex megújításának támogatása.	önkormányzat	Folyamatosan
	A két települési központ közterületeinek rehabilitációja, közösségi köztéri funkciók fejlesztése.	önkormányzat	Folyamatosan
	Rehabilitációs program kidolgozása a faluközponti lakóterületek megújulására.	önkormányzat	2025. év
	Közösségi helyek fejlesztésének támogatása (kávéház- és kocsmaprogram, ifjúsági klub).	önkormányzat	Folyamatosan
Közlekedés és környezet	Regionális és helyi jelentőségű közlekedési infrastruktúra fejlesztése.	önkormányzat, Magyar Állam	2027. év
	Kerékpáros közlekedés és közlekedési hálózat fejlesztése.	önkormányzat	2026. év
	A közlekedési igényt, személygépjármű forgalmat csökkentő kampány szervezése (autómentes nap). Környezetbarát- és tömegközlekedési módok használatának ösztönzése.	önkormányzat	Évente 1 alkalommal

7. A Program stratégiai eszközei

A Program stratégiai célkitűzéseinek megvalósítását a stratégiai eszközök segítik.

Stratégiai eszközök:

- környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése
- társadalmi részvétel, környezeti információ
- tervezés

7.1 Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése

A belső motiváltságon alapuló környezettudatos viselkedés hosszú évek több irányból érkező tudatformálásnak a hatására alakul ki. A környezeti tudat kialakításában életkortól függően más és más eszközök lehetnek a segítségünkre. Ilyen eszközök a

- családi nevelés
- intézményes oktatás (gyermek- és fiatalkor)
- média

➢ *Családi nevelés:*

Jövőnk szempontjából alapvető jelentőségű, hogy a felnövekvő generációk természethez, környezethez való viszonyát sokkal magasabb szintre emeljük. A természet tiszteletére való nevelést a kisgyermek születésétől kell kezdeni. Értelme kibontakozásával párhuzamosan az alapvető normák beépítését (nem szemetelünk, nem tépjük le a virágokat, rendben tartjuk környezetünket stb.) el kell végezni. Jó esetben ez a családban így történik.

➢ *Intézményes oktatás:*

Felnőttkorban már nagyon nehéz a környezethez való viszonyt megváltoztatni, ezért meghatározó – a családon kívül – az iskola és az óvoda szemléletformáló szerepe. Sőt, az oktatási intézményekben megismert szemléletet a gyerekek hazaviszik, ez jó esetben némi változást eredményez szüleik gondolkodásmódjában is. Az óvoda és iskola pedagógiai programjának fontos eleme kell, hogy legyen a környezeti nevelés.

Az óvodában, az általános iskola az alsó tagozatában a környezetismeret és az osztályfőnöki órák keretében van lehetőség a környezet- és természetvédelem kérdéseivel foglalkozni. Az osztálykirándulások, a természetben - pl. erdőben, vízparton - megtartott órák az ott szerzett élmények segítségével hozzájárulhatnak a szemlélet elmélyítéséhez. Felső tagozatban a földrajz, a biológia, a kémia, *a* fizika és az osztályfőnöki órák az aktuális tananyaghoz kapcsolódóan keretet adnak a környezetvédelem kérdéseinek már elmélyültebb, de a gyerekek életkorának megfelelő szintű tárgyalására. A szaktárgyi órákon kívül érdemes ökológiai szakkört szervezni. Terepen végzett megfigyelések, téli madáretetés, önálló kiselőadások tartása, stb. színes program lehet az érdeklődő tanulók számára. Ha módjában áll az iskolának, - esetleg önkormányzati segítséggel - érdemes

iskolakertet kialakítani, melyben különböző növényi társulások bemutatására, tanulmányozására van lehetőség. A tápanyag utánpótlás biztosítására ki lehet egy kisebb komposztálót is alakítani, ahova a gyerekek akár otthonról is hozhatják a szerves konyhai hulladékot. (Ezzel a szelektív hulladékgyűjtés is részben megalapozható.)

Régóta jól működő tevékenység az iskolák által szervezett papírgyűjtés. Ez kiegészülhet a fém hulladékok gyűjtésével is. Érdemes az elhasznált elemek gyűjtését is megszervezni, tárolásuk helyigénye kicsi, de az elszállítást, megsemmisítést biztosítani kell. Az országban több olyan cég is található, amelyek ezzel a tevékenységgel foglalkoznak. A tanulók motiválásában szerepe lehet a leadott darabszámokhoz kapcsolódó tanári, igazgatói dicséreteknek is. Az elemek gyűjtése megfelelő műanyag vagy karton dobozok kihelyezésével kiterjeszthető kereskedelmi egységekre is, így a felnőtt lakosság is bevonható az akcióba.

- *Média*

Az allergiás, asztmás megbetegedések számának rohamos emelkedése kapcsán a figyelem középpontjába kerültek az allergizáló polleneket termelő növények, főleg legagresszívebben ható képviselőjük, a parlagfű. Egy szál virágzó parlagfű több milliárd virágpor szemcsét képes a levegőbe juttatni, melyből légköbméterenként ötven pollen szemcse már elegendő allergiás reakció kiváltására. Bár a parlagfű kiirtása az ország területéről csak kormányzati szinten és több éves következetes munkával valósítható meg, nagyon fontosak a térségi, települési szinten szervezett akciók is. Ebben nagy segítségre lehet a média, a helyi média is szervezhet az iskolák bevonásával parlagfű gyűjtési akciót.

Akár osztályok közötti, egyéni verseny is hirdethető, melyben a legtöbb növényt begyűjtők jutalma pl. osztálykirándulás, kerékpár, különböző sporteszközök, stb. lehet. A parlagfű-mentesítési akció kiterjeszthető a felnőtt lakosságra is, a begyűjtött parlagfűért cserébe virágpalántákat, cserjéket esetleg facsemetéket is adhat az önkormányzat. (Ezek származhatnak a környékbeli kertészetek felajánlásaiból is.) Nagyon fontos, hogy a parlagfüvet még a virágzás előtti időszakban, és akkor is lehetőleg kesztyűben gyűjtsék, ugyanis a bőrrel való kontaktus kapcsán is kialakulhat túlérzékenység.

A megvalósítást támogató helyi intézmények:

- Csillagvirág Óvoda és Bölcsőde
- Petőfi Sándor Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola
- Fehérlófia Waldorf Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Alapfokú Művészeti Iskola

7.2 Társadalmi részvétel, környezeti információ

Mivel a település vonatkozásában a környezeti adatok, a fejlesztési elképzelések és az orvoslás hatósági eszközei az önkormányzatnál, illetve a polgármesteri hivatalban futnak össze/jelennek meg, így a polgárbarát települési önkormányzatnak nem csak lehetőségei, de feladatai is vannak ezen a téren. Ilyen eszközök a nyilvánosság biztosításán túl, az éves környezeti állapot jelentések közzététele és indokolt esetekben a *lakossági fórumok* meghirdetése a tájékoztatás oldaláról.

Ezen túlmenően számos kezdeményezést lehet támogatni pl. táborok*, környezeti nevelő programok, rendezvények,* a kulturált szabadidő eltöltését – s így a környezeti nevelést is – szolgáló parkok; erdei óvoda és iskola programok szervezése az intézmények számára; zöldterület illetve játszótér fejlesztések/korszerűsítések, amelyek közvetetten szolgálják a környezeti nevelés ügyét. Kiadványok megjelentetésének támogatásával az önkormányzat hozzájárulhat a szélesebb rétegek természeti környezetünkről való ismeretterjesztéséhez.

Az Európai Autómentes Nap rendezvényei nem csak a kerékpáros közlekedés népszerűsítésében, de a környezettudatosságra nevelésben is jó alkalom lehet.

Évente egy-két alkalommal pl. szemétgyűjtési akció rendezhető, amikor Nemesvámos település külterületéről is megkísérlik eltávolítani az illegálisan lerakott szemetet. Ezekbe az akciókba érdemes bevonni az iskolásokat.

Számtalan lehetőség kínálkozik még a felsoroltakon kívül is a környezeti nevelésben, melyek feltárása és kidolgozása az önkormányzat, a pedagógusok és a civil önszerveződő csoportok együttműködése által valósítható meg.

7.3 Környezetvédelmi tervezés a területpolitikában

A korszerű környezetpolitika előrelátó, célorientált és integrált megközelítést, a különböző területi szintek és az ágazatuk közötti egyeztetett tervezést, program készítést és megvalósítást igényel. A környezetvédelmi törvény ennek szellemében rendelkezik a települési önkormányzat környezetvédelmi programalkotásának kereteiről és rendjéről. A törvény előírja a környezetvédelmi program–magasabb szintű környezetvédelmi tervek kiadását követően történő- felülvizsgálatát, értékelését, és ennek megfelelően a szükségessé váló tervezési módosításokat.

A folyamatosan alkalmazott stratégiai tervezési módszerek Nemesvámos községben is jó lehetőséget biztosítanak a környezeti célok, prioritások és probléma-megoldási módozatok pontosabb mérlegelésére. A stratégiai tervezés alkalmas az állandóan változó külső környezet új kihívásaihoz történő alkalmazkodás elősegítésére, a környezetvédelem eszköztárát gazdagító új megoldások folyamatos elsajátítására.

Ugyanekkor a számításba vehető alternatívák feltárása révén lehetőséget nyújt a különböző környezeti kockázatok csökkentésére, illetve megelőzésére, a szükséges pénzügyi források, költségvetési igények pontos megfogalmazására, az erőforrások pontos hasznosítására.

Érvényesülnie kell a "szennyező fizet" elvnek. A szabályozás alapja a legtöbb esetben egy-egy helyi regionális szinten megjelenő környezeti probléma megoldása. A szabályozás hatékonyságának javítását csak akkor lehet elérni, ha a kiválasztott eszközök megfelelnek a megoldandó probléma jellegének. Hatékonysági szempontból elengedhetetlen, hogy a szabályozási rendszer bizonyos elemei tükrözzék a helyi és regionális környezeti problémák sajátosságait. Ennek érdekében folyamatosan át

kell tekinteni a környezetvédelem ösztönző és finanszírozási rendszerének működését települési szinten is. Helyi szinten szükséges a környezetvédelmi finanszírozási rendszer meghatározása, évente a meghatározott környezetvédelmi feladatokhoz igazított költségvetési keret meghatározása. A környezetvédelmet önálló szakfeladatként kell elismerni és számára az éves költségvetésben önálló keretet (alapot) kell biztosítani.

Szükséges az önkormányzati rendelet (Nemesvámos Község Önkormányzata Képviselő-testületének 20/2015. (VIII. 28.) önkormányzati rendelete Nemesvámos Község Környezetvédelmi Alapjáról) megfelelő alkalmazása.

7.4 Környezetvédelmi tervezés a településpolitikában

Nemesvámos község településtervezési célja – bizonyos korlátok közé rendezve – a település fejlődésének elősegítése, az élhető, egészséges települési környezet létrehozása, illetve biztosítása.

A település harmonikus fejlesztése, a fenntarthatósági szempontok érvényesülésének településfejlesztési, településrendezési eszközökkel való elősegítése a különböző nemzetközi szervezetek és az EU szakpolitikáiban is egyre hangsúlyosabb szerephez jut.

Az egészséges környezethez való jog érvényesítésének egyik eszköze az önkormányzat által végzett településrendezési tevékenység. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szerint a településfejlesztés és -rendezés célja a lakosság életminőségének és a település versenyképességének javítása érdekében a fenntartható fejlődést szolgáló településszerkezet és a jó minőségű környezet kialakítása, a természeti, táji és építészeti értékek gyarapítása és védelme, valamint az erőforrások kíméletes és környezetbarát hasznosításának elősegítése.

A környezetvédelmi törvény szerint a települési önkormányzat a fejlesztési feladatai során érvényesíti a környezetvédelem követelményeit, elősegíti a környezeti állapot javítását. Ennek egyik eszköze a településtervezéshez is kapcsolódó települési környezetvédelmi program.

8. A Települési Környezetvédelmi Program finanszírozás eszközei

KEHOP- Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program

IKOP- Közlekedésfejlesztési Operatív Program

GINOP- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program

EFOP- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program

TOP- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program

VEKOP- Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program

VP- Vidékfejlesztési Program

MAHOP- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program

Nemesvámos községben javasolt a kitűzött célok, programok megvalósításához a külső források mellett, saját források biztosítása is (pl.: önkormányzati környezetvédelmi alap).

Stratégiai célok	Operatív Programok							
	KEHOP	IKOP	GINOP	EFOP	TOP	VEKOP	VP	MAHOP
Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása								
Levegőminőség javítása		X			X		X	
Zajterhelés csökkentése		X			X			
Ivóvízminőség, -ellátás	X							
Szennyvízelvezetés, kezelés	X							
Zöldfelületek védelme					X	X		
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata								
Természet- és tájvédelem	X						X	X
Talajok védelme							X	
Vizeink védelme	X							
Környezeti kármentesítés							X	X
Az erőforrás-takarékosság és a -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése								
Energiatakarékosság és hatékonyság javítása, a megújulóenergia-hasznosítás növelése			X				X	X
A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése	X							
Hulladékgazdálkodás								
Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira	X		X		X			
Az agrárgazdaság és erdőgazdálkodás környezeti aspektusai	X							
Épített környezet védelme	X		X					
Közlekedés és környezet		X			X	X		
Turizmus, ökoturizmus			X		X	X	X	
Stratégiai eszközök								
A környezettudatos szemlélet erősítése	X	X		X	X		X	
Társadalmi részvétel, környezeti információ	X		X				X	

Irodalomjegyzék

1. V. Nemzeti Környezetvédelmi Program
2. V. Nemzeti Természetvédelmi Alapterv
3. Veszprém Megyei Környezetvédelmi Program
4. Veszprém Megyei Klímastratégia (2018)
5. Nemesvámos Településfejlesztési Koncepciója (2012)
6. Nemesvámos Településfejlesztési Koncepciója (2017-2030)
7. Magyarország Vízgyűjtő-gazdálkodási Terve (VGT3)
8. Műemlékvédelmi adatbázis (muemlekem.hu)
9. Nemesvámos Község Települési Környezetvédelmi Programja (2017-2021)

1. melléklet: Légszennyezőanyag kibocsátás adatai a településen (2020. év)

KTJ_MEGNEVEZES	KTJ_CIM	ANYAGNEV	KIBOCSATAS_EVES
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Benzin mint C, ásványolajból	4
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Heptán	16
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Foszforsav	72
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	3B osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	4
Édességgyártó Üzem	Szeder u. 5.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	1016
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Paraffin-szénhidrogének C9-től	12
Műanyag- és fémtermék-gyártó üzem	Dózsa Gy. u. 1.	Szilárd anyag	0
Műanyag- és fémtermék-gyártó üzem	Dózsa Gy. u. 1.	SZÉN-DIOXID	18288
Fröccsöntő üzem	Huszárok útja 2.	Formaldehid	0
Fröccsöntő üzem	Huszárok útja 2.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	0
Fröccsöntő üzem	Huszárok útja 2.	1,2,4,-Trimetil-benzol (Pseudokumol)	0
Édességgyártó Üzem	Szeder u. 5.	Dipentén / P-menta-dién /	0
Bútorfényező műhely	Muskátli u.	2-METOXI PROPIL-ACETÁT	0
Bútorfényező műhely	Muskátli u.	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	0
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Kén-oxidok (SO2 és SO3) mint SO2	112
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Nátrium-hidroxid	19
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Szilárd anyag	98
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Fenol	0
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Szilárd anyag	0
Műanyag- és fémtermék-gyártó üzem	Dózsa Gy. u. 1.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	5
Fröccsöntő üzem	Huszárok útja 2.	Szilárd anyag	0
Fröccsöntő üzem	Huszárok útja 2.	3C osztályba tartozó anyagok összesen (SPECIFIKUS)	0
Acélszerkezetgyártó üzem	Szél utca 0129/83 hrsz -	Toluol	0
Acélszerkezetgyártó üzem	Szél utca 0129/83 hrsz -	1-metoxi-2-propil-acetát	0
Acélszerkezetgyártó üzem	Szél utca 0129/83 hrsz -	Etil-benzol	1
Acélszerkezetgyártó üzem	Szél utca 0129/83 hrsz -	Paraffin-szénhidrogének C9-től	2

KTJ_MEGNEVEZES	KTJ_CIM	ANYAGNEV	KIBOCSATAS_EVES
Acélszerkezetgyártó üzem	Szél utca 0129/83 hrsz -	Szilárd anyag	1
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Toluol	655
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Kénsav-kénsav gőzök (SPECIFIKUS)	50
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Nitrogén oxidok (NO és NO2) mint NO2	484
Édességgyártó Üzem	Szeder u. 5.	Szilárd anyag	1170
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Etil-alkohol / etanol /	134
Műanyag- és fémtermék-gyártó üzem	Dózsa Gy. u. 1.	Szén-monoxid	2
Acélszerkezetgyártó üzem	Szél utca 0129/83 hrsz -	Xilolok	2
Acélszerkezetgyártó üzem	Szél utca 0129/83 hrsz -	Butil-acetát / ecetsav-butil-észter /	4
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Pentán	1
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	SZÉN-DIOXID	1748090
Fűnyírógyártó telephely	Dózsa Gy. u. 1.	Szén-monoxid	3115
Acélszerkezetgyártó üzem	Szél utca 0129/83 hrsz -	Trimetil-benzolok (kivéve pszeudokumol)	1
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Nátrium és vegyületei mint Na, kivéve a nátrium-hidroxid	1
Édességgyártó Üzem	Szeder u. 5.	Szén-monoxid	20
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Metil-etil-keton / 2-butanon /	3
Csavargyártó, felületkezelő telephely	Dózsa Gy. U. 2/A	Metil-alkohol / metanol /	21
Műanyag- és fémtermék-gyártó üzem	Dózsa Gy. u. 1.	Sztirol	1940
Műanyag- és fémtermék-gyártó üzem	Dózsa Gy. u. 1.	Kén-dioxid (SPECIFIKUS)	2